

FREE RADIO MAGAZINE

POSTER: 'MAGDALENA'
MI AMIGO 272

SCHEMA 1 WATT FM-ZENDER &
10 W. LINEAIR

De technische kant van een station:
RADIO VALENTINO - DIDAM

f 3,95

...aan, uitgebreide verkle-
 ...fort" (Radio City), div.vrije
 ...kompressor, 2-10 Watt eindverst.
 ...bouw. (1400-1700 kHz.)

(Nog enkele exemplaren) Prijs f 4,25

APRIL 1983:

Volledige tekst wetswijziging i.v.m. verkoop zendapp., Blonde Man & Mini Mondo-Barger-Oosterveld, poster Radio Condor, U.S.Radio, 10 WATT FM-ZENDER, ontwerpen van HF-versterkers.

(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs f 4,25

MEI 1983:

Radio Atlantis-Rotterdam + interview met Frans Nienhuys, Voice of Peace, poster "Uijenspiegel" (Radio Antwerpen), U.S.Radio, Radio Seventy-Seven te St.Niklaas, vermogensregeling, voeding 1,5-15V/10A, oscillator met dual-gate FET (3 meter), LINEAIR met BLY 87,88,89 + een 25 WATT FM-ZENDER.

(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs f 4,25

JUNI 1983:

Radio Schotland-Beilen, CBN-de enige KG-praalt in Australië, Radio Palermo-Essen, Radio Cristal Area en Int.Crema (Italië), omrekenlabel van MHz. naar kanalen voor 3 meter, beknopde verklaring SINPO-code, MINI MG- en FM ontvangerljes, test Jupiter Ace microcomputer, 5-traps FM-zender 3-3,5 Watt, eindtrap BLY87 + filter.

(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs f 4,25

JULI/AUGUSTUS 1983:

Het succesvolle extra dikke vakantienr. van 1983 met reportages over City TV-Alkmaar, Radio Zwarte Rakker (MG), Free Radio Rotterdam (FM), CBN Australië (2), 10 jaar Voice of Peace met paginagrote kleurenfoto van het Peace Ship en 2 kleurenposters van de Norderney en de Mebo 2, deel 1 groot computer zelfbouw project (Apple compatible). Verder: Noordzee-IJmuiden, een overzicht van alle zendschepen, een artikel over overmodulatie, een automatische amplitude controle unit en een zelfbouw dummyload.

(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs f 5,25

OKTOBER 1983:

Radio Disco Billy-Roosendaal, Radio Daytona: hardrock op de kortegolf, interview met Gerard van Dam (1), Voice of Peace op KG, poster "Mi Amigo", Radio Caroline, Radio Nova-Italië, Radio Stad-Antwerpen, antennes voor de 3m. band (1), stereo mengpaneel voor zelfbouw (1), antennesystemen (1), 350 Watt lineair voor 3 meter, interfacekaarten v.d. Apple, HEX-DEC conversie v.d.Apple computer, omslag: kleurenfoto "Ross Revenge"

(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs f 4,25

NOVEMBER 1983:

Radio "De Goempies"-Didam, TV-DX en Gerard v.Dam (2), geschiedenis van de Voice of Peace door Abe Nathan (1), poster "Peace Ship", Radio Caroline, Radio Signaal-Overpelt, stereo-mengpaneel (2), antennes 3m. band (2), ant. systemen (2), 80 karakterkaart v.d. Apple, programma berekening kleurcodes weerstanden (Apple).

(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs f 4,25

BESTELLING OOK MOGELIJK
 VIA POSTBUS 10252, 1001 EG
 AMSTERDAM dmv POSTZEGELS
 IN GESLOTEN ENVELOPPE.

VERLENGING ABONNEMENT

ALS HET ABONNEMENT VERLOPEN IS, VINDT U BIJGAAND EEN ACCEPTGIROKAART. ➔
Verlengingen dienen vóór het einde van de maand op onze girorekening te zijn
bijgeschreven om te voorkomen dat men een nummer moet missen

BELGIË:
GEEN
BANKBE-
TALING
AUB!

FRM

PRIJS ABONNEMENT: (Verschijnt 10x per jaar)
Fl. 37,50 per jaar.

Losse nummers Fl. 4,25 per stuk.
Vóóruit te voldoen op postgiro
35 38 279 1 n.v. José Herps /
Free Radio Magazine te Amsterdam

UITGEEFSTER / EINDREDAKTRICE:
José Herps

Uiterste sluitingsdatum inzendingen kopij:

Maatnummer: 10 februari 1984
April/meinummer: 13 maart 1984
Verschijningsdatum nr. 3-'84: 1 maart 1984

De inhoud van het FRM komt voor een groot
gedeelte tot stand door inzendingen van de
lezers. Deze niet-redactionele artikelen
behoeven niet met de mening van de
uitgeefster overeen te stemmen.

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van
de inhoud van het FRM is niet toegestaan
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgeefster.
Inzendingen/Advertenties zijn voor verant-
woording van de inzender c.q. adverteerder.

SUBSCRIPTION PRICE ABROAD:

People living outside Holland and Belgium have
to pay DG 50,- a year for 10 issues.
Single copies DG 6,45 or 7 International
Reply Coupons.
Payments can be made by International POSTAL
Order or cash by registered mail.
Bankcheques can not be accepted.

Verspreider Nederland:
BETAPRESS BV - GILZE
Verspreider België:
AMP - BRUSSEL

Druk: Habo / Dacosta - Utrecht

**FREE RADIO
MAGAZINE**

Postbus 10252 - 1001 EG Amsterdam
TEL. 020 - 327464

INHOUD:

Pag.:

3. Poll-uitslagen 1983
4. Vrije Radio in Nederland
8. Interview met een QSO-station (eindelijk)
Radio Valentin uit Didam
13. DX-rapporten
16. Interview met Gerard van Dam (deel 5)
17. De zaak Magdalena
18. Meningen over Caroline
20. Abonnementen
21. Zeezenders '60: Radio England & Britain Radio
24. On- & Offshore door John Wendale
26. Laser 730: vertraging
28. Korte Golf rubriek
30. België: Radio Bingo - Roeselare
31. Radio Eastwave (2)
32. Radio Signaal
33. Grensstreekradio's krijgen klappen
34. Niet-Openbare Radio's.
35. Techniek: Frequentiestabilisator (Anja v.d. Steeg)
38. 1 Watt FM zender/ 10 Watt lineair (A. Debeis)
42. Antennesystemen - deel 4 (A.S.S.H.)

Poster middenpagina's:

"Magdalena" van Radio Mi Amigo 272.

EEN JAARABONNEMENT OP HET FRM IS GOEDKOPER EN
HANDIGER! WIL IN DIE BON EN STUUR HEM OP ...

**NOTEER MIJ
ALS
ABONNEE!**

naam :
adres :
woonplaats :
postcode :
abonnement met ingang van:

- × Gaarne toezending stortingskaart
- × Maak zelf over op giro 3538279
- (× doorhalen wat niet gewenst wordt)

GELASER IN DE ETHER

Zo, de kop van het nieuwe jaar is er alweer afgebeten. De eerste maand van 1984 ligt achter ons en na het lezen van dit F.R.M. kan ik wel stellen, dat het jaar fraai begonnen is. Hoewel, alle wantoestanden, die er van ambtswege in te lezen zijn, hebben voornamelijk nog in 1983 plaatsgevonden, dus laten we hopen, dat men zich dit jaar wat beter gedraagt, want sommige staaltjes van opsporings"beleid" en recht(?)praak zijn werkelijk bij de konijnen af.

Wél in dit jaar hebben we onze nieuwe aanwinst op zee voor het eerst kunnen beluisteren. Op zaterdag 20 januari om een uur of 11.00 begon men op 729 kHz. aan een Beatlemarathon, die volgehouden werd tot een aardig eind in de nacht. Door het station tenminste; niet door mij, want na een uurtje had ik het wel bekeken (of liever "beluisterd").

Ik moet zeggen: ik ben er -nog- niet kapot van en ik heb nu al het gevoel, dat ik dit station niet mag. Uit de rubriek "On- & Offshore" maak ik op, dat dit stelletje Amerikanen ons, achterlijke Europeanen, wel eens zal laten horen, wat echte radio is. Dit vooral naar aanleiding van de uitlatingen van de discjockeys over de radiostations hier, waarvan Luxemburg dan "wel aardig" is. Nou, ja... ik heb al heel wat Amerikaanse radioprogramma's gehoord en om die nu het summum op radiogebied te noemen... Maar goed, aan de hand van zo'n testuitzending is nog weinig te zeggen, dus laten we het afwachten. Met zulke pretenties echter mogen ze wel met iets héél goeds komen.

Waar ik ook niet kapot van ben, is het signaal van de zender, ook weer tot nu toe. Ik werd gebeld door iemand uit Groningen, die het signaal op zijn Grundig Satelliet erg hard vond, maar hier sloeg het metertje nauwelijks uit en vergeleken met Caroline klonk het allemaal maar matigjes. Vooral 's middags, toen de fading begon, bleef er van het hele "gelaser" niets meer over en ook 's avonds, toen Caroline er alweer "bovenop" was, bleef het op de 729 kHz. zwakjes. Maar misschien moesten de ballonnen nog opgeblazen worden en zwabberde het waslijntje een beetje. Of het was Laser helemaal niet, want een station-call heb ik niet gehoord.

Nu we het toch over zeezenders hebben... Mag ik nu ook even? Over Caroline. Bijna iedereen heeft nu wel zijn al dan niet professionele mening laten horen over dit station, waar we allemaal bijna 4 jaar met smart op hebben zitten wachten. En dan wordt me er toch even een zootje gekanker losgelaten. Er blijft geen spaan van heel. En ik vraag me af waarom. Ik luister er onderhand weer de hele dag naar en ik vind het een prima station: geen oubollig "leuk doen" door de discjockeys en ook niet -zoals dat in de vorige periode van Caroline het geval was- een stelletje ongeregeld, dat vooral 's nachts te stoned of dronken was om nog behoorlijk een plaat aan- of af- te kondigen. De muziekkeus mag van mij ook wel: veel hitparadewerk uit de Engelse en Amerikaanse hitlijsten, terwijl de rest ook best gevarieerd is. Zo "heavy" is het nou ook weer niet: had je mij destijds moeten horen, toen ik nog Nolly Nolan heette. Dat waren pas tijden; de speakertjes knalden je om je oren.

En dan dat gezeur over die reclames. Wat kan het ons als luisteraars nu schelen, of er wel of geen commercials zijn. Als ze eenmaal gedraaid worden, ben je er binnen een week doodziek van: elke keer weer diezelfde spotjes, net als bij de STER. Hoe het station aan geld komt, is hun zaak. Wij hoeven alleen maar te luisteren en af en toe eens een briefje te schrijven, zodat ze dat ook weten.

Verheugend vind ik, dat het gekanker onder de FRM-lezers minder is geworden. Hiernaast de uitslag van de poll, die er wat waardering voor het FRM betreft, duidelijk op vooruit is gegaan. Jammer, dat er ook dit keer weer -naar verhouding- zo weinig inzendingen waren, maar daar schijnt nu eenmaal niets aan te doen te zijn. In ieder geval iedereen, die wel meegeedaan heeft, nog hartelijk bedankt daarvoor.

Ik wil nog even ingaan op een opmerking, die dit keer door vrij veel inzenders gemaakt werd naar aanleiding van het papier, waarop dit blad gedrukt wordt: of ik geen goedkoper papier kan nemen om kosten te besparen. Nogmaals, want vorig jaar had ik dat ook al geschreven bij de polluitslag, luidt het antwoord nee. Onze drukker drukt bijna alle bladen, die bij hem klant zijn op dit papier en kan dit daarom ook het gunstigst inkopen. En een goedkopere drukker heb ik tot nu toe nog niet kunnen vinden, dus.....

O, jee... Dat moet mij nu weer overkomen. De nachtmerrie van de schrijvende pers: blokkade van de hersenen, pieker, pieker, nog maar een kop koffie, kijken hoeveel er nog over is.

Extra regelkje overslaan. Misschien helpt dat. Je raadt het al... Ik weet niets meer te schrijven. En dan toch je pagina volkrijgen. Dat is de kunst. Tot volgende maand,

José.

POLL-UITSLAGEN 1983

ALGEMENE UITVOERING 1982 1983

Goed	78,3%	89,3%
Redelijk	14,7%	9,3%
Matig	3,2%	1,4%
Slecht	3,8%	-----

Totaal aantal inzenders dit keer 140, wat iets minder is dan in 1982 (156). Verhoogd feit: de algemene waardering is behoorlijk gestegen. En wellicht stijgt die nog meer, want aan een nog betere uitvoering wordt hard gewerkt.

BESTE RUBRIEK

Techniek	47,6%	30,7%
Zeezenders	8,7%	27,6%
DX-rubriek	21,4%	11,1%
Vrije Radio in Nederland	12,0%	9,5%
Korte Golf rubriek	-----	3,7%
interviews	-----	3,7%
Vrije Radio in België	-----	3,2%
Alles	-----	2,1%
Computerinformatie	-----	1,6%
Kanaalstreekkorrespondent	-----	1,6%
Diversen	10,3%	5,2%

Nat als vorige keer staat de techniek weer op de eerste plaats, maar dankzij de terugkeer van Radio Caroline heeft de techniek toch aardig wat procentjes moeten opstaan aan de afdeling zeezenders. De DX-rapporten hebben wat aan populariteit ingeboet, hetgeen ook geldt voor de algemene informatie over landplaten.

De rubriek diversen is wat meer uitgesplitst dan in 1982, toen de verschillen daeronder, die nu wel vermeld staan, te weinig scoorden om vermeld te worden.

SLECHTSTE RUBRIEK

Computerinformatie	-----	24,4%
Geen	13,1%	11,8%
DX-rubriek	11,8%	11,1%
Techniek	7,5%	10,0%
Korte Golf rubriek	4,3%	8,1%
Zeezenders	-----	5,6%
Slickers/QSL-kaarten rubriek	6,2%	5,0%
Vrije Radio in België	-----	3,7%
Diversen	7,5%	20,3%

Vorig jaar hadden we de Nederlandse artikelen, die na een score van 42,2% afgevoerd werden; dit jaar is het de computerinfo, die met ingang van dit nummer uit het F.R.M. verdwijnt.

De DX-rapporten hebben zoals gewoonlijk ongeveer net zoveel voor- als tegenstanders, maar blijven te belangrijk om uit het F.R.M. te verwijderen. De slickers en QSL-kaarten rubriek is hard bezig zichzelf uit te roeien: er komen haast geen inzendingen meer binnen. Wat er nog binnenkomt, wordt wel als illustratiemateriaal bij de ontvangstrapportage gebruikt.

BESTE ARTIKEL AFGELOPEN 10 NUMMERS

On- & Offshore	-----	10,4%
Anja v.d.Sleeg	-----	7,1%
Alles over stereocoders	-----	7,1%
Stereo mengpaneel	-----	5,9%
(Oude) zeezenders	5,8%	5,9%
Alles	-----	5,9%
Techniek (algemeen)	27,7%	5,2%
Kanaalstreekkorrespondent (alg.)	-----	5,2%
Radio Daytona	-----	5,2%
PLL-oscillator	-----	4,6%
Voice of Peace	-----	3,9%
U.S.A. Radio-John Wendale	-----	3,3%
Radio Signaal-Overpeil	-----	2,6%
Diversen	17,3%	27,7%

Een beetje moeilijk om een vergelijking te trekken: in 1982 werd "de techniek" in zijn geheel het hoogst gewaardeerd met 27,7%, terwijl dit jaar de verschillende artikelen meer gespecificeerd werden. De hoop, die werd uitgesproken inzake de -toen- nieuwe rubriek "On- & Offshore" blijkt uitgekomen te zijn: de waardering voor John Wendale is groot, vooral wat betreft de informatie over Caroline, maar ook de serie U.S.Radio kreeg nog een aparte vermelding. Daarbij dan nog zeezenderinfo algemeen en de Voice of Peace. Kortom, het zeezendergebeuren komt er haal wat beter van af dan vorige keer met slechts 5,8% als totaalwaardering.

De landzenders zijn verlegenwaardigd door de kanaalstreekcorrespondent, die in totaal op 10,4% komt. De overige reportages/interviews met Nederlandse zenders komen vreemd genoeg niet aan bod, maar wel een Belgisch station.

AANTAL LEZERS

1 persoon per nummer	34,2%	44,4%
2 personen	28,9%	29,3%
3 personen	15,6%	16,7%
4 personen	11,2%	5,6%
5 personen of meer	9,9%	4,0%

Deze vraag werd door 129 personen beantwoord en er valt uit op te maken, dat het gemiddeld aantal lezers per nummer 2,1 is (1982 was dat 2,58). Bij de uitrekeningen van de percentages werd uitgegaan van 126 personen, aangezien 1 inzender opgeeft, dat zijn FRM door 0 personen gelezen werd, en er was nog 1 van 5500 ??? en 1 Belgische lezender gaf een aantal op van 50, omdat 'hij' bij een vrije radio werkt*.

Bij deze vraag kon ook nog opgemerkt worden, dat de lezers van het FRM voornamelijk te vinden zijn in de leeftijdsgroep van 18 t/m 26 jaar. De jongste lezender is 10 jaar, de oudste 52. De gemiddelde leeftijd ligt op 24 jaar, terwijl een plek te vinden is bij 18 t/m 20 jaar.

De suggesties werden ook dit keer weer voornamelijk gedaan op het technische vlak en verschilden weinig met die van 1982. We proberen aan de verzoeken te voldoen en hopen o.m. door het plaatsen tegen betaling het peil van de inzendingen te verbeteren. Ook is er nog steeds vraag naar het testen van apparatuur e.d. Hiervoor hebben we echter de medewerking van de fabrikanten, c.q. handelaars nodig en die ontbreekt nog steeds. En dan ziften we ook nog met de -nu toch wel gauw- te verwachten wetswijziging inzake de verkoop van zendapparatuur

VRIJE RADIO IN NEDERLAND

EINDHOVENSE ETHERGEHEIMEN

RADIO SINTONJO en SANTA MARIA zijn momenteel bezig met een handeikingenakke om op de manier legitiem te verkrijgen en zo in delucht te mogen blijven.

Maakt ik hen hierbij vast succes wil wensen, is deze akkie bij voorbaat al mislukt, door je van B & W en de minister nu eenmaal geen medewerking mag verwachten wat betreft legalisering van illegale praktijken. Piraterij is bij de wet verboden en zalong die wet niet veranderd wordt (en daar ziet het niet naar uit) mag je niet via de ether uitzenden.

Het best bewaarde geheim van de Eindhovense piraterij (naar nu blijkt) is de laatste eigenaar van RADIO DEBORAH geweest. Onlangs is een jongeman daarvoor veroordeeld en de heeft zich naar thans blijkt gewoon opgeofferd voor de eigenlijke eigenaar. Deze wist van niets en hoorde onlangs van de straf, die de jongen gekregen had.

Noud van Orsouw ging met zijn vrouw Nel naar het Eindhovens hoofdbureau van politie om zich onschuldig te geven als de eigenaar van Radio Deborah, omdat hij niet wilde, dat een onschuldig persoon de dupe werd. Ik zelf (als voormalig medewerker) stond van dit geval te kijken. Leo (de jongeman, die zijn hoofd voor Deborah neergehouden heeft) heeft eens een band op een recorder bij de zender gezet, maar eigenaar was hij zeker niet. Hopenlijk zal zijn straf nu worden kwijtingescholden (voor dat e verrassen de aanknopng van de zaak).

Nel en Noud hebben lange tijd de Deborah-studio in hun huis gehaald in Eindhoven-Tongelre en Noud was ook de eigenaar. "Ik heb nooit een oproep van de politie gehoord te komen praten over Deborah, nadat haar het zwijgen opgelegd was", aldus Noud. "en ik ga niet uit mezelf het bureau binnen om ze alles te vertellen. Maar nu móest ik wel. Ik kan een onschuldige toch niet de preek laten worden?"

Ik hou u op de hoogte van deze zaak.
PETER RECORD, POSTBUS 8756, 5605 LT EINDHOVEN.

KERSTAKTIE VAN 'DE GOEMPIES'

KAN EEN PIRATENZENDER OOK NOG IETS ANDERS SOCIAALS DOEN DAN UITSLUITEND ILLEGAAL ZENDEN?

Jazeker, dat kan. Daarom schrijf ik hier nogmaals iets over het station, dat ik in november 1983 reeds uitgebreid belicht heb: de "Goempies" uit Didam.

Als een piratenstation iets verkeerd doet, haalt dat gemakkelijk de publiciteit, maar als een pirateer iets positiefs doet, hoor je er zelden iets over. Tevens heeft het station, waar het in dit geval over gaat, er bepaalde ervaringen door opgedaan, die ze anderen niet willen onthouden. Anders stations, die eens iets soortgelijks willen ondernemen, kunnen aan dit artikel -over de ervaringen van de Goempies- een leidraad hebben.

DE AKTIE.

De akkie bestond uit het laten maken van kerststukjes door de luisteraars voor zieleke, begaarde en aanzame mensen; kortom: mensen die vlak voor de feestdagen een gezellige opperper van hun mademens kunnen gebruiken. Om het maken van de kerststukjes te stimuleren werden prijzen beschikbaar gesteld, aantrekkelijke prijzen zoals een cassette-recorder, een radio, koppen, ketelglij, flessen drank, etenswaren etc. De luisteraars moesten wel gestimuleerd worden, omdat het maken van een kerststukje niet niets is; je moet er wel even voor gaan zitten. De prijzen werden door diverse mensen belangeloos beschikbaar gesteld. De aldus verkregen kerststukjes -85 stuks- werden, nadat ze door een bloemist gekeurd waren voor de prijsuitreiking, gegeven aan mensen, wier adres men had gekregen van diverse

luisteraars, de pastorie etc. De reactie van de mensen, die -toetaal onverwacht- een kerststukje kregen was overduidelijk. Er waren mensen bij, die de tranen over de wangen begeldden, omdat zomaar iemand aan hen gedacht had!

DE ORGANISATIE.

De organisatie is een behoorlijke kluff! Je moet reeds lang tevoren alles georganiseerd hebben om niet kort tevoren voor verrassingen te komen staan. Hier volgt een overzicht van zaken waaraan men moet denken, als men iets dergelijks wil doen. Begin met een team te vormen en de taken te verdelen. Een persoon moet de verantwoordelijkheid dragen, anders komt er niets van terecht. Als één onderdeel van het totaal niet daagt, loopt de complete akkie.

- Begin met te peilen of er mensen zijn, die in ieder geval mee doen met de akkie. Zorg dat je niet kunt afgaan, want als het flopt dan sta je mooi in je hemd.
- Hoe worden de kerststukjes (of andere zaken) verzameld en wie verzamelt ze? Dijk, afgeven bij winkels, pastorie etc.
- Wie zorgt voor de adressen waar de kerststukjes naar toe gaan?
- Wie bezorgt(-en) de stukjes?
- Wie bezorgt(-en) de prijzen?
- Wie kiest de winnende stukjes (een vertrouwd en kundig persoon!)
- Het is gunstig om bepaalde organisaties acht op de akkie te hebben, zoals bijv. verenigingen, het Rode Kruis etc.
- Zorg voor een interessant e prijsenpot. Zoek sponsors zoals winklers, luisteraars e.d.
- Maak de akkie tijdig en duidelijk aan de luisteraars bekend en vraag hun medewerking.
- Kies de sluitingsdatum bijtijds, zodat er tijd genoeg is voor het kiezen van de winnaars en het verdelen/bezorgen van de stukjes en prijzen.
- Herinner de luisteraars kort voor de sluitingsdatum door een verhaaltje in een plaatselijk krant.
- Laat evt. kaartjes drukken met kerstwensen en de naam van het station.

Ik spreek hier steeds over kerststukjes, het gaat echter om het principe van de organisatie. Wil je een andere akkie houden, dan kan dat vanzelfsprekend op een overeenkomstige wijze. Ik probeer met dit overzicht een compleet draaiboek te geven, maar mogelijkwijs kunnen anderen met het bovenstaande in de goede richting geholpen worden. Succes! RONALD, ASSH-GLD, POSTBUS 30092, 6803 AD ARNHEN.

ROTTERDAMSE BALANS 1983

In 1983 heeft de Radio Controle Dienst der P.T.T. i.s.m. de politie te Rotterdam de volgende etherpiraten/amateurs verwijderd: Action, Benelux, Mkom, Free Radio, Transatlantic, Lokaal, Atlantic, Atticco, Flamingo, Atlantis, Havenstad, Debael, Radio, Carquistaar, Iaco, Vrijwillig gestopt zijn Galaktika, Galaxy, Energy, AZRON, Blauwe Baraan. Mogelijk waren het er nog meer. Stations, die van mij een ontvangstrapport hebben gehad, maar niet terugschreven, worden verzocht dit alnog te doen. RONALD v/d PLAS, POSTBUS 28552, 3003 JB ROTTERDAM.

SEMI-OVERHEIDSBEDRIJF ADVERTISEERT OP ILLEGALE ZENDER

Zoals bekend maakt de middenstand ruimschoots gebruik van de mogelijkheid om via illegale zenders (mits commerciële) te adverteren. Nog is het niet zover, dat de politie of de radiocontrole dienst via de piraten nieuwe medewerkers oproept te solliciteren. Maar zover komt het vast nog wel eens, nu een bijna-overnamingsinstelling als de Algemene Woningbouwvereniging haar flats via de piraat te huur aanbiedt.

Radio Unieke te Amsterdam zond enige tijd geleden drie maal per dag reclamemogelijkheden uit in opdracht van deze Amsterdamse woningbouwvereniging. Blijkend dat de vereniging zich hiermee niet op de rond van de illegaliteit? Directeur de Rooze: "Dat weet ik niet. Maar u kent ons probleem. In de Bijlmermeer sloot enkele honderden flats leeg. Op alle manieren proberen wij die te verhuren, onder andere door advertenties in de krant en ook via de radio. Ik ken mij wel voorstellen, dat sommigen hier over de wenskbare zullen fronsen, maar wij hebben overtuiging dat er veel mensen naar die zender luisteren". Welke invloed de commercials hebben gehad, weet hij nog niet. De totale campagne had tot resultaat dat 99 van de 250 leegstaande flats zijn verhuurd, DE vereniging beheert 1800 flats in de Bijlmer.

Volgens officier van justitie mr. Vaaldrik overtreed de A.W.B., de wet niet door op de piraat te adverteren. Strafbaar zou een advertentie alleen zijn als door zijn medewerking of uitlokking er een illegale uitzending zou plaatsvinden. Maar omdat Radio Unieke ook zonder de A.W.B. wel zou uitzenden, gaat de vereniging vrij-uit. "Als je het adverteren via de piraat strafbaar wilt maken, moet de wet worden gewijzigd", zegt hij desgevraagd.

Bovenstaand artikel stond in Het Parool van 5 januari 1984. Al frontend vragen wij ons af, wat het verschil dan is tussen adverteren op een radio- en op een TV-piraat. Waarom werd vorig jaar aan diverse adverteerders op TV-piraten wel een dwangsom opgelegd? Vreemde gang van zaken.

100.000 PIRATENFANS

In het Rijnmondgebied luisteren ruim 100.000 mensen naar radio-piraten, blijkt een steekproef die in opdracht van de Regionale Omroep Rijnmond is gehouden. 4% van de luisteraars stemt altijd op een piraat af, terwijl 18% zegt dat meestal te doen. In het Rijnmondgebied wonen ongeveer 1 miljoen mensen. De piraten zouden zo'n beetje net zoveel luisteraars hebben als Hilversum 1, dat met 4%, resp. 20% scoort. Naar Hilversum 3 luistert echter altijd nog 18%, resp. 42%. De steekproef werd gehouden onder 252 mensen.

Officier van justitie D. Hart in Rotterdam heeft inmiddels een akkie aangekondigd. Binnenkort worden de piraten "systeemloos" uit de ether gehaald. "We zullen een zwaardere strafmaat hanteren om te voorkomen, dat ze weer gaan uitzenden. Vooral commerciële zenders gaan we aanpakken".

In Den Haag werd begin januari af met een dergelijke akkie begonnen. Volgens zeggen heeft door een grote razia plaatsgevonden.

GEEN ZENDER, WEL VEROORDEELD

Hoewel de zender nooit gevonden is, veroordeelde de Utrechtse politierechter, mr. K.S. Bieger, toch een 35-jarige vrouw uit Barneveld wegens het gebruiken van een illegale zender tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 2 weken en een boete van 500 gulden. Twee van haar "helpers", een eveneens 35-jarige en een 21-jarige man werden veroordeeld tot resp. een boete van 200 en 100 gulden.

Op 4 februari vorig jaar besloot de politie van Barneveld, nadat er klachten over stelingen waren gekomen, om "Radio ATLAS" op te sporen. Na een aantal pellingen kwam men bij de woning van de verdachte uit.

Tijdens de speurtocht hadden de van Brigden een draagbare radio bij zich, waarop het programma "Koffiecutters" van Radio Atlas te beluisteren was. Toen men ontdekte bij de woning van de verdachte werd het plaatje "Pompedeinde" gedraaid, dat na het aanbellen abrupt afgebroken werd. Het duurde een tijd, eer op gangdand werd, waarna 9 agenten naar binnen gingen. De achterdeur werd bewaakt, zodat niemand kon ontsnappen.

Bien nam de 3 verdachten mee naar het bureau en in de woning werd de hele middag gezocht, maar een zender werd niet gevonden. "Dat verbaast me niets, in de oorlog zijn ook heel wat zenders verstoep", zei de politierechter.

Volgens mr. Bieger was hier duidelijk sprake van een "hater-dagde". De officier van justitie was maar weer eens op de gevaren, die illegale zenders voor bijvoorbeeld het vliegverkeer kunnen veroorzaken. Hij eiste tegen de verdachte de boete en de voorwaardelijke gevangenisstraf. De eis voor de helpers was 300 gulden.

Dit krantenbericht kreeg wij toegestuurd van het slachtoffer. Wie hierop wilt reageren kan dit doen via POSTBUS 361, 3770 AJ BARNEVELD.

RELAISZENDER BIJ TOEVAL ONTDEKT

Op een ongebruikelijke manier werd in december van het vorig jaar RADIO TORENSTAD uit de ether gehaald. Het Zutphense radiostation, dat vooral daar het hoge peil van de uitzendingen een grote populariteit geniet, maakte n.d. van een vernieuwde technische installatie gebruik. De programma's gingen niet rechtstreeks de ether in, maar via een tussenstation. Dit was een zender-/ontvanger, ingebouwd in een gereedschapskist en gekoppeld aan de antenne die op het dak van de zusterflat van de lokale geplaats was. Er werd rechtstreeks op deze installatie uitgezonden en vervolgens werd het signaal omgezet naar de frequentie van Torenstad. Voor ons een bekend systeem (het z.g. relaiszender via de GHz. band), maar de kranten en de politie in Zutphen snappen er geen bal van. Leuk detail: de zender-/ontvanger was verstoep op de bovenste verdieping van de zusterflat, in dezelfde kost, waarin ook de mobiliteitsinstallatie van de Zutphense politie is ondergebracht.

Brigadier A.J. Knopert van de afdeling Bijzondere Water van de Zutphense politie hierover in een plotselinge krant: "Je kunt best zeggen, dat men een technisch vrij ingenueus systeem ontwikkeld had. In dat land is het al eens eerder vertoond, maar het was de eerste keer, dat we hier in Zutphen met zo'n manier van uitzenden geconfronteerd werden". Eigenlijk hadden politie en opsporingsdienst willen doorgaan met pellingen vanaf de zender-/ontvanger. Na de frequentie te hebben bepaald, waarop de programma's werden ingestraald, dacht men de lokatie te kunnen ontdekken, vanwege de uitzendingen. In werkelijkheid werden gedaan. Het taalvoel heeft daarvoor echter een stokje gestoken. Door een monteur die werkzaamheden verrichtte aan de centrale antenne-installatie van de zusterflat (waarop Torenstad ook rechtstreeks was aangesloten) werd de zender-/ontvanger ontdekt. De monteur verbrak de verbindingen waardoor de geplande uitzending niet kon doorgaan.

De zender-/ontvanger is door de politie in beslag genomen zodat Torenstad voorlopig het uitzenden onmogelijk was gemaakt. De antenne staat echter nog slecht klaar op het dak van de zusterflat; breedlijniert naast die van de politie mobiliteitsflat.

De politie kan geen enkele arrestatie berichten of verdere opsporingen in beslag nemen. Daar de hoogte van de flat waren de uitzendingen zelfs tot ver in Duitse landen horen. Waarschijnlijk zullen zij dat binnen korte tijd wel weer zijn, getuige onderstaande tekst, die door Radio Torenstad in de vorm van een advertentie in de krant werd geplaatst en die tevens als poster overal in de stad opgehangen werd.

EVEN GEDULD A.U.B
Radio Torenstad - Postbus 592 - Zutphen

CLEMENTIE VOOR (EX) TV-PIRAAT

Eind december moest de 41-jarige "TV Erp" voor de rechter komen, die zich tot zijn grote verbazing wel schuldig hoorde verklaren, maar geen boete opgelegd kreeg. Het populaire TV-station had via een verzoek van het gemeentebestuur al een groot aantal videobanden teruggekregen voor Erps activiteiten. TV-Erp, dat al lang niet meer uitzend, hoopt ook nog de 3 resterende banden en vooral zijn videorecorder terug te krijgen. De in beslaggenomen zendapparaat wordt uitgeroed en verbouwd verkloord.

Waarschijnlijk heeft de TV-piraat de milde eis te danken aan een grote stapel brieven van berispingen, waarin om clementie werd gevraagd.

UIT DE WAARD - PETER VAN DIJK

Zo, het jaar 1984 is alweer een maand oud. Wat gaat dat hard zeg: over 2 maanden alweer Pasen.

Allereerst mijn nederige excuses voor de grandioze blunder mijnzelfs over de "anti-piratenakties", waar ik in het vorige nummer over schreef. Tja, zo zit je dagelijks naar diverse TV-stations te kijken en plotseling pffsschhhhh weg! 4 stuks uit Alkmaar, 1 uit Bergen, 1 uit Heerhugowaard en 1 uit Schagen.

Ik zal een zo totaal mogelijk beeld geven, van wat er zich op die bewuste dinsdagavond 18 december 1983 heeft afgespeeld.

Om 19.00 uur waren A.O.S. en ATLANTIC reeds gestart met hun programma's. Rond 20.00 uur kwam ook TRIX TV in de lucht. Op de sommer een enkel bericht over kentekennummers en twee cadobberichten. Omstreeks 20.30 uur kregen 60 politie-agenten een oproep om te verschijnen voor een nog niet nader te noemen actie. Op het hoofdbureau kragen zij pos te horen, dat het een actie tegen de vrije TV-stations betrof, die -om uittekieken te voorkomen- in het "diepste" geheim voorbereid was in opdracht van de hoofdofficier van Justitie te Alkmaar.

Gewopend alsof het een bankoverval betrof, toog men met kooivoet en braakzaker aan het werk. Diverse gezinnen, die niets vermoedend in de huiskamer naar de TV zaten te kijken, schrokken en zich wezenloos toen plotseling de voordeur met luid gekraak uit zijn voegen gelicht en het huis vol met dreigend overkomende politie-agenten stond.

Bij één vrouwtje werd zelfs het hede luis overhoop gehaald, vloeien apongablobben en hulsrood vernield om de zender van A.O.S. te vinden naar later zou blijken had deze vrouw totaal niets, maar dan ook niets met de vrije TV te maken. De RCD en politie hadden zich in het pond verlost, ! ! ! ! ! ! !

Om 20.55 uur was het echter gebaard met A.O.S. (lijdelijk??). Eindelijk, na diverse vergeefse invallen had de R.C.D. de juiste zendaktele gevonden. A.O.S. had nog met de tijd om iedereen prettigte kindeug toe te wensen. Nog geen halve minuut later volgden Atlantic en Trix TV. Bij Atlantic: 30 man over de vloer met geklekkende jistok, hullende kinderen en dat terwijl men de zender gewaon af wilde geven. Bij TRIX: de zender eigenaar het ziekenhuis ingelagen door een oververhitte rijksambtenaar (kroakfraktuur).

Je vraagt je af in wat voor een soort land we eigenlijk leven! Maandenlang zijn "zie-lijg", bij verkrochteningen zal het sticht-offer zelf wel onvrediging hebben gegeven, maar als het een vrij radio- of TV-station betreft, dan is plotseling het hele opsporingapparaat in uiterste parootheid (nog even en het leger wordt ingeschakeld).

Als belastingbetaler en als Nedertonder protesteer ik MET KRACHT tegen dergelijke praktijken. Ze ker wormeer een groep van bijna 80.000 medeburgers daar dit soort "aktiviteiten" gedupeerd wordt. Waarom? Zo vraag je je af. Als reden werd opgegeven dat er de laatste tijd veel klachten waren binnengekomen over storing van Nederland 1 en 2.

Maar na de TV-stations en een verdoemde radiozender uit de lucht gehaald waren, had ik de gehele avond een enorme storing op 1 en 2, die veroorzaakt werd door een uitermate slecht afgeregeld steunzender "Wieringen", dus: dat klopte niet.

De werkelijke reden was, dat 2 (!!!) veldtheekhouders zich benoedeld voelden door de grote TV-stations in Alkmaar en omgeving. Na het optreden van RCD en politie hebben zij niet méér films verhuurd dan voorheen. Dit heeft te maken met slechte keuzemogelijkheden bij de desbetreffenden en een té groot aantal veldtheekhouders in de lokatie. Per ingelavende zendmast - aantoonbaar bewijs dat de vrije TV-zender niet meer uit kon zenden, loofden zij zelfs Ft. 2000 - uit. Zou de R.C.D. daarom bij alle 4 gepakte stations de zendantenne in beslag genomen hebben?

Daar ik mij voor 1984 al had voorgenoemen aan een persoonlijke TV Top 10 samen te stellen, maar dit door het gebauren op 18/12 aardig de mist is ingegaan, zijn de gegevens van deze "top tien" anteleid en gebaseerd op de periode van 2 t/m 26/12/83. Er is speciaal geteld op de volgende punten: beeld/geluid, daarmee vóór en na de 18e presentatie, continuïteit, reflecties.

10	TRIX TV	Kan, 31 UHF
9	TRIX TV	Kan, 60 UHF
8	PROMISE TV	Kan, 33 UHF
7	TV-2000	Kan, 25 UHF
6	HC TV	Kan, 35 UHF
5	WEEKEND TV	Kan, 63 UHF
4	NOVA TV	Kan, 49 UHF
3	ORION	Kan, 42 UHF
2	A.O.S.	Kan, 57 UHF
1	ATLANTIC TV	Kan, 40/65 UHF

In het maandelijkslijstje van frequenties en stations zijn dit keer bewust de lokaties weggelaten om de instanties niet "als een kot op het spek te binden".

TV 2000 Kan, 25 20%, zonder geluid

TRIX	Kan, 31	40%	geluid naast beeld
PROMISE	*	33	Geen gegevens
HC TV	*	35	idem
ATLANTIC	40	60%	(naadzender)
ORION	*	42	80%/100% modulatie
NOVA	*	49	Beeld 60%, geluid 80%
A.O.S.	*	57	Beeld 40/60%, Geluid naast beeld geen kleur
WEEKEND	* 63	Beeld 80%, modulatie 100%	
ATLANTIC	65	Test nieuwe zenders	Beeld 100%, Mod. 80%.

Ontvangsten ná 25 december 1983. De meeste van bovenstaande TV-stations zijn terug of komen éns dazer maanden weer in de lucht.

RADIO

Zij het wat rustiger, maar ook op het vrije radiogebied is de RCD in november en december actief geweest. Radio NOORD-HOLLAND bijvoorbeeld is drie keer in één week tijd gepakt, maar vier keer teruggekomen.

Radio Longedijk, Bella, Londen en Radio Den Helder gaan aardig de richting in populariteit op van Dacbet en Uniqua. Trouwens, Uniqua komt weer aardig hard binnen met een "unikle" stereogeluid zonder ruisje of kraakjes.

Wij je meer weten over radio en TV in Noord-Holland, dan kun je mij altijd bellen: 02207-16376.

Over de akties in Alkmaar zijn meer inzendingen binnengekomen met ongeveer hetzelfde verslag, met dat verschil, dat men als datum van de actie de 20e opgeeft. Op het politiebureau verklaarde de eigenaar van A.O.S.-TV: "Morgen zit ik weer in de lucht". Het wordt woensdag en er gebaart niets....

Na woensdag komt donderdag en 's avonds krijgt ón van de veldtheekhouders, die bij de hoofdofficier van Justitie gekloofd hebben, bezoek. Door waarschijnlijk TV-piratenfansen wordt het pond herbeschilderd. Verder blijft het TV-scherm verstoeken van piraten.

We zijn dan aangeland op de vrijdag en de radio gaat om 08.00 uur aan en wel op RADIO MIRANDA. Even later horen we de stem van Theo Bakker, die bekend maakt, dat in het programma van Willem Duijn verscheidene eigenaars van TV-stations worden geïnterviewd. Als eerste de eigenaar van Trix TV, die bulten een ontzettend leuk ook nog een gebroken neus oplep. Vervolgens de eigenaars van A.O.S., waar de politie zich karrekt gedroeg, volgens hun zeggen. De eigenaar van Nova TV had geen bezoek van de politie gehad.

Na afloop konden de lusteraars van Miranda telefonisch reageren, wat massaal gedaan werd. Men sprak zijn afschuw uit over de akties en hoopte de TV-piraten weer snel terug te zien, waarvoor men zelfs geld wilde geven ter bestrijding van de kosten.

De volgende dag (zaterdag) volgt een aktie van de piraten d.m.v. het "ler oorde bestellen" van een TV-zendantenne bij het politiebureau.

THEO KROEDERS-ALKMAAR, Tel. 072-612361.

NIEUW CAROLINE FOTOBOEK

Op dit moment werken zes aspirant uitgeverij aan een nieuw Caroline boek te weten: twee uit Engeland, één uit België en drie uit Nederland. S.M.C. brengt uiterlijk op zaterdag 24 maart, de dag van de Caroline happening in Amsterdam (zie ook pag. 20) het nieuwe boek uit.

De Belgische uitgeverij heeft ons laten weten, dat de verkoopprijs van het boek niet meer dan fl. 20,- zal bedragen (voor 80 pagina's foto's en tekst, zowel in het Nederlands als in het Engels).

Om deze tijd te overbruggen leveren wij het Delmore logboek over Caroline met maar liefst 30 nieuwe foto's voor slechts fl. 8,10. We hebben de hand op slechts 20 exemplaren kunnen leggen, dus haast u. Voor betaling en leveringsvoorwaarden zie onze advertentie op pagina 20.

STICHTING MEDIA COMMUNICATIE.

JINGLES & COMMERCIALS

De afgelopen maanden hebben diverse vrije radiostations gebruik gemaakt van de goedkope aanbieden van S.M.C. om aan jingles en reclamespotjes te komen.

Op dit moment zijn de technische voorzettingen zo uitgebreid, dat er met complete kaartjes gewerkt kan worden.

De meest voordeelige manier is nog steeds het laten inspreken van spotjes.

Hiervoor "gebruiken" wij regelmatig onze Selma, 21 jaar jong (zie bijgaande foto).

S.M.C.'s "nachtgoaltje" Selma heeft al toegezegd tijdens onze boottochten als kokkin te fungeren. Dat wordt dus gezellig.

Voor de meer uitgebreide faciliteiten, waaronder het inspreken van commercials hebben wij contact opgenomen met iemand die werkzaam is bij de N.O.S. Voor 12 inspreken commercials betaalt u slechts fl. 200,- 1111 (S.M.C.)

FILTERS BEREKENEN
MET DE COMMODORE 64 EN EEN PRINTER
COMPL. PFOOR. MET WINKELEBEV. VAN
DE SPOELEN FL. 35,- OP CASSETTE EN
FL. 40,- OP FLOPPY EXCL. VERZENDING.
ROBERTINK POSTBUS 240 DEVENTER
TEL. 05788-31140

Abonnementies

(Prijzen en voorwaarden: pagina 20)

GEVRAAGD:

8-elemente fuba + rotor, POSTBUS 188, WADDINXVEEN (Golfbreker).

FM-ZENDER 100 Watt stereo compleet.
TV-ZENDER (compleet) + ANTENNE voor een bereik van ca. 7 km, incl. POSTBUS 153, 7160 AC NEEDE (Gelderland).

R.O.E. RADIO zoekt DISKJOCKEYS op vrijwillige basis. Dagelijkse uitzendingen bestaan uit alle soorten muziek, afgewisseld door regionaal nieuws en andere Informaties. Proefbandjes sturen naar: ROZESPOORSTRAAT 20A, 3071 EP ROTTERDAM.

DISCJOCKEYS voor herbergen/stallen in Dordrecht. Oprichting ong. april-mei. Voor reacties: HOLLANDERSTRAAT 49, 3314 WB DORDRECHT.

De Engelse Top 100 van 1967, die op zondag 15 Jan. 1983 op de TROS werd uitgezonden met Jingles en commercials van offshorestations. Blad u Engelse Top 100's 1964-1966 en Nederlandse Top 100's 1964-1968 of geld (na overeenkomst). Er zijn ook diverse andere opnames voorradig. ULRICH KÖRING, BAHNSTRASSE 3b, D-4194 BEDBURG-BAU, B.R.D.

HET 'LOW BUDGET' TARIEF

ZENDERS JINGLES TV/VIDEO
ONTVANGERS STUDIO'S ? BOUWPAKKETTEN
ANTENNES ONDERDELEN
PLATEN !!
ADVERTEREN IN HET FRM
deze ruimte kost slechts fl. 25,- (incl. BTW) !!

Iederéén kan nu in het F.R.M. adverteren: speciaal voor de "kleine" adverteerder, wiens advertenties niet in aanmerking komen voor de rubriek "abonnementies", is de prijs van 1/16 pagina verlaagd tot f 25,-.

Wie dus in het komende jaar wil adverteren met platen, foto's, cassettes, boottrips en noem maar op, kan gebruik maken van dit speciale advertentietarief.

Voorwaarden: Deze kleine advertenties dienen van tevoren betaald te worden. Men kan een keus maken uit de volgende betalingswijzen:

- Per giro: Tegelijk met de opgave van de tekst een overboeking doen op postgiro 3538279 t.n.v. J.Herps/F.R.M. te Amsterdam.
- Girobetaalkaart: Deze insluiten bij de advertentieopdracht.
- Eurocheque: idem
- Kontante betaling per aangetekende brief bij de advertentie-opdracht.
- Buitenland: per int. postwissel, Eurocheque of kontant per aangetekende brief.

SOUND PRODUCTIONS ROTTERDAM

BIEDT AAN ELKE MAAND HET BESTE UIT DE LAATSTE NIEUWE TOP 40 OP C-60 CASSETTE VOOR FL. 12,- INCL. PORTO OF DE TOP 40 + TIPPERS OP 3 UURS MARXELL BAND VOOR FL. 60 INCL. PORTO. OPGENOMEN 1 OP 1 STEREO. ALLES MET LIJSTEN.

BESTELLINGEN AAN POSTBUS 28350 TE 3003 JB ROTTERDAM OF POSTBUS 21182 TE 3001 AD ROTTERDAM. OF BEL 010-443293 VOOR INFO.

ALLEEN INFO TOEG. SUIJT DAN FL. 1,- POSTZEGELS BTJ.

QSO**STATION RADIO VALENTINO DIDAM****FM 103 MHZ.**

De "Valentino" is een QSO-station uit Didam in de Gelderse Achterhoek. Een QSO: rapport, verbinding, DX of slap geuwehoer. Vele namen voor één doel: proberen met de spulletjes, die je met je eigen handen hebt gemaakt zo ver mogelijk en zo goed mogelijk door te komen. Dat dit de "Valentino" ook daadwerkelijk lukt, bewijzen de ontvangstrapporten uit Londen (425 km, 15% op een kruisdiploma) en Slade (bij Hamburg, 295 km, 63%).

Jos, de Valentino, is nu 23 jaar. Zijn beroep is constructiebankwerker in een smederij. Hij begon met zenden toen hij 15 jaar was. Zijn eerste bak was een 40 kanalen 27 Mc. AM bak. Met 17 jaar had hij zijn eerste FM-zendertje. Vroeger draaide hij samen met twee anderen een programma op de zondagmorgen. Nadat Jos daarmee gepakt is, is hij alleen verder gegaan. Nu draait hij vrijwel alleen nog maar QSO's, slechts heel af en toe hoor je hem nog wel eens een programma'tje draaien.

HET BEGIN

De Valentino is begonnen met een zendertje, dat in een radiotijdschrift werd aangeboden. "Ik had er toen nog helemaal geen verstand van. Ze boden twee types aan: een met een reikwijdte van 15 km, en een van 50 km. Die 50 km. vond ik wel wat veel, dus ik bestelde er een van 15 km. Ik liet er gelijk een antenne bijleveren, want die had ik ook nog niet.

Als je nog nooit zo'n zender hebt gezien, verwacht je een grote kast, maar toen het ding per post kwam, bleek het maar een klein pakketje te zijn. Dan maak je het open en dan blijkt er een heleboel stro in te zitten. Uiteindelijk bleef er maar een heel klein doosje over. De antenne, die ik erbij kreeg was net zo een sprietje als op een transistorradio zit.

Ik bouwde dat ding natuurlijk niet in een kistje, want daar had ik ook geen verstand van. De eindfor lag er natuurlijk meteen uit, maar dat hinderde niet, want dat had ik toch niet in de gaten. De reikwijdte viel wat tegen, ik kwam nog geen kilometer ver en dat was toch wel iets minder dan de 15 km, die ze me in de advertentie beloofd hadden. Toen heb ik maar een nieuw zendertje gekocht en dat werkte iets beter. Ik kwam in contact met iemand die dezelfde zender, maar een andere antenne had. Zo een antenne heb ik er bij mij toen ook op gezet. Daarna heb ik van iemand een buizenzendertje gekocht, een ECC82-QQE 03/12. Dat ding zal vast op 96 MHz, en ik kon hem niet hoger in de band krijgen. Iemand uit Gendringen heeft dat toen voor mij in orde gebracht. Met die zender ben ik bij mij thuis gepakt toen ik op een zondag een programma aan het draaien was. Ik was toen 17 of 18 jaar en mijn moeder zei: "Nu is het afgelopen".

WAAROM ZEND JE?

"Ik zend omdat ik de techniek en het verbindingen maken interessant vind, ik zend illegaal omdat het iets is, wat niet mag. Als het zou mogen, zou ik ermee stoppen. Ik heb vroeger op de 27 Mc. gezeten, maar toen deze werd vrijgegeven, heb ik die bak meteen het huis uitgedaan. Ik had er geen lol meer in, omdat het mocht. Bovendien was de sfeer achteruitgegaan, de laatste tijd niets als trammelant.

Eén van de meest fascinerende aspecten van het zenden vind ik het proberen er zo goed mogelijk uit te komen. En als je dat lukt geeft je dat plezier. Maar toch ben je nooit tevreden. Je tracht altijd net weer een stapje verder te gaan, steeds probeer je iets te verbeteren. Zo had ik in het begin een antenne, waarvan ik zei: "Zo, die blijft er op". Onderhand zijn er wel tien andere op geweest. 't Is nooit goed genoeg".

RISICO'S

Het station "Valentino" valt in de categorie "QSO-stations met hoog vermogen". Dit hoge vermogen houdt in dat je de zaken luptop in orde moet hebben. Zowel de apparatuur als de kennis van zaken moeten je geen moment in de steek laten. Als iemand met zulke vermogens werk, vraag je je af, waarom hij dat doet en of je je leven niet in de waagschaal stelt met de aanwezige hoge spanningen.

Maar je weet hoe het gaat: het bloed kruipt waar het niet gaan kan, dus ik weer aan de gang. Ik had van iemand uit Nijmegen een schema van de ECC/QQE gekregen en dat ben ik zelf gaan bouwen. Daarmee is de zelfbouwperiode begonnen en van het één kwam het ander. Ik ben vooral doorgegaan op het gebied van antennes en eindtrappen.

Als je begint haal je van die onzin uit, zoals proberen van een waspaal een antenne te maken en meer van die gekke dingen. Dat komt omdat je er geen verstand van hebt. Als je nu soms ziet mel wat voor spullen andere amateurs werken, snap je niet dat ze die spullen nog aan de band krijgen. Vaak vergeet je, dat je zelf ook zo bent begonnen".

"Ik werk met zulke hoge vermogens, omdat het nooit genoeg is; je probeert altijd nog meer te krijgen. Nodig is zo'n vermogen niet. Ik schakel gewoonlijk eerst de eindtrap uit en dan pas de stuurzender, dit om de condensatoren met de voeding te ontladen. Soms krijg ik dan van het legenslacion de reactie, dat ik ineens in signaalsterkte terugval tot een paar procent en dan na enkele tellen pas geheel verdwijnt. Dat klopt, maar ik zit op dat moment met slechts enkele milliWatts. Als iedereen met dit vermogen zou gaan werken, wordt het een nog grotere puinhoop dan het nu al is. Het mooiste zou zijn, als iedereen met 5 Watt zou zitten, dan zie je goed, wat de antenne doet. Storing heb ik vrijwel nooit. Ik heb wel eens in de buurt op de TV gestoord, maar toen was de eindtrap niet goed afgeregeld. Het signaal van de stuurzender is ontzettend schoon. Dit moet ook wel, want je mag hiermee geen grapjes uithalen. Controle op storing doe ik met een dipmeter, radio, TV, scanner en mensen uit de buurt. Je kunt het ook enigermate controleren door aan de trimmers te draaien. Iedere trimmer mag slechts één dip hebben, zijn het er meer, dan is er iets mis met je zender. Je blijft echter altijd de ellende van slechte radio's hebben. Al heb je nog zo'n goede zender, als je buurman een slechte radio heeft, ben jij als illegale amateurzender de schuldige en dus de sigaar".

Foto links: de draaitafel is opgehangen aan het plafond om storingen te voorkomen.

STUURZENDER

EINDTRAP

"Ik werk met een buis in de eindtrap en dus werk ik met hoge spanningen, tot 3000 Volt. Deze spanningen brengen natuurlijk risico's met zich mee. Als je op het verkeerde moment het verkeerde onderdeel aan raakt, ben je er geweest; 3 kV is voldoende om kapot te gaan. Je moet altijd oppassen en uitkijken wat je doet; je moet je kop erbij houden en geen domme dingen doen.

Je moet ook nooit met een zatte kop achter de zender kruipen. Als alles normaal functioneert, is er niets aan de hand, maar als er iets mis gaat, moet je met je vingers er in zitten. Als ik bijvoorbeeld de buis er uit moet halen, moet eerst alle spanning eraf zijn en ook de condensatoren moeten ontladen zijn. Ik heb wel eens een opfaler van 750 V. gehad. Je staat dan wel even stil en je denkt: "Zal ik 'm nog eens oppakken of niet?" Je bent meestal alleen, dus niemand kan je helpen als er iets gebeurt, ik raad anderen aan alleen met zulke spanningen aan de gang te gaan als ze er verstand van hebben. Je moet van jezelf weten, dat je goed kunt oppassen. Als je nadenkt bij wat je doet, kan er in wezen niets gebeuren".

DE ZENDER

De zendapparatuur bestaat uit: twee voedingen (één voor de stuurzender en één voor de eindtrap), de stereocoder met daarachter de stuurzender, een staandegolfmeter, een lineair en een vermogensmeter.

De voeding voor de buis zit als volgt in elkaar: op de 220 V. uit het lichtnet is een variac (spanningsregelaar) aangesloten, die is ingesteld op ca. 140 Volt. Tussen deze variac en de trafo zit de aan/uitschakelaar. Deze kan niet aan de uitgang van de voeding geplaatst worden, omdat bij het schakelen in de hoogspanning zulke grote vonken ontstaan dat de schakelaar kapot zou branden. De trafo is oliegekoeld. Na deze trafo zit de gelijkrichter: 4 x 4 diodes (4 aan 4 in serie). Dan komt er een condensator, dan een grote smoorspoel en nogmaals een condensator voor de afvlakking. Deze voeding heeft een regelbare gelijkspanning van maximaal 3000 Volt af.

De stuurzender -een ontwerp van een 2-meter amateur- staat op 13,8 Volt. Het vermogen is ca. 6 W. met -ulteraard- een brandschoon signaal. Tussen de stuurzender en de eindtrap staat een staandegolfmeter om de SW tussen de stuurzender en de eindtrap goed te krijgen.

De eindtrap is min of meer zelf ontworpen, met als leidraad een schema voor de 144 MHz. De spoelen voor de 100 MHz. zijn gemaakt met behulp van een dipmeter. "In het begin zit je je suf te wikkelen. Als een spoel niet goed dipt, maak je een nieuwe met meer windingen. Heb je er dan teveel, dan haal je er een paar af. Uiteindelijk kom je dan wel op de juiste spoel uit.

VOEDING VOOR: 450 V. ROOSTERSP. (regelb.)
NEG.SP. -10 - 100 V. (regelb.) GLOEISP. 6V/3A

3000 V/600 mA VOEDING

Eigenlijk kun je beter een stripline dan een spoel nemen voor grotere vermogens, maar dan krijg je zo'n grote zender".

De buis waarmee gewerkt wordt, is relatief klein, ca. 5 cm. hoog en een diameter van eveneens ca. 5 cm. Het enige dat je ziet is de porcelainen pool en een slalen kokertje. In dit kokertje zit een dunne straalplaat zig-zag om de buis heen gewikkeld en fungeert zo als koelelement. Door deze koker wordt lucht geblazen om de buis te koelen. De ventilator, die voor dit koelen gebruikt wordt, is een oude afzuigventilator uit een muur. Op deze ventilator is een tweeduims slang aangesloten, die de lucht naar de zender leidt. Deze lucht wordt in de zender in de ruimte onder de buisvoet geblazen, waar de zich daar bevindende onderdelen gekoeld worden.

Vanaf deze ruimte gaat de lucht via de buisvoet - die hierdoor ook gekoeld wordt - door de koker om de buis de zender uit. De lucht die uit deze koker komt mag 85°C . zijn, maar is bij deze zender slechts ca. 40°C . Dit om te voorkomen, dat de buis oververhott wordt.

De staande golf na de eindtrap kan alleen gemeten worden, als het vermogen door middel van de variac teruggedraaid wordt, omdat anders de meter doorbrandt. De uitslag van de vermogensmeter is zover teruggedraaid dat deze bij volle uitslag het maximale vermogen aangeeft.

De coax is van het type RG 213, het verlies is $0,67\text{ dB}$ per 10 meter, dus dat is wel redelijk te noemen. Er zijn wel betere kabels, bijvoorbeeld met massieve kern of luchtkamerljes, maar die zijn wel een klasse duurder. De impedantie voor deze kabel is 50 Ohm.

"Ik heb onderhand al heel wat antennes gehad. Om er maar een paar te noemen: enkele dipool, 'I sprietje uit het begin, 3-elementen, 5- en 7 elementen van Stolle, 8-elementen Pyros, 6 elementen met open dipool, discone enz. Je probeert steeds weer een andere antenne, die anders werkt of beter is dan de vorige. Steeds beter, iedere keer weer opnieuw.

Ik had tot voor enige weken een 18 elementen antenne (zie foto's). Die antenne was 5 meter lang en 1,5 meter hoog een vlieze windvanger dus. Tijdens de laatste storm is deze antenne kromgewaaid. Alleen het raam van deze antenne had een versterking van 6 dB; de totale antenne 22 dB. De impedantie was instelbaar van 0 tot 600 Ohm. Behalve deze antenne zijn ook de rotor en de mast kapotgegaan bij die storm. De landen van het tandwiel van de rotor waren kapotgedraaid en de mast knakte toen ik hem plat wilde leggen om erger te voorkomen.

Nu deze antenne kapot is plaats ik een enkele 9 elementen; die vangt niet zoveel wind. Het afpleken van antennes doe ik op grond van formules uit een antenneboek. De staande golf is bij goed gebouwde antennes met de juiste balun en de juiste coax in principe goed. Is de staande golf niet goed te krijgen, dan kan dit o.a. aan de coax of de zender liggen. Het knippen in de coax is een sprookje, als je door knippen in de kabel een goede staande golf krijgt, werkt de coax in wezen als een dummy-load. De staande golf kan dan wel $1 : 1,0$ zijn, maar de uitstraling van de antenne kan wel slechter zijn geworden. De balun heeft meestal de berekende lengte, soms wordt hij een stukje langer of korter, maar nooit veel (denk wel aan de verkortingsfactor, die is niet altijd $0,67$).

Als je een dipool hebt van 300 Ohm, kun je daar zowel 50 Ohms als 75 Ohms coax op aansluiten. Dat maakt niks uit.

OLIEGEKOELDE TRAF0

KOMPLEETE ZENDER

Ook de uitgangsimpedantie van de zender is af te regelen op 50 of 75 Ohm.

De ontvanger is een relatief eenvoudige Philips. Het zou beter kunnen, maar je kunt niet alles mogelijk doen. De ontvangst is overigens goed. Toch zit je vaak te twifelen. Je hoort soms "die en die heeft je opgeroepen, maar je kwam niet retour". Je weet dan zelf niet waarom.

Was de ontvangst niet in rode of zat er iemand anders in de buurt op die frequentie?

De voedingen zijn ontkoppeld door v66r en na de trafo en aan de uitgang smoorspoeltjes te plaatsen.

18-elemente antenne

HF-ONTSTORING

Dit moeten altijd 6-gats varkensneusjes zijn, met ervoor en erachter condensatoren naar massa. Deze condensatoren zijn altijd een elco en een keramische schijfcondensator parallel om de inductieve werking van de elco op te heffen. De zender is eveneens ontkoppeld.

Dit geschiedt door aan de voedingsingang een smoorspoel met ervoor en erachter condensatoren naar massa te plaatsen. In de modulatie-ingang zit alleen een smoorspoel zonder condensatoren. Alle modulatie-apparatuur is ontkoppeld door aan alle modulatie-in- en uitgangen smoorspoeltjes te plaatsen, ook hier zonder condensatoren.

De 220V-ingang van de modulatie-apparatuur is eveneens ontkoppeld door zowel aan de primaire als aan de secundaire zijde van de trafo smoorspoeltjes te plaatsen, ook hier geen condensatoren naar massa. De modulatie- en voedingskabels zijn 50 Ohms coax, type RG58. Deze is prima te gebruiken om signalen bromvrij te transporteren.

??? COLLEGA'S ???

"Toen ik met zenden begon heb ik veel contacten gehad met bijna alle amateurs uit de buurt. Je hebt die contacten vaak nodig, omdat je het alleen moeilijk redt; als er problemen zijn heb je soms de hulp van anderen nodig. Echter, na een tijdje weet je er zelf wat van en je wordt beter, terwijl de ander slecht blijft. Dit zaait jaloezie en als je niet goed uitkijkt ga je de boot in. Dan word je door je collega's -je mede-amateurs- verlinkt. De ongewenste contacten ben ik min of meer kwijt en ik hou het zo. Ik weet nu een beetje hoe het werkt en ik heb ze niet meer nodig. Dit klinkt hard en egoïstisch, maar het is wel zo. Je groeit uit het piratenwereldje en je gaat individueel te werk. Je houdt slechts contacten met een heel klein groepje amateurs, maar dat zijn dan wel goede, zoals de Z.Z.N. waarmee ik veel experimenteer. Ik raad diegenen aan die beginnen de contacten met andere amateurs tot een minimum te beperken. Laat anderen ook niet weten waarmee je zit te werken. Ik denk dat er van de 100 amateurs toch wel zeker 75 zijn, bij wie het niets anders is dan zulpen en zoolen. 't Klinkt hard, maar uit ervaring weet ik dat het wel vaak zo is.

??? COLLEGIALITEIT ???

Een verdeling van de band of onderlinge afspraken tussen alle amateurs zie ik niet zitten vanwege het gebrek aan kennis. Iedereen wil wat anders en velen hebben alleen verstand van een pilsje en wat ouwehoeren, maar over de zender praten kunnen ze niet. Een eenheid zal er nooit komen. Ik hou wel rekening met Didam als ik inschakel, maar alleen als daar reden toe is. Als ineens iemand op "mijn" frequentie gaat zitten, ga ik rustig over hem heen werken. In discussie gaan heeft geen zin; ze merken het vanzelf wel.

TIPS

Tot slot nog enkele punten waarvan ik ervaren heb dat ze erg belangrijk zijn. Misschien dat anderen hier nog wat aan hebben:

- Let op de juiste impedanties, zowel tussen de diverse delen van de zender en antenne als tussen de modulatie-apparatuur.
- Gebruik goede (hifi) modulatie-apparatuur
- Gebruik goede (hifi) banden en cassettes
- Gebruik een goede microfoon en let op de juiste impedantie
- Gebruik goed afgeschermd de kabels (bijv. RG58)
- Gebruik een goede afgepiekte antenne, die geschikt is voor het doel, waarvoor hij gebruikt wordt en let op de juiste aanpassing
- Gebruik goede coax (bijv. RG213).

De "Valentino" uit Didam zendt uit op onregelmatige tijden op 103.1 MHz.

Korr.adres:
"Valentino",
Postbus 189,
6900 AD ZEVENAAR.

Ronald, ASSH-Gld.
Postbus 30092,
6803 AD ARNHEM.

Tekst
en foto's

DX-rapporten

Daten Tijd Station

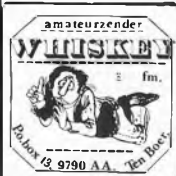
Freq. SINPO

05.10 07.00u. CLIEMAN	180m. 35433
07.40u. FOSTDUIF (GSO)	180m. 45444
08.10 01.15u. SPANNINGZOEKER	180m. 45434
02.05u. ATLETICO (GSO)	180m. 25432
09.10 02.00u. DAYTONA	180m. 33434
10.10 06.15u. SPANNINGZOEKER	180m. 44534
11.10 07.10u. DERBY	180m. 44444
07.05u. NACHTVLINDER (GSO)	180m. 22432
16.10 15.45u. CONCORDIA (Vraag rapporten)	180m. 34433
19.10 07.10u. ZWARTE NON	180m. 33533
23.10 01.40u. CURACAO	180m. 35333
01.35u. ATLETICO	180m. 35333
01.45u. KRISTAL	180m. 34332
02.30u. COWBOY JIMMY	180m. 34333
02.30u. DRUPS TONJAGER	180m. 34333
06.11 16.50u. DERBY (Vraag rapp.)	180m. 34531
22.30u. COWBOY HENKIE	180m. 34533
19.11 00.00u. ATHENE (GSO)	180m. 34433
01.20u. NACHTRUIDER	180m. 23332
20.11 01.00u. HOUTBOER	180m. 24432
01.00u. ARMADA	180m. 24432

Tijden in C.E.T. (I.M.E.T.). Allemaal nog een goed 1984 toegewent door PETER SCHEU, DDR - 1100 EBERSWALDE - FINOW 1, WALTER KOHN STRASSE 11.

20.11	ORION	ZWIJNDRICHT	106.5	35343	15
	FLAMINGO	UTRECHT	100.1	45634	75
	A.M.	HELMOND	100.3	23643	5
	PELIKAAN	ROERMOND	102.8	35343	15
	ZWERVER	ROESENDAAL	105.2	25553	15
	APOLLO	OUDENBOSCH	104.6	35554	15
	FENIX	HARKEMA	104.9	35533	15
	SARINA	HARKEMA	102.2	33433	15
	V.D.R.	MIJNRECHT	101.1	44554	60
02.12	CHALLENGER	UTRECHT	100.1	44534	30
	ZW.ZWALUW	Z.O.FRIESLAND	103.7	32343	15
	PALOMA	ZW.W.EINDE	103.2	45444	30
03.12	NACHTWACHT	HARKEMA	101.0	44454	30
	FORÉL	HARDERVIJK	105.2	44555	45
	HERCULES	UTRECHT	100.4	43454	30
	WHISKY	TEN BOER	101.5	45555	60

(Stickers kunnen getuild worden)

					%
01.11	MI AMIGO	GRONINGEN	104.1	45534	30
	PULSAR	OLDENZAAL	103.7	13232	0
	VRIJE VOGEL	VRIEZENVEEN	102.4	32333	15
	ZILVERVOS	HARKEMA	102.0	31233	15
02.11	ANDROMEDA	DEN BOSCH	104.7	45644	30
	TIRONA	HAAREN	105.3	24332	5
	SARINA	HARKEMA	102.2	35543	15
03.11	F.R.R.	ROTTERDAM	105.7	35423	15
	APOLLO	OLDENBOSCH	104.6	45544	30
	EMPIRE	N.VIJKERH.	105.5	36444	45
	TEX	HOOGLIET	105.5	24322	0
	LED	MAESSLUIS	101.8	41343	30
	R.D.S.	SPRUNDEL	106.1	33433	15
	D.F.N.	ALPHEN RIJN	100.5	45554	75
	ALBATROS	HOEVEN	101.4	45545	30
	W.W.(?)	VRIEZENVEEN	101.8	45536	60
05.11	TRANSISTOR	VLIJMEN	100.4	34343	15
	SPACE 2000	ERMELD	100.4	45534	45
10.11	ZOFF DE HAAS	OUDE PEKELA	101.1	34443	15
	LUCKY JO	N.V.DIJNEN	103.7	32453	15
	ALPENJAGER	NW.A' DAN	101.2	24344	30
	NACHTWACHT	SNEEK	100.1	45554	75
	BONANZA	ZW.W.EINDE	101.1	44554	60
	WITTE TORNADO	JURBEGA	100.5	45554	60
	REISIEDER	FRIESLAND	100.3	34343	30
	ST.GENIETER	HARKEMA	101.9	55555	90
	ARIZONA	HARKEMA	101.2	45554	45
	MANUELA/CAL.	HEERENVEEN	101.7	44554	45
	CENTURION	HARKEMA	101.7	45554	60
	BOSWACHTER	HARKEMA	103.0	35433	15
13.11	ANGEL	EDE	104.5	33353	15
	ARIZONA	ZOETERW.	100.4	35453	15
	MEMO 2	GRONINGEN	100.4	35543	15
	CALIPSO	HEERENVEEN	101.9	35443	15
	KRANTENBOER	UOEL	101.8	45555	45
	CALIPSO	GENDEREN	104.9	35553	15
18.11	LUCKY LUKE	WINSUM	102.7	34423	15
	BARMETER	ANDIJK	100.5	43554	45
19.11	RODE VOGEL	SLOCHTEREN	104.2	44534	30
	OCTOPUS	L.AUWERSOOG	101.8	12352	0
	JUPITER	-	100.2	44343	30
	AMPEX	Z.O.DRENTE	105.2	25452	0
	HOLLANDIA	Z.O.FRIESL.	104.5	24342	0
20.11	GOLFDEKREK	SOMEREN (E)	104.7	45564	60
	A.F.Z.	ROESENDAAL	104.4	45564	45
	AMAZONE	SOMEREN	103.6	45564	45
	EDELWISS	LUNTEREN	101.8	44554	75
	TW.COMBINATIE	VRIEZENVEEN	101.2	44544	45
	ARENA	DELFT	101.1	45534	75

	RODEO	ULRUM	105.0	25454	15
	MONTERRA	SLOCITIEREN	103.8	12333	15
	PRIMEUR	UITHUIZEN	105.4	24443	5
	SANDOKAN	BAKKEVEEN	104.4	44454	45
	FLAMINGO	HARKEMA	102.0	53554	75
	ZILVERVOS	HARKEMA	102.0	55555	75
	KINGSTON	N.W.OVERIJS.	102.1	30554	15

Ontvangst: Kennoud KT-900, Art. 0, et. Fülle op 13m, NAP veerbaar. Condities redelijk tot goed.
LUISTERAMATEUR NOORDZEE, BACHSTRAT 32, 1910 W-CASTRICUM NH.

20.10	KRAANDRIJVER	SCHAGEN	1507	34443
	[Postbus 269, Tel. 02246-1065]			
	STORMVOGEL	RODEN	1614	55555
	BOSWACHTER	?	1612	55555
	BOER KRELIS	HARKEMA	1612	55555
	JOHNNY RINGO	UITHUIZEN	1612	55555
03.11	GLD. WONDER	VLLENHOVE	1609	23453
04.11	BRATAVIA/ZW.M.	COEVORDEN	1615	55554
	GROTE JAGER	N.O.P.	1624	34443
	GR.FLUITER	STEENWIJK	1565	23332
	POSTDUIF	WEZEP	1573	35454
	ONDEKENDE	?	1560	13343
	NACHTRUIDER	E' COMPASC.	1612	45344
	CABALERO	?	1610	45554
	TAMBERO	N' SCHIESCHUT	1611	45554
	HUCKLEBERRY	?	1617	24454
05.11	BAVARIA	AMELAND	1621	55555
	CURACAO	OLDENZAAL	1620	23342
	MONICA	?	1561	55555
	OME JOOP	WEZEP	1617	45444
06.11	ALBATROS/	TEL. 05285-2195		
	MARIANNE	DALEREND	1553	33343
	GROTE BEER	?	1587	55454
	KAPITEIN	?	1571	44454
07.11	WILDE AMATEUR /	TEL. 05284-3144		
	SENORITA	?	1622	33242
	NEPTUNUS	MEDEMBLIK	1565	44454

Ontvangst: Panasonic WR5000, DR26. Extra antennes incl. verw. Stickers en rookglas LUISTERAMATEUR EENHOORN, BETONWEI 7, 9281 KR HARKEMA.

FM luisterstation MG
DE EENHOORN
 STICKERRUIL ADRES:
 betonwei 7
 9281 KR harkema
 ftd

CENTRUM 105.5 34453
 F.R.R. ROTTERDAM 105.8 45954

Ontvanger: Yaouba-Luner CR2040 (Gew. 0,8 Ûv bij 8 dB/SR,
 Ant. 4 el. Yngl vertikaal) 7 el. Stolle hor. B&B rotatoren dop 12m.
 De meeste stations werden vertikaal ontvangen.
 L.A. amateur E.SCHURMAN, VAN LEEUWENHDEKLAAN 60, 4904 KS
 OOSTERHOUT NB.

30.10	FLORIGO D.R. A.R.Z. B.17 T.D.K. V.O.M. RITMEESTER JONGE BOER COMB. II FLAMINGO R.V.O. DRANKORGEL GLORIA MUSTANG MONTANO APOLLO SANDOKAN RAMONA	HARKEMA HARDINXV. ROOSEDAAL HILVERSUM LEIDSCHEID. MIJDRECHT ZEVENH.(Gn) UDEL AMERSFOORT UTRECHT ODUENBOSCH DRACHTEN SNEEK ? OUDE PEKELA HOOGVEEN BAKKEVEEN NIJKERK	101.85 44544 106.10 23233 104.45 55555 102.10 12332 107.30 24453 101.20 44544 104.75 44544 101.80 45534 104.05 33323 100.05 55555 105.25 11232 102.77 45444 102.00 55555 101.70 35444 106.00 35444 104.34 34434 104.35 23433 100.45 55555
19.11	SUNSHINE CALIMERO SATURNUS MEBO 2 SIRIUS FLYING DOG PLASTIC SOUND V.L.SCHOTEL	VROOMSH. ZWARTDR. IRNSUM TEN BOER VENHUIZEN PUTTEN ARNHEM DRACHTEN	101.70 44434 102.95 43343 100.35 34454 100.30 44354 105.25 13222 100.10 45544 104.45 44534 101.85 54544

Zonder: PLL + osc. + buffers. Tutuul 8-traps. 1 Volvoet aan Belgische RTT - mran). Stuurzen der 15 Watt. Bl Y90/32 W. + 2 x HAM 15. Art.: 1 x 9 el. zelfbouw 23m. boven NAP (zerdantennn)
 1 x Rot el Fûb 25m. boven NAP (antv.ort.).

PIONEER, POSTBUS 34072, 3005 GB ROTTERDAM.

24.11	SJUIJL KEIZERSTAD TRITON 27.11 HOFSTAD 28.11 AVALON 29.11 MARIBEL 30.11 V.O.R. 01.12 VERONA INTERNATIONAAL TEMPO 02.12 DECIBEL GOD QUHA 04.12 UNIQUE EINSTEIN 05.12 SATELLITE EMPIRE STAR	AMSTERDAM NIJMEGEN ROTTERDAM DEN HAAG RIDDERKERK HAARLEM ROTTERDAM DEN HAAG DEN HAAG DEN HAAG AMSTERDAM AMSTERDAM ZOETERMEER AMSTERDAM AMSTERDAM AMSTERDAM ?	97.8 33454 95.5 34354 96.1 23342 97.7 33453 106.4 34553 95.6 33443 97.3 22242 93.2 22342 96.4 33443 99.5 34544 96.2 23342 95.5 22342 95.0 33453 98.1 44454 97.3 22343 104.8 33453 101.5 22342
-------	---	--	---

Deze muziekstations luiten op een afstand van meer dan 25 km
 werden ontvangen met een d. De volgende stations zijn hier
 normaal, zonder condities te ontvangen (voor zover muziek.):

JAMAICA LOCAL RANDSTAD TELSTAR STAD MONZA ACTION CAROLINE	GORKUM VLAARDINGEN DEN HAAG DEN HAAG DEN HAAG ROTTERDAM ROTTERDAM ROTTERDAM	90.7 34454 98.3 34443 94.1 33343 96.1 33453 97.3 34453 98.1 22453 99.4 23342 98.3 34453
--	--	--

06.11	15.00u. VRIJE VOGEL 15.12u. SAPPORRO 07.11 13.28u. SIGARENKONING 08.11 15.30u. ZW.SCHAAP 09.11 10.05u. MAANVIS 10.10u. DIAMANT 11.11 17.45u. JAN DE BOSW. 18.00u. ZWAARDVIS 12.11 10.15u. PIEREMENT 14.10u. KRISTAL 14.35u. OME JOOP 16.45u. BLACK POWER 11.11 10.35u. VRIJ ELBURG 10.50u. NOORMAN 11.00u. DAKOTA 11.11u. EGLANDER 11.30u. ARMADA 11.50u. RODE STER 12.15u. DERBY 12.53u. SONJA 15.00u. BL.BULDOG 15.02u. VRIJE AMATEUR 14.11 11.32u. ZEETUIGER 11.55u. DONALD DUCK 12.02u. NOORDERSTER 16.11 13.04u. ZEEMEERMIN 13.20u. COEBOY JIMMY 25.11 15.00u. IJSVOGEL 15.03u. BRUJNE BEER 15.10u. WITTE ZWAAN 23.57u. KL.RAKKER 26.11 00.21u. OUDE DAK 00.43u. KLEINE MAN 10.45u. SMOKKELAAR 15.03u. CASANOVA 03.12 11.05u. PIEREMENT 11.07u. DELTA 11.13u. CONCORDIA 11.26u. ZUIDERZEE 11.52u. 807 12.12u. MISSISSIPPI 12.23u. DAKOTA 04.12 01.25u. KENWOOD 11.00u. BRIGITTE 11.05u. JENNIGIE 11.07u. HULK 11.42u. RODEO 11.44u. SPOETNIK 12.02u. CASSANDRA 12.53u. ONBEKENTE 13.00u. DRUKSTROOMJ. 13.35u. REMBRANDT 15.36u. VRIJE VOGEL 16.14u. NACHTRUJDER 05.12 00.15u. RUIMZICHT 00.18u. CURACAO 00.20u. KRISTAL 15.20u. ALFA 15.37u. EGLANDER 15.50u. WANDELAAR 17.50u. REHTENIER 18.12u. BL.ZEEMAN 18.30u. KLEINE JOPIE 06.12 06.32u. DERBY 07.12 14.46u. TEXAS 14.48u. FERRARI 14.51u. GOLDEN WONDER 15.00u. GROTE JAGER 08.12 16.55u. SCHADUW 09.12 16.35u. KL.CASANOVA 10.12 08.42u. NOORDERSTER 11.38u. GASPANDELAAR 12.06u. SANTANA	NW,PEKELA VOORTHUIZEN 't HARDE N.O.P. 't HARDE LELYSTAD N.O.GRON. ROUVEEN MARKEN NIJVERDAL GIETHOORN HOOGVEEN ELBURG NIEKERK BARNEVELD STEENWIJK LEMELVELD MARKELO ELIM UDEL STEENWIJK BUSSUM KUIRRE OLDBROEK STEENWIJK KRAGGENBURG ZUIDBOEK 't GOOI ELBURG KAMPEN WEMPEL EMMELoord COEYORDEN HOOGVEEN OLDBROEK MARKEN GIESSENBURG VRIEZENVEEN EIBERGEN BARNEVELD NIJKERK BARNEVELD LEMLERVELD ROUVEEN ELBURG ELBURG EMMERCOMP. LEMMER HOORN RUURLO DENEKAMP KILDER NW,PEKELA HOOGLAND COEYORDEN OLDENZAAL NIJVERDAL AMSTERDAM STEENWIJK ELBURG 't HARDE NUNSPET IJSELMOUDEN HOOGVEEN VROONSHOOP OLDBROEK VOLLENHOVE N.O.P. ZWARTEMEER ERMELO STEENWIJK N.O.P. EIBERGEN	1611 54455 1616 53444 1622 33433 1622 55455 1621 33333 1618 54454 1621 53434 1621 54444 1621 54445 1617 53443 1616 43454 1610 53454 1622 54455 1562 53343 1636 55455 1636 14343 1636 55455 1613 53343 1637 14343 1636 13343 1625 34443 1622 54444 1623 54444 1561 23333 1626 23222 1617 22222 1618 54445 1618 22132 1622 43334 1619 34434 1620 22122 1616 43323 1626 33233 1611 33443 1625 54455 1619 34344 2 1617 54454 50 1617 54555 50 1616 54444 47 1622 55455 35 1609 33223 35 6297 44424 40 1618 53444 50 1613 44434 40 1325 53454 60 1568 43444 44 1568 54454 60 1323 54454 65 1613 24443 16 1569 43343 38 1615 55555 61 1613 54454 44 1619 43424 40 1620 43424 40 1636 53424 51 1613 52453 50 1612 34444 33 1614 44454 38 1622 34433 30 1617 55535 66 1621 23232 11 1621 55525 72 1626 44454 32 1623 55455 48 1611 35454 37 1616 54444 46 1619 54545 73 1624 54445 50 1619 53434 44 1621 55454 66 1617 54344 54
-------	--	---	---

11.12	12.41u.	ESMERALDA	's HEERENBERG	1565 53444 66	14.12	09.54u.	NOORDPOOL	FRIESLAND	1626	23222
	16.30u.	ROMANTICA	ZUENDERT	1632 55555 80		09.56u.	NACHTVLINDER	HASSLET	1629	36444
	16.42u.	GROENE SPECHT	APELDOORN	1638 13343 15		10.01u.	OLIEMAN	VELUWE	1626	32333
	16.46u.	BL. BULOOG	STEENWIJK	1637 12342 15		11.10u.	USBREKER	?	1620	23233
12.12	15.03u.	PODLSTER	ENKHUIZEN	1618 54454 66		11.07u.	ROCKY MONTANA	ENSCHEDÉ	1620	23232
	15.18u.	BRUINE BEER	ELBURG	1621 55455 66		13.30u.	NOORDZEE	DEDEMSVAART	1630	34436
	16.17u.	SPEEDY GONZ.	DEVENTER	1623 43433 44		Bovenstaande omroepers kunnen een invulcode: FLK-kaart aanvragen. Ontvanger: Grundig Satelliet 2100 m et Ferrisat ontv. RADIO ARMADA, POSTBUS 9, 8150 AA LEMMELVELD (Ov).				
	16.20u.	CASABLANCA	HEERENVEEN	1621 44434 50	23.12	11.40u.	CURACAO	OLDENZAAL	180m.	55344
	23.13u.	NACHTZENDER	NIJEUWLEUSEN	1613 43424 35		11.41u.	JDE BOSW.	N.O.GRON.	180m.	55555
14.12	10.22u.	NOORDPOOL	DAMWOLDE	1614 42243 34		11.43u.	FLUITER	STEENWIJK	180m.	45444
15.12	11.33u.	PARADISVOGEL	APPINGEDAM	1625 12251 10		11.45u.	SCHADUW	DENEKAMP	180m.	55444
	11.45u.	ZETIJGER	KUINRE	1621 33353 25		12.05u.	SOTO	KUINRE	175m.	55555
	11.53u.	BRANDARIS	STEENWIJK	1615 44454 48		12.11u.	POSTDUIF	WEZEP	185m.	55544
	15.32u.	NACHTRIJDER	EMMERCOMP.	1618 11261 6	24.12	11.42u.	RUIMZICHT	RUIJNEN	180m.	35423
	23.45u.	ZANDHAAS	EDE	162054424 44		11.56u.	PJEREMENT	MARKEN	180m.	35423
	23.53u.	SAPPORO	VOORTHUIZEN	1612 44424 35		12.22u.	IJSLAND	STEENWIJK	180m.	55533
18.12	00.05u.	ALPENJAGER	HOGGEVEEN	1607 54434 50		12.22u.	TAMBOER	HOGGEVEEN	180m.	45444
	00.22u.	HOUTHAKKER	DENEKAMP	1620 54434 48		13.32u.	GOLDEN WONDER	VOLLENHOVE	180m.	35222
	00.32u.	NOODTGEDACHT	NIJEUWLEUSEN	1620 24423 15		13.38u.	KL.S. OPER	KUINRE	185m.	55554
	01.30u.	NACHTRIJDER	EMMERCOMP.	1619 44424 36		13.41u.	SMOKKELAAR	HOGGEVEEN	180m.	35444
19.12		OSLO	MUSSELKANAAL	1622 32322 22		13.47u.	CASSANDRA	HOORN	175m.	35444
		FR.STORMVOGEL	RODEN	1615 33333 25		16.54u.	SCHADUWJAGER	HOGGEVEEN	180m.	55555
	22.33u.	OT.TOLAND	ROLDE	1614 32222 15		16.54u.	CONCORDIA	VRIEZENVEEN	185m.	45433
20.12	08.46u.	ZW.SCHAAP	EMMELOORD	1620 54435 51	25.12	09.28u.	ZWARTE NON	COEVORDEN	180m.	55555
	22.12 13.22u.	CAROLINE	STEENWIJK	1621 44434 44		09.35u.	WILLEKE	KAMPEN ???	220m.	55555
	17.10u.	A.P. 12	M-DRENTHE	1619 34323 35		09.51u.	IRENE	OLDE PEKELA?	178m.	45433
24.12	10.05u.	NOORMAN	NIJKERK	1620 54434 53		10.12u.	HAWAII	EMMERCOMP.	252m.	55544
	27.12 14.50u.	WITTE FAZANT	OMMEN	1626 31142 33		10.17u.	DOKTER BLAUW	OOST-GRON.	182m.	55555
	15.24u.	BOSKABOUTER	UDEL	1616 33343 33		10.21u.	KE TELLAPPER	GRONINGEN	182m.	55444
	15.26u.	BRABANTIA	ALMELD	1623 21141 15		10.58u.	DRENTINA	HOGGEVEEN	251m.	34323
	15.38u.	OL.ZEEMAN	NUNSPEET	1616 54454 50		11.23u.	BOER KRELIS	HARKEIMA	180m.	55555
	26.12 00.15u.	MEDICINMAN	ENSCHEDÉ	162253423 50		11.24u.	SCHOTLAND	DEILEN	193m.	55544
						11.27u.	KWIKZILVER	FRIESLAND	178m.	55111
						11.51u.	FRISSO	OOSTERWOLDE	220m.	44344
LUISTERATEUR SCHOLEKSTER, MOLENDIJK 79, 3255 AM OUD-DE TONGE. Ontv. Panasonic DR49.						11.56u.	EDELWEISS	GRONINGEN	192m.	55555
						12.00u.	BX 100	FRIESLAND	191m.	55555
						12.02u.	DRUKSTROOMJ.	DENEKAMP	145m.	54444
						13.37u.	SMOKEY	GRONINGEN	205m.	55555
						13.38u.	VL.HOLLANDER	VELUWE	203m.	11221
						13.52u.	APOLLO	DRENTHE	204m.	12232
						14.16u.	BONTE KOE	STEENWIJK	194m.	44544
						26.12 09.30u.	PARADISVOGEL	APPINGEDAM	178m.	55555
						09.31u.	KAKETE	APPINGEDAM	178m.	55555
						09.32u.	PINKOIKI	N.O.GRON.	179m.	54555
						11.32u.	ZW.SCHAAP	EMMELOORD	168m.	55555
						11.37u.	MEXICO	GRONINGEN	192m.	55555
						11.42u.	FR.STORMVOGEL	RODEN	192m.	55544
						27.12 12.15u.	NEPTUNUS	MEDEMBLIK	192m.	55554
						12.58u.	NOORDPOOL	DAMWOLDE	192m.	55555
						28.12 12.58u.	BAVARIA	AMELAND	194m.	55555
						12.13u.	DIAMANT	IJSELMEER	194m.	55554
						12.14u.	GROTE BEER	FRIESLAND	195m.	55312
						LUISTERST. TURBOLINO, POSTBUS 16, 9150 AA HOLWERD Fr. Ontvanger: Philips DX92A. Antenne langdruct.				
						29.12 19.10u.	V.O.M.	MIDRECHT	100.	55555 30
						19.12u.	TERSTAR (st)	RUIZENHOEF	101.1	44444 80
						19.16u.	SIROCCO (st)	HILLEGOM	100.5	55555 10
						19.19u.	PHOENIX	BEVERWIJK	106.8	44344 85
						19.22u.	EMPIRE	N.IJWIKERH.	105.4	55555 78
						19.36u.	BROOKLYN EXP.	VINKEVEEN	101.8	34434 73
						22.25u.	PINK PANTHER	ROTTERDAM	101.2	54445 10
						30.12 10.34u.	Z.Z.N.	AALSMEER	103.8	55555 00
							ATLANTA (st)	VOORHOEF	104.3	55555 00
						02.01 17.10u.	ARIZONA	ZOETERWOLDE	100.3	45444 30
						17.30u.	WOORDBRIDGE(st)	ALPHEN Rijn	102.9	55455 90
						17.31u.	U.F.O.(st)	LEIDEN	101.05	44454 50
						17.40u.	ENTERPRISE(st)	IJMUIDEN	105.2	55555 00
						04.01 11.40u.	P.M.14	SASSENHEIM	101.8	55554 00
						LUISTERST. IDEFIX-MODFDORR. Ontvanger TU 517 (0,6 µV). De S-meter is goed, dus niet licht en ook niet zwaar. Ant. 8 el.Fubo.				
						04.01 19.15u.	CONTINU	AMSTERDAM	93.8	23342
							UNIQUE	AMSTERDAM	98.1	23332
							DECIJEL	AMSTERDAM	96.0	45555
							IDEAAL	ENKHUIZEN	95.4	55555
							SATELLE E.M.P.	AMSTERDAM	106.8	35443
						Ontvanger bij RADIO RIVERSIDE-MEDEMBLIK.				

Stichting Media

Communicatie

**HET FENOMEEN GERARD VAN DAM.
NEDERLANDS BEKENDSTE PIRAAT**

SMC: "Er werd beweerd dat er drugs aan boord waren".

Van Dam: " Gelul. Dan zou ik er beslist van af moeten weten. Ik ben per definitie tegen alles, wat mensonterend is en dat is onder andere stuff. De enigen, die met stuff lopen te slepen zijn de Engelsen, de Caroline boys. Het was in die tijd nog niet zo populair in Nederland als in Engeland.

Nee, die Chris is gewoon van de loopplank afgedegen en tussen de wal en het schip ingekomen en gestorven aan een hartverlamming, want dat was ook als doodsoorzaak vastgesteld. Zijn longen zaten niet eens vol met water, hij heeft niet eens de tijd gehad om te happen. Hij was op slag dood, toen hij in het water terechtkwam.

Het Atlantis schip is in december 1973 versleept voor f 20.000,-- door Muller uit Terneuzen (zij hadden toevallig een sleepboot in Cuxhafen liggen, die terugmoest naar Nederland). Chrispian St. John was de eerste Engelsman die de programma's op 1e Kerstdag 1973 deed. Ik had gezorgd voor een prima bevoorradings van Muller Terneuzen. Zoals je weet lagen we voor anker bij Knokke in België. Alles ging prima, totdat Tony Houston meende het leiderschap van mij te moeten overnemen. Er zijn toen wat woorden gevallen tussen Tony en mij en die hebben geleid tot mijn ontslagname bij Atlantis.

Daarmee begon meleen voor Van Landschoot de ellende. Hij heeft vermogens betaald om de zender draaiende te houden. Om exacter te zijn: het heeft hem minstens anderhalf miljoen gekost om het schip daar al die maanden op zee te houden-zonder één adverteerder. (SMC. Wat een merkwaardige parallel- len met de huidige tijd). Van Landschoot was ook stom, hij wilde geen adverteerders. Dat was niet nodig; hij had toch geld zat. Aan boord stond nog steeds die 10 kW zender van Steph Willemsen, die vroeger ook al op Radio 270 en op de King David van Capital Radio stond. Op een bewuste dag heeft Andy Anderson (een vrijdagmiddag was het) die zender aan de praat welen te krijgen. Toen kwam Atlantis heel hard door in Den Haag. Dat is het enige, dat die zender ooit gedaan heeft, want de grap was, dat er een bepaalde transformator voor nodig was om hem aan de praat te krijgen en die transformator kostte een paar pond. Maar Van Landschoot zag er het nut niet van in, want hij was al bij, als Atlantis in de kust- streck van België doorkwam. Zoals je weet had Atlantis slechts een vermogen van 1 kW. en dat kwam van de oude REM-zender van Arie Swaneveld.

SMC: "Hoe ben je in dit "vak" terechtgekomen?"

Van Dam: "Het begon allemaal in de Voltastraat 9 te Badhoevedorp. In 1969 heb ik een poging ondernomen voor O'Rahilly om Caroline-TV van de grond te krijgen. Zoals je misschien bekend is lag het in de bedoeling om via een Super Constellation vanuit een land op te slijpen en enkele uren boven Brits gebied met TV te starten. We hadden het afgekeken van de Amerikanen, die zo werkten in Vietnam.

De 'Jeanine'

Foto: Frans Schuurblers.

Op het adres in Badhoevedorp had ik een meisje, Pinky genaamd, dat de administratie deed en ik deed het handelsverkeer om via advertenties geld bijeen te krijgen, zodat we van de Inkomsten een vliegtuig konden bekostigen. Dat is dus nooit tot stand gekomen, want er kwam wel geld binnen, maar veel te weinig om een vliegtuig te kopen. Verder bleek dat je ook landingsrechten nodig had, want je mocht wel opstijgen, maar niet landen. En dat is heel vervelend.
Er is dus nooit een Caroline-TV van de grond gekomen.

(Wordt vervolgd).

DE ZAAK MAGDALENA

In december van het afgelopen jaar moesten Tom v.d.Velde, Wim de Groot en Ferry Eden voorkomen in verband met het naar binnen halen van het zendschip van Radio Mi Amigo 272, de "Magdalena". Zoals bekend strandde de Magdalena op de "Aardappelbult" in 1979. Het schip had een zeer slecht anker, dat konstant "kruilde". Voornoemd drietal werd aangehouden door de rijkspolitie te water en moest nu hun aanwezigheid op het zendschip verklaren. Het speelde zich allemaal af in het paleis van Justitie te Amsterdam. In de vorige rechtzaak (behandeld werd nu een hoger beroep) werd f 300,- boete tegen het drietal geëist of 6 dagen subsidiair. Bij Ferry Eden werd een 40-tal bandjes in beslag genomen. Tom v.d.Velde werd verdedigd door Mr. v.d. Krofft. Wim de Groot en Ferry Eden werden verdedigd door de bekende advocaat Mr. Wellfort uit Den Haag. Voorzitter van de rechtbank was Mr. J. Sturhoff, officier van justitie Mw. Nunninkhoven. De DJ's werden aangeklaagd wegens overtreding van art. 3 van de Telegraaf- en Telefoonwet.

Ferry Eden verdedigde zich aldus: "hij was benaderd door een voor hem onbekend persoon om een artikel te schrijven over Radio Mi Amigo. Na Delmare (Ferry had zich op een gegeven moment "gebombardeerd" tot programmaleider, wilde hij weer in de belangstelling komen en ging aan boord van de Magdalena "ler oriëntatie". Aldus een tekst uit een gevonden dagboek, Ferry is meteen maar aan boord van de Magdalena gebleven en verkreeg de funktie van stuurman. (Even lachen).

Ferry beweerde in de rechtzaal, dat hij geen programma's had gemaakt, doch uitsluitend productieliewerk had geleverd. Tom v.d. Velde en Wim de

Groot hadden aan boord proefbanden gemaakt, aldus hun verklaring. Tegen Ferry Eden werd f 1000,- boete geëist met inbeslagname van de 40 bandjes en het dagboek.

Zoals bekend werd de Magdalena door de overheid getaxeerd op f 14.000,-. Tot het moment, dat het schip het anker liet vallen voor de Belgische kust, voer het onder de vlag van Genua. Daarna was het slatenloos. In zijn requisitoir verweet Mr. Wellfort de Staat der Nederlanden, dat zij het schip voor een veel te laag bedrag verkocht had en eiste teruggave.

De 'Magdalena' klaar voor de sloep (Foto SMC)

HAALT DE VRIJE RADIO 1985?

Had u dat nu ook? Terwijl ik met de kerst aan de dis zat, dacht ik onwillekeurig aan die jongens op de "Ross Revenge" en de MV "Communicator", die hoogstwaarschijnlijk eerder braken hun kalkoen aan de golven prijsjagen dan smakelijk zaten te eten. We zijn met z'n allen weer enige illusies armer geworden, want sommige voorspellingen zijn niet uitgekomen, zoals:

- 1) Voor de kerst komt het Amerikaanse station Laser 730 in de ether. . . . Niets te horen op 411,5 meter.
- 2) Even vóór kerstmis, tijdens de kerstdagen of hooguit 1 januari 1984 komt Radio Bravo in de ether op 389m. vanaf de Ross Revenge. Inderdaad is op deze golfte getest, maar niet meer dan dat. De redenen worden door de diverse vrije radio goeroes verschillend uitgelegd, zoals dat in de religie ook gebruikelijk is:
 - a) Er is geen geld.
 - b) Ronan eist f 100.000,- per maand. Te duur vindt men bij Bravo.
 - c) De uitzendingen volgen later dit jaar.
 - d) Er komt wel een 2e frequentie, maar met een soort Voice of Peace programma.
- 3) Ja, eindelijk -echt waar- komt er reclame op Caroline. Ja, 15 reclames tenminste. Heeft u wat gehoord?
- 4) De zender Laser 730 heeft een antenne van ballonnen. Ik kan me nauwelijks voorstellen, dat die Amerikanen zo naïef zijn, dat ze denken, dat die ballonnen omhoog blijven bij windkracht 10. Je gezond verstand zou zeggen, dat die ballonnen dan op het water gaan liggen. Voegs het allernieuwste verhaal spannen ze toch maar een antennedraadje van voor tot achter op het schip. (Vervolg pag.19)

Meningen over Caroline

Het is zonder veel publiciteit in augustus van dit jaar gebeurd: Caroline is weer in de lucht. Wie verwacht had dat er veel tamtam gemaakt zou worden kwam bedrogen uit. De eerste geluiden kwamen helder door, maar aanvankelijk was er nog zoveel aan boord te doen dat men niet toekwam aan een behoorlijke aankondiging van het wederverschijnen.

En zo is dat gebeven. De zender is dagelijks in de lucht, maar veel publiciteit er omheen is er niet. Dat is een teleurstelling voor de vele fans van de zeepiraten, van wie er al veel huddes afgehaakt. Sinds het einde op 20 maart 1980, toen het schip Mi-Amigo met de gelijknamige zender voor de kust van Engeland in de golven verdween, was men moedeloos geworden. Weliswaar bleken talrijke geruchten even realiteit te zijn in augustus 1981 Radio Paradys met enige testuitzendingen in de lucht kwam, maar de opstelling van de autoriteiten bleek zo streng en de volkenrechtelijke mogelijkheden dermate gering dat velen de moed opgaven en zich gingen interesseren voor de lokale radio of een landpiraat.

Nu is het de beroemde Ier *Ronan O'Rahilly* dan toch weer gelukt op de bekende band (219 m, vlak naast Hilversum 1, aan de kant van Brussel) het geluid van een ongecontroleerde ploeg disc-jockeys over West-Europa te laten klinken. Het schip is een vroegere Deense trawler met de naam *Ross Revenge* en ligt voor de kust van Engeland bij Harwich. Het lag enige jaren in noord-Spanje, waar het werd opgevat en ingericht. De wildste verhalen dateren van die tijd. Amerikaanse financiers lieten liet aan de ketting leggen, de bemanning liep boons weg, of werd dronken aangetroffen. Maar de Ier slaagde er met zijn doorzettingsvermogen en met geld van zijn familie, in het schip in handen te krijgen en het te laten uitvaren.

Nu ligt het al weer vier maanden te zenden met zijn mast van 30 meter en een zender van 50 kw en alles schijnt op rolletjes te lopen. Nou ja, rolletjes. Sinds kort lijkt de Engelse politie het toch met geheel over zijn kant te laten gaan. Vorige week is een boot die de verbinding met de wal onderhoudt opgebracht en de radioverbindingen met de wal voor telefonisch verkeer worden met zo maar meer tot stand gebracht. Men vraagt zich af of dat een koerswijziging betreft in de

houding van Engelse autoriteiten. Tot nu toe werd een regelmatige dienst tussen Felixstowe en het schip onderhouden. Met die verbinding werd het schip voorzien van aflossing en voorraden. Als het slecht weer is op de Noordzee wil dat wel eens problemen geven. Soms was daardoor de aanvoer van motorolie te gering, waardoor de zendsterkte vermindert moest worden!

De financiering van de organisatie zal nu wel geheel gedragen worden door de opbrengsten uit het pluggen. Ondanks aanvankelijke aankondigingen zijn er nog geen commercials over de zender te horen geweest. En ook de Radiogemeente is nog niet te behiesteren geweest. Men zendt de gehele dag, dus niet gedurende de nacht, populaire platen uit, die volgens de kenners behoren tot de top van gisteren. Teneinde het irriterende gewoel te voorkomen beperken de DJ's zich tot heel lichte opmerkingen over de gespeelde muziek. Wel geeft men regelmatig nieuws in hoofdlijnen en het weerbericht.

Intmiddels kan men de resten van vele andere piraten en ploegen daarvoor over geheel Europa aantreffen. Het schip de *Magda Maria*, dat de zender *Paradys* huisveste, ligt aan de ketting in de Entrepôthaven in Amsterdam-Oost: het is van verre te herkennen aan zijn hoge zendmast. De eigenaren kunnen het terugkrijgen als ze afstand willen doen van de zendapparatuur.

De *Norderney*, waarop *Veronica*-zanger *gevestigd* was, ligt afgetakeld tot disco-onderkomen in de haven van Delfzijl. De *Mebo II* is na enige jaren vanuit Libie voor de regering van Kadafi te hebben uitgezonden, met zo lang geluden uitgevaren met onbekende bestemming. En *Sylvia Tack*, de legendarische wafelbakker uit Vlaanderen, zit in het gevang in Frankrijk, nadat hij voor handel in drugs was gepakt. De enige nog levende piraat is *Abe Nathan*, die met zijn *Voice of Peace* dagelijks uitzendt voor de kust van Israël.

Voorts zijn de in deze sfeer gebruikelijke geruchten niet van de lucht. Vanaf het luchtafweerland *Scotland* in de Theemsmond zou president *Alex Allenhall* van de vrije staat die *groep* gevestigd is, welk(s) oude pogingen tot zenden kunnen herhalen. Een Amerikaanse initiatief zou een schip onderweg hebben naar Europa, dat hier nog voor de kerstdagen zou gaan uitzenden.

Nu Radio Caroline alweer enkele maanden haar uitzendingen verzorgt vanaf de Noordzee, is het haast onvermijdelijk, dat de meningen daarover loskomen. Het artikel hiernaast vonden we in het reclamevakblad "Adformatie", dat weliswaar op het gebied van adverteren loonaangevend is, maar de kennis van de zeezendingsgeschiedenis mag daar ter redactie wel eens grondig opgehaald worden.

In het F.R.M. was het vooral Rob Olfhof, die in de afgelopen uitgaven zijn mening ten beste gaf. Hierop zijn enkele reacties gekomen, allereerst uit Brielle:

"Het is alweer wat jaren geleden, dat ik wal heb ingestuurd naar Jullie sleengoede blad, maar er moet me nu toch wal van het hart.

Naar aanleiding van het artikel van Rob Olfhof in F.R.M. nr. 12/1 j.l., wil ik wal kanttekeningen plaatsen bij zijn artikel over Radio Caroline:

1. Hoe komt hij erbij, dat er weinig aandacht aan Caroline is besteed in de Nederlandse media? Het A.D. schreef op 3 september een heel artikel in haar zaterdageditie. Plus nog diverse andere artikeltjes, waaronder laast nog een dat ging over een luisteronderzoek dat de NOS heeft gedaan. Daaruit bleek dat er meer mensen naar Caroline luisteren, dan men denkt (3 à 4 miljoen per dag). Verder stond er in *Privé* een artikel (slompzinnig verhaal, maar leuke foto's). Het *Veronicablad* besteedde ook aandacht aan Caroline. Ja, ik houd dus ook een plakboek bij, sinds 1973. De Engelse en Nederlandse TV-journaals besteedden ook nog aandacht aan de terugkeer van het station. (Red. Vergeet de BRT niet).

2. De muziekkeuze: volgens mij loopt Olfhof achter, want sinds november wordt er heel wal betere muziek gedraaid: top 40, gouwe ouwe en vooral 's avonds mooie LP-tracks (*Andy Archer*). Ja, ik weet wal, iedere D.J. heeft zijn eigen smaak en draait die ook (*Dixie Peach*). Maar de muziek is heel wal beter dan in het begin. En wal te denken van de "choice cul" en de persoonlijke top 5, die de luisteraars kunnen insluren. Daar kan Hilversum 3 een voorbeeld aan nemen. Want de keuzes kunnen heel origineel zijn en hebben vaak een boodschap (love, peace and good music).

3. De plugplaten: als ze worden uitgezonden, dan vallen ze wal mee, want wal er vroeger op Caroline te horen was, was afgrijpselijk en laten we over Mi Amigo helemaal zwijgen. Dit was dus mijn kritiek op de heer Olfhof. Op andere punten ben ik het wal met hem eens.

Er zijn alweer jingles te horen, maar reclames zullen toch inderdaad gauw moeten komen, want zoals het nu gaat, kan het natuurlijk niet eeuwig doorgaan. Eens is het geld op.

Trouwens, om nu te luisteren vind ik eerlijk gezegd waardeeloos, want alle programma's lijken op elkaar en zijn te saai; er zil geen vaarl in.

Dus, Caroline, graag wat meer jingles en gekke, maffe dingen in de programma's, zodat het geheel wat vrolijker, soepeler wordt. Oh ja, dat zou ik vergeten. De kok vertelt af en toe wel eens, wat er gegeten gaat worden en tijdens stormweer wordt er verteld, wat er in de studio en de verblijven van zijn plaats verschuift (nou, ja, verschuiven.). Kijk, dit zijn al een paar leuke dingetjes.

Maar verder ben ik al blij, dat ze er weer zijn, want ik heb ze de afgelopen 3 jaar toch wel gemist.

En als laatste: de beste D.J. vind ik Andy Archer. Van zijn lekkere, rustige manier van presenteren en zijn platenkeus komt een mens tot rust. Vooral als hij 's avonds op de zender zit".

EEN CAROLINEFAN.

* * * * *

"In de twee laatste FRM's stond een artikel van Rob Olthof over Radio Caroline. Ik denk wel dat Rob akkoord is dat "ieder zijn smaak of keuze heeft". Doch persoonlijk vind ik Rob meer gezellig positief en begrijp niet waarom, ik haal hier enkel Rob Olthof aan, daar hij de enige is die z'n mening gaf in het FRM over Caroline en John Wendale grotendeels de steeds voortdurende Caroline Story verhaalt.

Vanaf haar Seagull periode luister ik al naar Caroline en nu anno 1984 luister ik nog altijd. Niet omdat Caroline nog steeds dezelfde zou zijn, juist integendeel. Een lamelijk uitgebreid gamma aan genres van muziek. Zelfs heb ik op het moment van dit schrijven (2/1) al meermalen "In the mood" van Glenn Miller gehoord.

Als men naar Caroline luistert, is het duidelijk, dat er veel veranderd is en vooral de muziekbeluisteraar heeft daarbij z'n voordeel. Het systeem van 3 à 4 platen na mekaar zonder dat één of andere wauwelaar er doorheen zit te ouwehoeren. Voorts is de presentatie zeer rustig en om het half uur de nieuwsinfo een degelijke afwisseling. Dit systeem wordt o.a. ook gebruikt door Radio 21/Cité en daaraan heeft dit station een deel van zijn populariteit te danken.

Tevens kan gemakkelijk nagegaan worden, dat Caroline niet zo heavy is, zoals men aanhaalt. Vele nieuwe platen, die op Caroline worden gedraaid, zoals van Genesis, Mike Oldfield, Yes enz. worden niet zo goed op b.v. BRT, BBC, Hilversum 3 gedraaid. En als men echt goed luistert valt op dat ABC, Duran Duran, U2, Pretenders enz. echt niet zomaar eventjes tussendoor aan bod komen, om het dan nog niet over b.v. Michael Jackson te hebben.

Wel is het duidelijk dat Caroline kwaliteitsmuziek tracht uit te zenden en dat muziek gelijkaardig aan b.v. The Shorts en Co. zeker niet ten gehore wordt gebracht. Zonder meer kan de terugkeer en het blijven uitzenden van Caroline enkel bejubeld worden.

Als we John Wendale mogen geloven (en waarom niet?) hebben o.a. Ronan O'Rahilly, Peter Chicago, Don Kelly, Robb Eden, Andy Archer en Tom Anderson iets met Caroline te maken. Allemaal

oude rollen in het vak en mag er een degelijke organisatie achter het project vermoed. Als we alle jaren vanaf 1964 tellen viert Radio Caroline dit jaar haar 20e verjaardag. Als het mij ligt, nog zo'n 20 erbij. Zolang er niets beters te beluisteren is, blijf ik dagelijks naar Caroline luisteren.

Als laatste nog dit. Eveneens in FRM konden we lezen: "1984, het wordt weer gezellig op de Noordzee". Ook konden we lezen over een project Seven-Thirty.

Als zeezenderfan heb ik er natuurlijk niets op tegen, dat er meerdere zeezenders zijn. Maar ik luister liever naar één goede (Radio Caroline) dan dat men een kortere periode naar meerdere zenders kan luisteren en opeens geen enkele meer. Niet alleen hebben de meeste Europese landen een anti-zeezenderwet en kan het gerecht dus optreden, maar als we de zeezendergeschiedenis nagaan zien we dat zowel in Scandinavië, Groot-Brittannië en de lage landen de zeezenders zelf mede verantwoordelijk waren voor hun ondergang. Ik hoop dat zij, die van plan zijn of misschien hun plan al verwezenlijkt hebben een zeezender te starten, goed weten wat zij doen en eventueel kunnen vernietigen.

En dat we straks aan de drempel van 1985 kunnen zeggen: "1984 was prachtig, dankzij de zeezender(s)".

PATRICK BEKAERT,
ESSEN (BELGIE).

HAALT DE VRIJE RADIO 1985? (Vervolg)

net zoals Veronica dat 14 jaar gedaan heeft.

5) Laser 730 gaat rockmuziek uitzenden. "Nee hoor", zegt een andere goeroe, "het wordt easy-listening". "Blijna waar", zegt nummer drie: "Ze stralen 2 programma's uit: het ene met easy listening, het andere met rockmuziek. Op het bovenstaande zijn nog vele variaties te bedenken.

6) Oh ja, de laatste witz wil ik u niet onthouden: op Caroline zou reclame gemaakt worden voor een Engelse "lager", dat is Engels pils zonder schuim. Nu schijnt er een slimmer geweest te zijn, die de Engelse fabrikant van dit biermerk er op gewezen heeft, dat de Hollanders nou niet zo zitten te wachten op Engels lager, vooral niet nu (gelukkig) Freddy Heineken weer in blakende gezondheid rondloopt.

Overigens, wist u naar welke zender Freddy Heineken tijdens zijn gevangenschap luisterde? Juist, naar Caroline.

In "de grootste krant van Nederland" stond dit detail niet. Slechts tijdens het televisiejournaal werd van dit fell gewag gemaakt.

Proost, vrije radio,

ROB OLT Hof.

Abonnementies

Prijs: f 2,- per regel van 50 letters, spaties of leestekens. Gelypte tekst of blokketters. Abonnementies moeten vóór de 10e v.d. maand binnen zijn.

Betaling: Vo or uit betaling op giro 3538279 t.n.v. Free Radio Magazine, Postbus 10252, 1001 EG Amsterdam of bijsluiting in postzegels van het verschuldigde bedrag naar: FRM, Postbus 10252, 1001 EG Amsterdam.

Abonnementies kunnen alleen geplaatst worden door PARTICULIËREN. Band-/ccass. opnames, stickers, schema's etc. worden geaccepteerd. HANDELAAREN kunnen onze advertentietarieven aanvragen.

Aangeboden

Stereo PLL FM-ZENDER; studiocoloriteit SW; SWR/Powermeter; 1 elem. antenne. In één koop Fl. 250,-. Of te ruil tegen ZX SPECTRUM of comp. scanner VHF UHF, Tel. 060-11. 00.32 no 18.00 uur. Vragen naar Xander.

Grote 150 Watt LINEAIR, Input ca. 30 Watt met voeding + blowers, Alles ingebouwd in stalen kast Fl. 795,-. Tevens bijna nieuwe basis communicatie-ontvanger 0,17 - 30 MHz, Fl. 250,-. Type Kentec BCL1. Tel. 010-18.69.84 van 18.00 - 19.00 uur. Vragen naar Rob.

LINIEKE KANS!!! Uw radiostation in een ex-PEILWAGEN van de Koninklijke Marine, Merks Ford Thames Tractor 4 ton, 4 cyl. Benz 1963. Compleet met kenteken '83. Kluis lagergrond, in goede staat. Prijs Fl. 6.500,-. Tel. 02230-28031.

FM-ZENDER 4 Watt met frequentieregeling in solide behuizing, afgeremd op gewenste frequentie Fl. 80,-. EINDTRAP 12 Watt (BLY87A) ook in solide behuizing Fl. 80,-. Samen Fl. 150,-. POSTBUS 79, WERVERSHOOF NH.

2 ALBA LUIDSPREKERS in zwarte kast 40 x 25 x 11 cm; FM-TRANSISTORZENDER op koelblok (circuit defect!) 17 x 10 x 5 cm. + Philips micr. + schakelkast; prachtige FM LAMPENZENDER + voeding op chassis, bedrijfsklaar. Aansluiten en draaien; SWR-METER JD 420 met toebehoren. Bovenstaande artikelen l.e.o.b. inruil middelfrequentie en/of versterker mogelijk. Inl. en reakties ook POSTBUS 16, 9150 AA HOLLERD.

PUMA 8-kanals SCANNER VHF Lo en VHF Hi, incl. x-tallen; SBE pekelscanner 4 kanals voor hoge band. Ook wat ruilen tegen middelfrequentie. Inl. POSTBUS 16, 9150 AA HOLLERD.

Verzameling ZEEZENDERS. Bestaat uit posters, cass./bandopnames, stickers, singles + LP's enz. Schrijf of bel naar: R. ELZENNAAR, SLEUTELBLOEMSTRAAT 14 hs, 1031 AM AMSTERDAM, Tel. 020-34.00.05.

KORTEGOLF ZEND-/ONTVANGER (Telefunken). Type RT-77/GR-9-GY. Zend-/Ontvangt: 2 Mc-12Mc in 3 banden + div. Prijs n.o.t.k. Tel. 071-76.69.62 (No 1100 uur).

VOEDING: PG Electr. 12,6V/18A, Fl. 225,-. Voeding: Philips computer; instelb. 12-15V/20A in 19" rack Fl. 250,-. TV-ZENDER kon. 4 50 W, Fl. 1.500,-. Inl. 09388-3526 (Na 1700u.)

COBRA 1489T-DX, AM/FM/LSB/USB/CW + Turner Exp. 500 + ant. versl. 10W, regelb. Fl. 400,-. Tel. 01740-30948.

FRM OSCILLATOR SW buffertrap 40W lineair kristalstof, sl. coeder rotor F6b 8 el, 2 x Akai draafof APB21C Cassettedeck Marantz Prefer Micr. Prijs n.o.t.k. Tel. 05273-2501.

LET OPI Coax -3. Diameter 250 mm, 1,2 dB op 100m./max. 3 kw. Per meter Fl. 4,-. Tel. 020-83.15.08.

FM-ZENDER "Horriet" 700 Watt max. Prijs n.o.t.k. Tel. 02968-5408.

Cassette met jingelset "Radio Europa", ruim 50 jingles op TDK SA-C60 incl. parte Fl. 15,-; complete stickerverzameling piratenstations met ca. 1000 stickers, ook dubbele Fl. 250,-. POSTBUS 545, 3430 AM NIEUWEGEIN. (Stickers ook per 10 voor Fl. 5,- incl. parte).

KG-ZENDER 125 Watt (Philips), BOX 725, ARNHEN.

STICHTING MEDIA COMMUNICATIE POSTBUS 53121, 1007 RC AMSTERDAM

POSTGIRO: 4065700

BANKREK.: 63.44.95.216

- 1) NIEUW! SMC's kleurenposter van de "Ross Revanga", zendschip van Radio Caroline. Formaat 46 x 62 cm. Fl. 9,50 verzending in koper. Voor België: Bfrs. 140,-.
 - 2) Fotobekende over Caroline, gemaakt door de CRC en Delmar. Ruim 30 foto's van Interieur en dj's, Fl. 7,50. Hiervoor ontvingt u levens enige stickers cadeau. Voor België: Bfrs. 120,-.
 - 3) Zwart/wit poster van Caroline Fl. 5,-/Bfrs. 85,-. U krijgt geleverd 2 posters van 28 x 35 en 21 x 40 cm.
 - 4) LP "Geschiedenis van Radio Caroline"; 20 Jour ups en downs van dit legendarische station. Voor de inhoud zie vorige FRM, Fl. 17,-/Bfrs. 285,-.
 - 5) Tuna "Caroline" op Fortunes Greatest Hits LP, Fl. 15,-/ Bfrs. 250,-.
 - 6) Bljns uitverkoekt: Caroline stickers 6 voor Fl. 5,- of 14 voor Fl. 10,-. Resp. Bfrs. 85,- of 170,-.
 - 7) LP 100 Veronica jingles en diverse tunes Fl. 15,-/Bfrs. 250,-.
 - 8) T-shirts uitverkoekt (voorlopig)
 - 9) Radio Para dj's poster: Fl. 5,-/Bfrs. 85,-.
 - 10) Bljns op LP "Zeezenders 1978-79 van Ruud Hendriks en Erik de Zwart, Met de historische opnames van Caroline, Mi Amiga en Delmar. Fl. 19,50/Bfrs. 325,-.
 - 11) LP Zeezender jingles, 200 jingles van alle piraten uit de zeventigjarige Joran voor de Ned. en Belgische kust. Fl. 19,50/Bfrs. 325,-.
 - 12) Serie "Pirata Memorias" met 5 EP's van Caroline, Atlantis, Mi Amiga, Paradis en Noorzee Fl. 35,-/Bfrs. 590,-. Los verkrijgbaar voor Fl. 7,90/Bfrs. 135,- per stuk.
 - 13) Single "Man of Action", tune van Radio Noorzee. Fl. 7,90/Bfrs. 135,-.
 - 14) Zoekt u jingles voor uw radiostation? Wij maken ze snel en voordelig. 8 jingles, ingesproken Fl. 225,-; 8 jingles ingezongen Fl. 325,-. Demo's kosten Fl. 12,50 (cassette).
 - 15) CAROLINE FILMMIDDAG. Op 24 maart a.s. organiseren wij weer een filmmiddag, in de Speerstraat 7 te Amsterdam. Aanvang 11.00 uur. Gedurende ruim 5 uur krijgt u films te zien over alle piratenzenders vanaf 1958 tot 1984. Dit mag u niet missen. Kaarten in de voorverkoop Fl. 5,-. Aan de zaal Fl. 6,-.
 - 16) Vanaf het voorjaar maken wij weer trips naar Caroline en Lasser 730. Vraag nu reeds om een boekingsformulier. Een leder, die vanaf Fl. 5,- lats betaalt, ontvingt 1 laatste. Op 24 maart trekken wij de gelukkige winnaar.
 - 17) Wagt verwacht: Nieuw CAROLINE FOTOBOEK, Ruim 80 foto's. Het boek komt uit ong. medio maart. Fl. 20,-. Prijs bij vooruitbetaling Fl. 17,40. Dagen, die nu reeds betalen, ontvangen een plaat gratis.
 - 18) Nog enkele stuks voorradig: EP "Caroline Forewelt. Collectors item, Fl. 7,90.
 - 19) Nieuw! VIDEOFILM over 25 jaar zeezenders, 62 minuten film op alle videostystemen, Fl. 225,-. Uitstelt en bij vooruitbetaling videofilms zenden wij niet naar remboers.
 - 20) Single "Help Alarm Politie"/"Scanner". Een single van Carole en SMC over de Ned. politie. Een must voor stations, die graag Ned. muziek draaien. Fl. 5,-.
- LEVERINGEN ONDER REMBOERS ZIJN MOGELIJK. U BETAALT Fl. 8,50 AAN REMBOERSKOSTEN EXTRA MET UITZONDERING VAN BESTELLINGEN BOVEN Fl. 50,-.
- LP "ZEEZENDERS '80-'84. Enige maanden geleden maakte wij u deelgenoot van onze plannen om een LP uit te brengen onder deze titel. Gezien het feit, dat er o.j. nog te weinig spektakulaire dingen zijn gebeurd, waren wij van mening dat het beter is voorlopig nog geen LP, maar een single uit te brengen: "Welcome Caroline" met enige jingles, nieuwsfilmpjes, commentaren en spels, w.o. die van uw favoriete blaCFRM.
- Wenu, het nuwe materiaal is klaar, we wachten nu of, wat Lasser 730 verder gaat doen. In ieder geval hoor u op dit plaatje de "star" van Radio Caroline, de Amerikaanse jingles, wellicht een stukje Wolfman Jack, een stukje van de jaarwisseling etc. Uiteraard ook nog de stem van Ronan O'Rahilly en de nieuwscommentaren. De plaat staat gepland voor de laatste week van februari.

Tel: 020-721141 (Na 18.00 uur)

DE ERGSTE ZEEZONDEN IN DE JAAR '66.

HERHALING UIT F.R.M.
JAARGANG 1975

RADIO ENGLAND & BRITAIN RADIO

Het eerste station zond de hele dag popmuziek uit met nieuws-uitzendingen op het hele uur. Tussenbor advertenties en aanblijdingen van transistorradio's en horloges ("Weet u welke dag het vandaag is? Weet u het niet?..... Wij hebben hier een horloge, dat niet alleen de tijd aangeeft.....").

Dit alles was royaal doorspekt met aankondigingen van vette, professionele Amerikaanse discjockeys: "U luistert naar Swinging Radio England". Britain Radio was gericht op een ander publiek, degenen die van lichte, zoetige muziek hielden, zoals de identificatiefluit al zei: "This is Britain Radio, the Harbormark of Quality".

In het begin werkten er 6 DJ's op de 'Laissez Faire', maar dit aantal werd later uitgebreid met nog 4 man. Men opende kantoren in Curzon Street, recht tegenover die van Radio London.

In de begintijd van de uitzendingen werden niet alleen luister-rapporten ontvangen van meer dan 3000 luisteraars, maar ook een minder gunstige reactie van de Italiaanse regering, die een klacht indient bij de Britse Postmaster-General, dat Engeland een zeer ernstige storing veroorzaakt op het radiostation Roma Two, vooral 's nachts. Dit station zond uit op dezelfde golflengte, door de gerechtigd volgens het Verdrag van Kopenhagen in 1948. In mei was er ook al een klacht geweest van Joegoslavië over storingen van het station Zagreb op 264,7 meter. Joegoslavië klaagde bij de Europese Broadcasting Union over deze storing, die veroorzaakt werd door Radio London op 266 meter en zal zelfs tijdens één van haar uitzendingen.

"Zagreb wordt gestoord door een buitenlandse radiostation, dat zich Radio London noemt. Deze storing is het sterkst tussen 18.00 en 21.00 uur en maakt het luisteraars in verschillende delen van het land onmogelijk onze programma's te volgen".

In deze uitzending werd ook vermeld, dat er een toenemend aantal klachten werd ontvangen over slechte ontvangst. De luisteraars eisten, dat er maatregelen zouden worden genomen om de storingen op te heffen.

De 'Laissez-Faire'

Een andere "piratenjager" was Sir Alan Herbert. In mei ging hij op de voor hem karakteristieke wijze bruisend van aktiviteit verder met zijn opties tegen de illegale zenders door een ontwerp in te dienen voor een anti-piratenwet. Hij geloofde er namelijk niet in, dat de maatregelen, die in januari 1966 in de Raad van Europa waren afgekondigd, voldoende zouden zijn om de zenders te laten verdwijnen.

In feite hadden sommige managers van de offshorestations er al over opgeschaft, dat ze hun voorraden en advertentie-opbrangsten wel uit andere landen konden krijgen, waarbij vooral aan de Verenigde Staten werd gedacht. Volgens Sir Alan zou de beste remedie zijn om de piraten tot werkelijk piraten uit te roepen volgens de wet en ze "in te rekenen". Dit zou het vermoeden achtervolgen van hun bevoorraders en advertentieaarders vermijden. Eigenlijk was dit geen gek idee. Volgens het staatsrecht van vele landen worden sommige daden aangemerkt als piraterij, al is dat niet altijd zo volgens de internationale wetten. Slavenhandel bijvoorbeeld werd tot piraterij uitgeroepen in 1824.

Met Sir Alan Joegoslavië in Italië op zijn nek, werd Mr. Wedgwood Benn op 18 mei ook al onder vuur genomen in The House of Commons, Mr. Faulds van de Labour Partij zei Mr. Benn, dat er nieuwe en ernstere ontwikkelingen gaande waren op piratengebied. Verbazing toen Mr. Faulds ontdekte, dat er plannen bestonden voor weer een nieuw station: "Radio Freedom", een politieke station, dat in augustus wilde beginnen met het uitzenden van politieke propaganda. Er gingen geruchten dat het station zou uitzenden vanaf een schip, dat uitgerust werd door de Rhoadische Smith-regering, een advertentiecontract, dat eerder door Radio Caroline was afgewezen. Mr. Benn had al eens gezegd: "Er zijn op het ogenblik vier piraten, die vanaf zee uitzenden" (Er waren er natuurlijk 7, maar drie daarvan zaten op fort).

De Postmaster-General had geen exacte luistercijfers, maar "de regering overwoog legalisatie, zodat het tijdsbestek dat loolett en dicht na over het feit, hoe aan de behoeften van het publiek aan de meer populaire muziek het best legemot gekomen kon worden". Hij weder wel van alle kanten op geweest, dat hoe langer hij zou wachten met optreden, hoe moeilijker het zou worden de piraten weg te krijgen. Hierop antwoordde Benn: "Daar ben ik mij van bewust. De storingen door deze stations veroorzaken steeds grotere problemen en dit is een kwestie van Internationale verplichtingen". Voorts deze oopunten gezien bleek dat Mr. Benn moeilijkheden ondervond met het vinden van parlementaire tijd voor het vervullen van zijn "Internationale verplichtingen" en het bestrijden van de "groeiende moeilijkheden", een benarde situatie.

Er was echter ook een man, die geloofde dat de piraten het nog wel een tijdje zouden volhouden, ondanks de klachten en tegenwerkingen. Mr. Philip Birch, directeur van Radio London, vertelde delegaties op de Jaarlijkse Conferentie van de Britse Radio en Televisie Kleinhandel te Brighton - op 17 mei - dat het nog één tot anderhalf jaar zou gaan duren, eer de regering werkelijk de wetgeving zou gaan aanpassen m.b.t. de piratenzenders. Birch verklaarde, dat de regering nu inzag dat er behoefte bestond aan deze vorm van uitzendingen. "Voordat zij gaan optreden", zo zei hij verder, "zullen ze een vorm van onafhankelijk radio in het leven roepen volgens de richtlijnen, die wij nu volgen".

Van Mr. Birch' kant was de wens de vader van de gedachte, hoewel hij zei dat er een wetgeving door hem verwacht werd, die het onmogelijk zou maken op stations als Radio London te adverteren. De meeste advertentieaarders echter waren grote internationale bedrijven en die konden hun zaken ook van buiten Engeland regelen.

Poster: de 'Magdalena' (MI Amigo 272)

FRM

FREE RADIO
MAGAZINE

& TV!

ON- & OFFSHORE door John Wendale

IK WIL DEZE O & O NIET BEGINNEN ZONDER ALLE LEZERS VAN FRM ALSNOG EEN ZEER VOORSPOEDIG JAAR TOE TE WENSEN, HET IS WEL WAT LAAT, MAAR DAT KOMT DOOR DE GECOMBINEERDE UITGAVE VAN DEC. EN JAN.

ER STAAT ONS -ONDANKS HET JAAR VAN ORWELL - MJ, NOG HEEL WAT TE WACHTEN IN DE KOMENDE MAANDEN, NIET ALLEEN IS CAROLINE NOG STEEDS IN DE LUCHT, MAAR OOK EEN TWEEDE ZENDSCHIP HEeft ZICH BROEDERLIJK NAAST DE ROSS REVENGE GENESTELD IN HET NOORDEEZEOP. HET IS DE M.V. COMMUNICATOR, WAARVANA (NU HOPELIJK) HET AMERIKAANSE TOP 40 STATION LASER 730 UIT ZENDT. HELAAS WAS LASER WAT VOORBARIG EN HAD MIJ BEGIN DECEMBER LATEN WETEN DIRECT VOOR KERSTMIS IN DE ETHER TE ZULLEN KOMEN. DIT MOCHT NIET ZO ZIJN.

NA CAROLINE EN LASER IS HET 'DRIEMAAL - SCHEEPSRECHT', WANT IN AMERIKA WORDEN OPNIEUW VOORBEREIDINGEN GETROFFEN VOOR NOG EEN NIEUW ZENDSCHIP. OVER DEZE 3 ZEEZENDERS KUN JE IN DEZE O & O MEER TE WETEN KOMEN.

KORT ALLEZEI

Vaardal we de zee opgaan eerst wat andere wetenswaardigheden. Begin december startte in Ierland Chris Carey - zommar van de ene dag op de andere - met NOVA TELEVISION. De testuitzendingen duurden niet lang, want op 6 december werd hij door de Ierse PTT gemaandend de uitzendingen te staken. Carey schijnt inderdaad voor korte tijd uit de lucht te zijn geweest, maar kwam spoedig weer in de ether met zijn radiostraler, die een bereik scheen te hebben van zo'n 25 km. Nova TV zond de programma's uit van het Amerikaanse 24 uren non-stop paknoot "Music TV". Volgens de Informatie schijnt Carey die programma's met een satelliet-schotel op te vangen. Bij het ter perse gaan van dit nummer was het niet bekend of Nova TV nog in de lucht was. Ook Chris Carey was niet voor commentaar bereikbaar.

Vlek voor Kerstmis verscheen de laatste "Caroline Radio Show News Letter" van Robb Eden. Daarin kondigde hij aan, dat de C.R.S. op 31 dec. 1983 definitief was beëindigd. Hij liet doorschijnen, dat zijn relatie met Radio Caroline niet best meer was en dat hij zonder promotie voor de radio show op het station de show niet meer "op de weg" kon houden. De Newsletter vermeldde, dat de Carolinofans het beste maar lid zouden kunnen worden van de "Caroline Movement", als men op de hoogte wilde blijven van alle Caroline-zaken. Over deze "podiumclub" o.l.v. John Burch heb ik in het verleden al eens het nodige gezegd, dus las ik het hierbij. Mijn advies is: blijf het FRM lezen. Een adviseert echter een abonnement op "Monitor" van Buster Pearson. Dat Eden dringend om geld verlegen zit, blijkt wel uit het feit, dat hij in de overlijdensbrief van de C.R.S. zijn complete platencollectie te koop aanbiedt tegen het hoogste bod.

In Engeland blijft het gerucht circuleren, in de wereld geholpen door een persbericht dat om alle grote Engelse kranen gestuurd werd, dat Radio Northsea Int. terug zou komen. Dit keer heeft R.N.I. echter niets te maken met M&B uit Zürich. Hopelijk kan ik in het volgende FRM het persbericht bij O & O voegen.

Zo verscheen er in de Record Mirror ook een nogal mysterieuze advertentie, waarin werd aangekondigd, dat spoedig vanaf het fort "Red Sand Tower" in de Theems-

mondung "iets" zou gebeuren.

Ex-Caroline DJ Johnny Mass had aangekondigd in Londen een eigen radiostation te beginnen, O-bit Radio. Hij heeft er nu van af gezien, omdat de Londense Wille Mulzard, door "Yellow Men" genaamd, hem ene na het andere station uit de lucht haalen. Johnny werkt nu bij ABC Radio in Tremore in de Ierse Republiek. Jammer van het Jinglepakket, dat al klaar lag.

In Leicester draaide sinds enige maanden ook een Radio Nova, dat echter niets van doen had met Nova uit Dublin. Ook zij bleven maar te stoppen vanwege de verhoogde activiteiten van de "Yellow Men". Een van de DJ's was vroeger ook nog betrokken geweest bij een van de mislukte zeezenderprojecten, Graham Poul.

Niet alleen uit angst voor het "gele gevaar", maar ook door problemen met de VAT (de Britse BTW) was John Kenning, eigenaar van Radio Sovereign genoodzaakt voorgoed de stekker uit het stopcontact te trekken. Sovereign had een jaar lang golden oldies over Londen uitgestraald via de middengolf.

Kenning moet op 10 januari ook nog eens voor de rechter verschijnen vanwege zijn illegale radiopraktijken. De rechter besliste dat al zijn apparatuur in beslag zou worden genomen en legde Kenning een geldboete op. Grijnzend verliet Kenning het gerechtshof. Op 28 december was het station uit de lucht gegaan en had DJ Kevin Turner om 15.00 uur voorgoed afscheid genomen van de luisteraars. Nog geen twee dagen later was alle apparatuur en waren alle golden oldies stiekem verpakt in kisten onderweg naar Italie. John Kenning is dat nu ook, want daar gaat hij een concurrerend station opzetten o.l.v. Nova Italie. Het geld dat nog over was, werd verdeeld tussen hem en programmeur-director Chrisplan St. John. [Over hem kun je meer lezen in het Caroline-overzicht].

Radio Sovereign was hiervoor al diverse keren uit de lucht gehaald, mede door oordingen van het Londense IIR-station Capital Radio bij het Britse Ministerie van Binnenlandse zaken. Capital zag steeds meer luisteraars afstemmen op Sovereign en bewaarde een verlies te hebben aan reklame-inkomsten van 20%.

VERDER MET RADIO CAROLINE I.....

Ik kan werkelijk niet voorbij gaan aan het artikel van collega Rob Olthoff in het vorige FRM onder de titel: "Caroline..... om hoe verder?" Niet omdat iedereen (gelukkig nog steeds) vrij is te schrijven wat hij wil, maar omdat Rob een aantal keren de plank belooftelijk mislukt of dingen in een onjuiste context plaatst. Zo zegt hij dat het merkwaardig is, dat Caroline nog steeds niet door de Britse overheid wordt gestoord. Ik dank (on-danks) dat Engelse kranten bij de start bewaarden dat de Home Office had gezegd te zullen gaan "jammom" dat het heel onverstandig zou zijn wanneer men zou gaan storen. Om Caroline te overtroeven zou een sterkere zender nodig zijn dan die van de zeezender. Niet al ten Caroline op 963 khz, zou dan worden gestoord, maar ook diverse andere stations zouden door hinder van andere zenders zoals Finland, Portugal, Radio Sorbonne in Parijs etc. Bovendien zou het een zeer hypocriet deed zijn van de Home Office, omdat zij deze maand in Genève op de World Administrative Radio Conference luid prat est zullen laten horen tegen het opzetlijke storen van radiostation door Oost-Europese landen.

Rob Olthoff denkt echter dat het komt doordat Ronan O'Rahilly de Ierse nationaliteit heeft, maar vooral ook omdat Ronan's grootvader mede-oprichter van de IRA geweest zou zijn (volgens Olthoff). Als ik Rob was, zou ik wel voorzichtig zijn met dit soort hante beweringen, waarvan hij trouwens geen enkel bewijs overlegt en alleen maar is afgegaan op de Indianoverheulen, die altijd worden gebruikt (last gapplig) om de reputatie van de Carolinamensen opzettelijk kan te lasten. Toch blijft Rob Olthoff - zo schrijft hij - fan van Radio Caroline. Ik vind het nogal ambivalent. Dan start Rob zich op zijn calculator om uit te rekenen wat de exploitatiekosten van Caroline geweest zouden kunnen zijn tussen 20 augustus en 20 november. Hij plekt er zich suf op te maken met het getal komen. Van plusplaten lukt het ook al niet. Het antwoord is heel simpel: van de Canadese financiers, die contractueel hebben vastgelegd, dat zij dit zullen doen, tot dat de rechte-inkomsten voldoende zijn om de exploitatiekosten te dekken. Natuurlijk blijven zij dat niet eeuwig doen, maar voortloep nog wel.

En Rob, wees maar gerust, die reclame komt hoos wel. Wat in ieder geval niet komt, zijn uitzendingen in de Nederlandse of Vlaamse taal. Ook niet via de tweede 10 kw. zender. Gewoon omdat Caroline (lees O'Rahilly) dat niet wil. Hij heeft totaal andere plannen met de tweede zender, maar daarover willicht over enkele maanden meer. Dus geen Patrick Valain met Radio Bravo (Patrick was onlangs nog op de Belgische TV om o.a. mede te delen, dat het goed gaat met Radio Moeva, die ditmaal wel een voorlopige vergoeding heeft gehad en geen Radio Atlantis van Ardan van Lonscheat. Verrier hoop ik dat Rob ooit nog eens een kans krijgt om zelf een klikje op de "Ross Revenge" te nemen.

En vooral ook in de zenderkamer. Dan zou blijken, dat niet de stand-by 10 kW zender (t.b.v. de 50 kW) een "nat gebit" is, maar de derde 5 kW zender, ook van het merk R.C.A. Zoals zijn twee sterkere broertjes. Deze 5 kW zender staat er inderdaad wat slordig bij, omdat die wordt gebruikt als "reserve-anderdelanmogelijk". De

anderdelen van deze drie zenders zijn n.l. grondelands uitwisselbaar. Rob beweert dat Caroline de Nederlandse media zou hebben uitgenodigd om een kijkje aan boord te nemen; de "toegangspreis" zou alleen een beetje te hoog zijn uitgevallen. Radio Caroline heeft zelf echter niet een persmedium uitgenodigd voor een bezoek aan het schip; laat staan dat zij door een prijs voor zonden hebben gevraagd. Er zijn tot nog toe maar twee mensen, die trips naar Caroline hebben gemaakt en daarvoor aan de passagiers een prijs hebben gevraagd: Rob Olthoff en Fred Bolland (Red. Herstelt die Gerard van Dam ook). Het waren met name de prijzen, die Bolland berekende waar enige kranten nee tegen hebben moeten zeggen. Anders zal een echter ja. En wie wil weten waarom de Telegraaf niets over Caroline heeft geschreven, moet dat die "grootste krant van Nederland" dan maar eens rondtiff vragen. Als Rob Olthoff beweert dat Oliver Akteel en de Nieuwe Revue aandacht aan Caroline hebben besteed, dan spijt me dat voor hem. Gelukkig waren er heel wat meer media, die dat deden.

Den nog iets over de anjst vermalde onderzoekcijfers in het stuk van Rob. Hij zegt dat de Volkskrant ongeveer dat Caroline (in Engeland) 3 miljoen luisteraars heeft. Nee, beweert Rob, Gallup zegt 4 miljoen. De Volkskrant had echter gelijk. Het Gallup Pool onderzoek geeft 3 miljoen luisteraars aan voor G.B., en zegt dat de luisteraars groeien de is. In Nederland onderzoek de NOS het bereik van de zender en kwam tot 1 miljoen. Luisteraars onderzoeken in andere landen zijn momenteel gaande. Ik hoop dat het voorgaande voor Rob nog meer aentelling zal zijn om fan te blijven van Radio Caroline.

LAATSTE NIEUWJES CAROLINE

Op 3 december werd een boot met fans, die rond de Ross cirkelde plotseling verlost door een boot van de Suffolk police. Via de luidsprekers werden de fans gewaarschuwd niets te overhandigen aan de Carolinemenen, omdat zij anders zouden worden gearresteerd. Het gebruikte oevergemaal van zandgronden moest dus achterwege blijven. Hoewel wat geschrokken, werden door de fans nog snel wat foto's gemaakt en kort daarna werd onmiddellijk richting kust gevaren, gedeeltelijk onder escorte van de politieboot. Hiermee wordt aangegeven dat ook de Engelse politie te water illegaal bezig zou zijn, want in internationale wateren hebben zij geen enkele bevoegdheid. Zij hadden door dat ook niemand kunnen arresteren. Op 8 december (pos.) maakte de Engelse telefoondienst een einde aan de telefoonverbinding tussen wel en schip; dit in opdracht van de Home Office. Iedereen aan zender de Carolinemenen was verboden dat dit pas na 3 1/2 maand gebeurd. Het nog duidelijk zijn dat Caroline nu voornamelijk met CB-apparatuur contact onderhoudt met de vaste wel en natuurlijk gebeurt dat in geheimdelft want iedereen kan medul-

steren. De ship-to-shore line mag alleen nog in noodgevallen gebruikt worden.

In deze eerste week van december circuleerde ook in Engeland het hardnekkige gerucht, dat O'Rahilly met Van Landi schaat zou hebben onderhandeld over de terugkeer van Radio Atlantis op de 10 kW zender van Caroline. Tevens was het gerucht over de komst van Radio Bravo via dezelfde 10 kW zender, opgezet door de mensen van de Belgische vrije radio Maerwa, het gesprek van de dag onder de vrije radio aanhangers. "Pure onzin dus; bovendien spreken alle partijen dit tegen. Half december vernemen we, dat Christiaan St. John besprekingen zal hebben met Caroline. Het onderwerp van de besprekingen is niet bekend.

Ook Andy Archer had een bespreking met Ronan O'Rahilly. Die verliet echter in een minder aangename sfeer. Andy was met de tender op 3 dec. van boord gegaan, terwijl het zijn baai niet was. Bovendien had hij bij aankomst in de haven een nader onderzoek door de douane uitgelopen, door vanaf de tender naar de kade te schreeuwen, waar enkele douaneambtenaren stonden: "I'm Andy Archer, I'm working for Radio Caroline, come and get me. And this is Dixie Peach". O'Rahilly was woedend op Archer, die zich aan boord volgens de duisjays als een prima donna gedroeg. Hij kreeg echter nog één kans. Tot nu wil niemand bij Caroline op dit incident neder ingaan. Archer was dus bijna ontstegen. Ook is niet duidelijk, of hij nog steeds programmeur zal blijven. Andy heeft net een boekje voltooid onder de titel "Caroline 319 Into the 80's" en ook spreekt hij reclameboodschappen in voor radio en TV.

Op het Carolinekantoor had men niet alleen problemen met Andy Archer. Het begon er uit te zien alsof er met Kerstmis maar drie DJ's aan boord zouden zijn. Niemand had nog trek om met de feestdagen in te vallen. Ook DJ's van de "Hondsbreed scene", die lijfjes werden gebeld zagen er geen brood in. Op 10 en 17 december was Caroline tussen 9.00 en 17.00 uur compleet uit de lucht. Er werd aangekondigd, dat dit voor werkzaamheden aan de antenne was, maar in werkelijkheid bleek een tekort aan olie de oorzaak te zijn. Toen de kapitein bemerkte dat er nog maar 20 ton olie over was, gaf hij opdracht om tijdens het daglicht de gonsvondelen af te zetten. 's Nachts moesten ze blijven draaien voor de verlichting en centrale verwarming. Bill Bo Boggin's, tweede zendertechnicus aan boord, maakte van die tijd gebruik om de zenders nog wat "op te peppen". Maar zaterdagavond 17 december bleek dat het er niet beter, maar slechter op was geworden. Dit tot grote ergernis van Peter Chicago, die aanvankelijk op vakantie naar Amerika had gewild. Chicago moest weer aan boord. Het weer was alleen zo slecht, dat dit niet meteen lukte. Doordat er niet getoenderd kon worden en DJ's niet bereld waren hun keest en oud & nieuw op te offeren, waren steeds 2 DJ's aan boord gedwongen om twee programma's per dag te verzorgen. Met name op werkdagen ging het station op het middernachtelijk uur uit de lucht.

Inmiddels was het wel gelukt om de Ross met olie te bevoorraden. Rond die tijd echter was men bij Caroline een pauze vernouwen door het voor anker gaan van het nieuwe zenderchip van LASER 730,

de m/v "Communicator", nota bene slechts 2 1/2 mijl van de Ross verwijderd. De geschiedenis herhaalt zich, wanneer we terugdenken aan de komst van Radio London in 1965.

In de nacht van 20 op 21 dec. werd in Groningen op de toon nag lakemette frequentie van LASER, 729 kHz, het signaal van Radio Caroline ontvangen. De melding kwam echter alleen uit het hoge Noorden. Caroline tekende halverwege de laatste maand van '83 een contract met een bureau, dat de plaats innam van Major Market Radio, om in Amerika reclame uitdijf te gaan verkopen: Radio Sales Int. Dit bureau kondigde aan goede zaken voor Caroline te kunnen doen in verwachtinge de zender spoedig van commercieel te kunnen voorzien. De nieuwe tarieven lopen van 325 dollar voor 10 sec. tot 1170 dollar voor 60 sec. R.S.I. hoopt binnen een jaar aan omzet voor Caroline te hebben verzorgd van ca. 10 miljoen dollar. Ondanks al die goede vooruitzichten ging het op de Noordzee minder goed. Al daglong werd er op de 10 kW zender gedraaid om alle te sparen. De ontvangst liet zeer te wensen over. De atmosferische aan boord schen er niet onder te lijden, getulge de programma's met kerst en op oud & nieuw. Toen was het ook geen verrassing meer, dat de 2e technicus op 28 dec. van boord was gegaan in Chicago was teruggekeerd. In de nieuwjaarszichtprogramma's was zijn stem luid en duidelijk te horen. Kort daarvoor had Peter twee nachten aan de 50 kW RCA gesluisd en met carriers getest gedurende de nacht. Eindlijk was het signaal weer zoals het hoort te zijn. Kort daarvoor verklaarde Peter aan land, dat Caroline waarschijnlijk naal meer dan 23 kW, uit de 50 kW zender zou kunnen halen, omdat dit type Ampliphosa zanders van RCA eigenlijk niet geschikt is voor een schip. Volgens leverancier Bessco in Tevans kan die 50 kW wel gehaald worden, maar dan is aanvullende apparatuur nodig: kosten Fl. 40.000,-.

Op 5 Jan. bevestigde het Carolinekantoor nog in onderhandeling te zijn met Christiaan St. John om hem aan te stellen als hoofd nieuwsdienst. Maar inmiddels heb ik opgevonden dat het in de bedoeling ligt om CSJ niet alleen als eerste verantwoordelijke voor het nieuws naar de Ross te sturen, maar ook als programmeur director. Christiaan zou eindelijk een eind moeten maken aan de steeds wisselende formaties die de DJ's uitvaieren: van album naar top 40, van disco terug naar album etc.

Christiaan wil een meer herkenbaar format gaan invoeren t.b.v. een breed publiek. Hij vindt de muziek die nu wordt gedraaid "mushy for freaks". We zullen zien. Met de komst van Christiaan schijnen ook Peter Clark, Carl Kingston, Peter Quinn en wellicht nog andere DJ's naar de Ross verdraken om een 24 uren programmering in elkaar te spijkeren die mal klinken als een klok. Het is duidelijk dat men t.v. LASER 730 een stevige positie wil innemen en men zo min mogelijk luisteraars wil verliezen. Dit alles duidt in de richting, dat Andy Archer bas- of is, hoewel je staad voor verrassing komt te staan.

Op 10 jan. leest Grant Benson het nieuwe adres van Caroline in Amerika voor:

Radio Caroline, New York 11518 USA

Hiermee haapt men de afhandeling van de post te kunnen bespoedigen. Die dag werd wonderwel een "nieuwe" jingie gemaakt.

Een dag later - op 11 januari - was zomaar de eerste "commercial" te horen, zij het echter voor Caroline zelf. Het was een spot voor T-shirts en sweat-shirts, te bestellen op het New Yorker adres.

LASER: VERTRAGING

NOGAL OPTIMISTISCH MELDDE IK IN HET VORIGE FRM, dat LASER 730, VANAF HET ZENDSCHIP "THE M/V COMMUNICATOR" DIRECT VOOR KERSTNIS VAN START ZOU GAAN OP 729 KHZ. BLIJKBAAR IS ER IETS (GOED) FOUT GEGAAN, WANT NU IK DIT SCHRIJF (11-1-1984) LIGT DIT NIEUWE ZENDSCHIP NOG STEEDS 2 1/2 MIJL NAAST CAROLINE, ZONDER ENIG GELUID OP DE RADIO TE PRODUCEREN.

Nadat het Laserschip eind november de haven van Miami (Port Lauderdale) had verlaten, maakte het de eerste tussenstop bij de Azoren (St. Michaels Island). Aanvankelijk zou de tweede stop in Spornje zijn. Maar tenslotte koos men de haven van New Ross (hoe kon het zo?) in de Ierse Republiek en voer daar op 13 december binnen. De voornaamste reden om die Ierse haven aan te doen lag in het feit, dat tijdens de overtocht de satellietapparatuur beschadigd werd. Recal Dacca, de Britse leverancier van de elektronica, weigerde om reparaties op volle zee uit te voeren, zeker als het schip op de definitieve ligplaats zou liggen. In New Ross repareerde Dacca de satellietapparatuur wel. Volgens zeggen zou daar ook een tweede generator aan boord zijn gebouwd. Bovendien werden voorbereidingen getroffen om het reserve antennesysteem op te kunnen hangen, een horizontale ("wastijn") antenne zoals die op het Veranioschip in gebruik was. Blijkbaar was de "T-aerial" niet voorhanden en was men op zoek gegaan naar een "engineer", die het karwei te zou kunnen klaren om de antenne te fabriceren en op te hangen. Dit zou ex-R.N.J. technicus Robin Banks zijn.

Al gauw werd duidelijk dat de stuwende kracht achter het LASER project niemand minder is dan Roy Lindau. Hij was in het begin van de jaren '80 (eind '80, 1981 en begin '82) betrokken bij Caroline, als vicepresident marketing bij Major Market Radio. Al zijn opgedane kennis en relaties t.o.v. adverteerders heeft hij nu in het nieuwe zenderproject gestoken. Hij is zelfs zover gegaan, dat hij zijn goede baan bij M.M.R. hiervoor heeft opgezegd. Voor Laser werd de firma Deka Overseas Inc. opgericht, die ook staat vermeld als eigenaar van het schip bij het Panamese scheepsregistratiekantoor in New York. Deka is gevestigd in een kantoorje op Madison Avenue (net zoals Major Market). Ook Lindau's secretaresse Helen voegde zich bij hem op en tot nu toe beantwoordt zij de telefoons alsof zij van de "answering service" is. Zij blijft volhouden niets van Laser te weten. Dit schijnt te veranderen zodra Laser in de lucht is. Lindau kon door de satellietverbinding rechtstreeks met het schip bellen, wanneer hij maar wil. Toch blijkt nu dat Lindau niet de werkelijke grote man is met het geld achter het project. Dit blijkt zo goed als zeker mr. K. uit Miami te zijn.

(Helcos kan zijn naam niet worden vermeld) Ook was er oorspronkelijk een tweede Amerikaanse financier, die tevens een tweede station vanaf het schip wilde starten.

M/V Communicator (toen Gardline Seeker) in april 1980

schip wilde starten. Hij haakte echter na enige maanden af. Voor korte tijd was een Engelsman ingehuurd, die het schip moest zoeken en kopen. Hij zat vroeger in de "shipping business", werkte vervolgens in 1981 een korte periode voor Caroline, toen voor James Ryan en in het najaar van '83 voor Deka Overseas Inc. Hij schijnt nu weer uit het project te zijn. Oorspronkelijk beweerde Laser twee 50 kW zenders aan boord te hebben van het merk CSI. Ook de CSI fabriek (met overigens een zeer slechte reputatie: zie zijn 3x failliet gegaan en veranderd 4x van naam. Ook schijnt de kwaliteit van de zenders - volgens Amerikaanse zender-technici - bepaald niet optimaal te zijn) beweerde twee 50 kiloWatters te hebben geleverd. Nu echter blijkt Laser vier 25 kW zenders aan boord te hebben die naar betrouwen af opert af gekoppeld gebruikt kunnen worden tot 50, 75 of 100 kW. Volgens één van de CSI mensen, George Blicchi, leverden zij niet alleen de zenders, maar ook het antennesysteem. Hij beweerde dat Laser op 840 kHz. zou gaan uitzenden (die frequentie bestaat niet) en dat de hoogte van de ballonnetten 210 feet zou zijn. De Laser mensen spreken dit op alle fronten tegen en blijven volhouden dat die hoogte ca. 400 feet is en de frequentie 729 kHz.

Met zven kotszlake Dj's belandde de Communicator op 19 dec. voor de Engelse kust. Omdat er nogal wat getandurd moest worden met apparatuur en mensen, leek het de kapitein (omdat het station nog niet in de lucht was geweest) wel makkelijker om een lokale mijl uit de kust bij Margate voor anker te gaan. Dit tot grote irritatie van de kustwacht, omdat de Communicator precies in de scheepswaart-route ging liggen. De kustwacht waarschuwde diverse malen, maar het schip bleef liggen. Vanaf de kust had een Lasersedewerker over de scheepsradio meegelustert. Hij ondernam meteen actie en voer meteen met een bootje naar het zandchip en liet de kapitein onmiddellijk vertrekken naar de definitieve ligplaats, 2 1/2 mijl naast Carolina. Caroline Dj's maakte hiervan gelijk melding en zeiden o.a. "Our red painted neighbours arrived". Laser hadgeen uur langer moesten blijven liggen, want de Home Office had een boot opdracht gegeven om de "Communicator" te ankeren en binnen te halen. Volgens Laser werd de verant-

woordelijke kapitein ontslagen. Vanuit Ierland hoorde ik van DJ Stuart Clark van het station ABC Radio in Tremore, dat een collega van hem aan boord van de Communicator was geweest. Die had 2 ballonnen gezien (klopt, er is één reserveballon aan boord) en op het dak twee grote tanks met hallogen. Er waren drie zeer moderne en luxe studio's aan boord. Meer was niet bekend. De studio-apparatuur, zo hoorde ik anders, werd geleverd door de firma Transcom uit Philadelphia.

Wat betreft de reclame op LASER zijn de namen gevallen van Phillip Morris en General Motors. Van andere adverteerders is nog niet bekend geworden. Alle contracten zouden op 15 december 1983 ingaan. Omdat het station toen nog niet in de lucht was, zijn de contracten, die in looptijd variëren van 2 tot 6 maanden, t.o.v. de startdatum op 15 januari gezet. Onder de zven Dj's zijn twee vrouwen, waarvan één naam bekend is: gewaard: Jessy Brandon. Er wordt beweerd dat deze club van zeven de tijd aan boord heeft doorgebracht met het overspelen van alle platen op cartridges, die afgespeeld worden op een Revax linear tracking systeem.

Steeds weer moest Laser nieuwe startdata geven en er was altijd een nieuw excuus. De werkelijke reden van de lange vertraging was helcos niet te oorzaken. M.L. kon dit slechts twee oorzaken hebben (ik hoop binnenkort de werkelijke reden te kunnen geven van het uitlopen van de start): of het maken van een "wastijnantenne" was niet zo simpel als men dacht en er kon niet gauw genoeg de juiste mensen gevonden worden om het zoeken te klaren of Laser is zijn gebouwen en heeft alle commentaar van de B.B.C. en de Home Office over de gekozen frequentie van 729 kHz, niet naast zich neer gelagd. De BBC heeft de Engelse pers gezegd, dat zij bij de Home Office een klacht hadden ingediend, omdat ze bang waren dat Laser BBC4 op 720 kHz. zou gaan starten. (Caroline speelt nu ook zo'n 3 kanalen naar links en rechts op de band). Het Department of Trade, het onderdeel van de Home Office, dat belast is met onderzoek, had op haar beurt aangekondigd Laser te zullen gaan storen als zij naast de Beeb zouden knippen. De vertraging bij Laser zou dus ook kunnen inhouden, dat men alles moet

afstemmen op een nieuwe frequentie. Dit geldt dan voor de zender en de twee antennensystemen. Maar niet te vergelijken voor het speciale "LASER SPACER 730" jinglepakket, want dat zou dan ongespast meeten worden.

Hoe dan ook, er wordt (werd) aardig gestueld aan boord van het 57 meter lange schip, dat overigens veel lijkt op de Mebo 2 of de Mogda Maria.

Op 28 oktober werd overigens de naamswijziging van "Gardline Seeker" in "Communicator" officieel; de registratie van het schip in Panama was geaccepteerd onder registratienummer 10506 PEXD. Tot het schip de haven van Port Lauderdale verliet was er zo'n slordige 4,5 miljoen gulden in het project geïnvesteerd.

Terug naar de discjockeys. Hilarover gaat het gerucht dat ze na aankomst in Londen zo schoon genoeg hadden gekregen van hun zeeziekte, dat ze van boord gestapt zouden zijn en met het eerste vliegtuig terug naar de staties waren gevlogen.

Een andere versie van het gerucht (dat trouwens door Laser ten stelligste wordt ontkend) zegt, dat vier van de zeven DJ's waren verdwenen. We zullen dat spoedig weten.

Mogelijk zou dit een derde reden van vertreging zijn.

Het leukste gerucht, dat ik hoorde was, dat zodra de ballonantenne van Laser opgelaten zou zijn, de DJ's van Caroline, gewapend met een geweer, de ballon stuk zouden schieten. Aardig niet? Dit is pure nonsens. Want kennelijk hebben Caroline en Laser een goede relatie en smeden zij plannen om een gezamenlijke landdienst te gaan onderhouden vanuit Spanje.

Wat de DJ's betreft zijn de popstations die zij hier voor het eerst hoorden: BBC1, Luxemburg, Hilversum 3 en vooral Caroline nogal vervelend en doos. Alleen Luxemburg vonden zij "wel aardig".

Kenners, die langs het schip zijn gevaren rond het weekend van 7 en 8 januari zagen al gauw dat de Communicator eigenlijk te klein is voor haar taak. Als een kurk werd de boot op de golven heen en weer gestingerd.

Vreemd genoeg reageerde niemand op de bezoekers, die langszij kwamen. Het leek wel een spookschip. Op het dek stond een hoop rammel uitgesteld. De waslijnantenna hing.

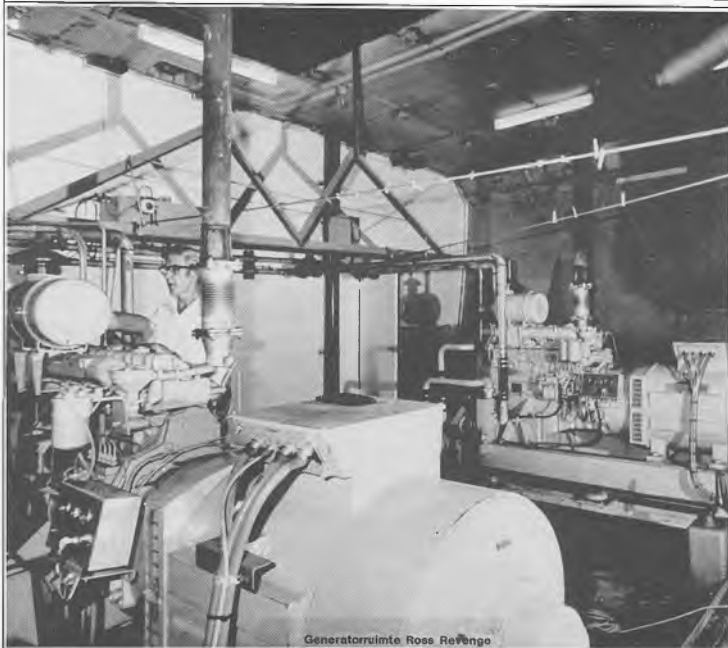
DERDE ZEEZENDER

START GEPLAND ROND SEPTEMBER

Als er één schep over de dom is, volgen er meer. Zo is het ook altijd in de zeezenderwereld gegaan. Avontuur, geld of redemken of een combinatie van deze drie mogelijke motieven, is weer aanleiding voor een aantal Amerikanen om met een derde zendschip naar Europa te varen.

Tot nu toe zijn we met Caroline (en met Laser zal dat ook wel zo zijn), Goddank gevrijwaard gebleven van radiodiners. Want, deze nieuwe zendenklankers willen 2 staties vanaf een schip laten uitzenden, één met popmuziek (dat wordt knap eentonig) en het andere met Gods woord. Halve eeuw definitief is de zaak nog niet, maar zoals het er nu naar uitziet wordt er serieus gewerkt. Zo is men nu bezig met een marktonderzoek om aan de hand van de uitkomsten te beslissen om wel of niet door te gaan en zo ja, om die gegevens te gebruiken om met name het popstation op de markt af te stemmen. Er valt pas over twee of drie maanden meer te melden over dit nieuwe initiatief.

JOHN WENDALE.

Generatieruimte Ross Revenge

KORTE GOLF

IERLAND

In Ierland schijnt iedereen zijn eigen kortegolfstation te beginnen. We weten dat Dublin Radio al een heel paasje bezig is op 6910 kHz, en dat gebeurt met wisselend succes. Men wordt regelmatig in America gehoord, heel Europa is wel zo'n beetje bereikt en er zijn zelfs brieven binnen uit Australië. Hun adres is 5B, Inchicore Road, Dublin 8.

Emerald Radio is een station, dat enkele keren op 6350 kHz, gehoord werd. Helaas ontbreken bijzonderheden aan het adres. Het Ierse Radio Enterprise is op ongeveer vijftien te beluisteren via 6317 kHz. Adres: P.O. Box 1190, Dublin. Radio Ierland Int. was eerst op 6293 kHz, te beluisteren. Men verhuisde echter naar 6299 kHz, waar men ernstig storing ondervond van stations, die ook voor deze frequentie hadden gekozen. Nu is R.I.I. weer te horen op 6293 kHz. Soms met een goed signaal. Er worden wel eens programma's van Dublin Radio 2 uitgezonden. Het adres is 103B, Barrow Road, Dublin Industrial Estate, Dublin 11.

Op 6278 kHz vinden we het station uit Ierland dat het meest frequent te beluisteren is: Westside Radio. Vaak heeft dit station te maken met condities, waardoor de ontvangst niet zo best is. De DX-show die men presenteert is van nul of geheel waarde. Westside Radio is te bereiken via 53, Charlestown Road, Dublin 6.

Radio MI Amigo komt ook uit Ierland. Zij zenden uit via 6276 kHz. Vroeger zond dit station op 6928 kHz. Adres: North Street, Swords, Co. Dublin. Capital Radio is het station op 6260 kHz. Men ligt daardoor behoorlijk in de clinch met het Engelse Radio Krypton. Dit is natuurlijk ook een plaat, maar Krypton gebruikt de freq. 6265 kHz, en dus zitten de stations elkaar behoorlijk dwars. In Ierland was men zo antipatisch om helemaal niet in te gaan op pogingen de storing, waar beide stations last van hebben, op te lossen. Het gevolg is dus een matige ontvangst. Dat is erg jammer voor Krypton, want zij zenden al enkele jaren op deze vaste frequentie uit. Capital Radio gebruikt hetzelfde adres als Radio MI Amigo.

South Dublin Radio is te horen via 6243 kHz. Men doet wel eens programma's voor andere stations. Het adres is 4, Cambridge Villas, Rathmines, Dublin 6. Premier Radio dook enkele maanden geleden weer op nadat zij -naar hun zeggen- gestopt waren met KG-uitzendingen. De frequentie is 6218 kHz, en het adres: 139 Ballyfermond Road, Dublin 10.

Dat waren de Ierse stations met enkele bijzonderheden. Veel van deze stations hebben vroeger ook al op de KG uitgezonden. Zeer onregelmatig, want een beetje regelmatig is er -op een enkeling na- in Ierland helemaal niet bij. Verder zenden de meeste stations met een behoorlijk vermogen uit en hebben zij helemaal niet in de gaten, dat er ook nog andere stations zijn, die in de KG-banden uitzenden, waardoor het regelmatig voor komt dat er fikse herrie ontstaat. Alleenomgins, die erg jammer zijn. Tenslotte kunnen we nog vermelden, dat Radio MI Amigo (onregelmatig) ook via 1359 kHz, uitzend en dat Dublin Radio ook via FM en middangolf te beluisteren is. Dublin Radio is onlangs gestopt met een okte, waarbij zij de luisteraars opgevoerd heeft te schrijven naar:

MR. JIM MITCHELL, MINISTER FOR POST & TELEGRAPHS, LEINSTER HOUSE, DUBLIN 2, IRELAND. Dit vanwege hun aanvraag van een legale status.

PIRATEN UIT DE HELE WERELD

Piraten: je komt ze tegenwoordig overal tegen. België, Nederland en Engeland hebben voor de luisteraars wel zo'n beetje de beste. Echter, ook andere landen hebben veel stations. De meeste doen meer dan de mensen lekkere muziek brengen; okteradio zou zelfs in ons land helen.

In Noorwegen botert het niet helemaal, dus komen er verzetsbewegingen. Zij gaan hun mening kenbaar maken via de radio. Natuurlijk krijgt men daar geen ruimte op de legale stations, zeker niet met de mening, die men er op inhoudt. Dus gebeurt dat. Illegaal. Twee stations proberen het regelmatig. Het zijn de Voice of Sonora en de Voice of Free Noorwegen. De eerste zendt uit via 6220 kHz, terwijl de tweede het op 5770 kHz, doet.

Deze stations zijn uiteraard helemaal niet benieuwd naar luisteraarspartijen. Er wordt dan ook geen adres doorgegeven.

In het Midden-Oosten is het precies hetzelfde. Choad heeft b.v. een grote groep inwoners, die het volledig met de maning van Libia eens is. Dus maak je dat kenbaar via de radio op 6009 kHz. Radio Bardai heet het station en men zendt uit met een behoorlijk groot vermogen. De Swapa is een beweging in Namibië en zij hebben een station, dat via 3396 en 9595 kHz, uitzend. Dit station wordt regelmatig in Europa ontvangen, wat te wijten is aan een behoorlijk vermogen. De Voice of the Iron is het illegale station van de Koerden en die hebben ook nog een tweede station, dat uitzend onder de naam Voice of the Iron People. Radio Truth is een station, dat uitzend via 4902 kHz, vanuit Zuid-Afrika. Men is sterk gekant tegen de apartheidspolitiek en men zendt ook programma's uit naar andere landen. De Voice of Arab Lebanon doet programma's op 6204 en 6233 kHz. Het is een station, dat uitzend voor Moslems.

We kunnen zo natuurlijk nog wel een paasje doorgaan, maar dat zou weinig zin hebben. Piraten, je vindt ze overal. Maar voor ons is het helemaal niet zo aantrekkelijk. De meeste van eerderegenoemde stations zenden uit, als wij ze helemaal niet kunnen ontvangen en dat heeft verder ook geen nut, omdat wij -over het algemeen- niets verstaan van de taal.

UITBREIDING FR5-H

Een jaartje terug stond men voor een zwarte periode in het bestaan, maar nu gaat het beter dan ook. Niet dat men stinkend rijk is geworden, maar in sportief opzicht is de FR5-H in staat de luisteraar beter te voorzien van goede programma's. Een nieuw jinglepakket, nieuwe en te gekke programma's (b.v. FR5-H goodNUTS) en een tijdjuitbreiding van 2 uur, zodat men het station elke 3e zondag maar 1leest 6 uur lang kan beluisteren. Een prettige katekening is, dat Peter Verbrugge door de uitbreiding inuren 45 minuten heeft voor zijn DX-show hoewel hij door de eerste de beste keer al de mist mee inging. Dat hadden we te danken aan de stokende postreijen. Hierdoor kreeg Peter nauwelijks nieuws binnen en wat je niet hebt kun je niet vertellen. Maar 3 kwartier de volgende keer te gek. En het station ligt nog altijd bijzonder goed in de picture. POSTBUS 41, 7700 AA DEJINGENVAART is het adres van FR5-H.

WORLD LISTENERS SERVICE

Een ouder, dat terugkeerde, Men zendt uit op 6225 kHz, waar het weer lekker druk begint te worden. Britain Radio Int. zit er, Radio M.A., uit Nederland mag er graag overheen gaan zitten en op feestdagen gebruikt ook Radio Kristal deze frequentie. WLS nu dus ook. Het station was een dik jaartje terug ook te beluisteren, maar dat liep allemaal niet zo lekker. Nu doet het dat wel, volgens de medewerkers. Er zijn er maar een paar over van vroeger. De rest is nieuw. Een programma van WLS is wel leuk, want het is iets heel anders dan we van de gemiddelde pirat gewend zijn. WLS maakt gebruik van erg veel Amerikaanse jingles.

VICTORIA

Het Duitse station, dat de hulp inleed van 2 stations in Italië draait minder lekker dan je zou verwachten. Ten eerste loopt de baai met de Italianen niet zo soepel als zou moeten. Regelmatig is het station dan ook niet te beluisteren via de freq. van Radio Milano. Dat is dus 7105 kHz. Via Radio Milano Int. is het of en toe ook waardevol. Dus een sukses is het zeker voor ons landje niet. Nu is Victoria een station, dat zich volledig op Duitsland richt, dat door hebben wij weinig mee te maken. Wel is het jammer, dat een station, dat zich zo vreselijk professioneel voordoet, geen behoorlijke jingles kan laten maken. Men heeft allerlei verknipte dingen met als topstuk van afschuw de versie van The Kinks. Nee, Victoria moet uit een ander ventje gaan toppen. Postfach 1314, D-6380 Bad Homburg.

APOLLO IN DE PROBLEMEN

Ook al door de poststokingen heeft Radio Apollo geen uitzicht op een nieuwe Int. uitzending gehad. Dat is vreselijk jammer. De programma's van de Duitse en Nederlandse service werden in de studio van Radio Enterprise opgenomen, maar konden niet verzurd worden. Hopenlijk kunnen we ze deze maand horen. P.O. Box 319, Eanbridge, Kent, U.K.

ONTVANGSTEN

We moeten nu wel een behoorlijke tijd terug. Bedankt, Tante Pos. Gelukkig hebben nu weer verschillende mensen de pen ter hand genomen en mij de helpende hand geboden en de heb ik met twee handen aangegrepen, want op enkele dagen na bleef de radio uit door omstandigheden. Wilt dank god dan ook uit naar Charles van Driest, Chris Lotiers, Keas Swaenman en nog enkele anderen.

We zullen starten in oktober:

21 OKTOBER 1983:

Een ker op 6278 kHz. Het is WESTSIDE RADIO uit de smpo is 14322. KLA RADIO uit de U.K. vinden we vandaag op 7332 kHz. en is goed voor smpo 35333.

Op 7380 kHz. vinden we een pomix en waarschijnlijk is dit een test van RADIO MADISON uit Duitsland met als adres: Postbus 41, 3700 AA Deemsvaart. De smpo was 65444.

RADIO KRYPTON was weerplant op 6262 kHz. en krijgt smpo 34223. Op 6206 kHz. vinden we RADIO DELMARE (Belgie) met smpo 34444 en vijf aardige programma's.

W.M.R. uit de U.K. vond een plekje op 6239 kHz. en krijgt smpo 24122. Deelje Chris James nam afscheid bij BRITAIN RADIO INT. op omgedraaid. Chris sloot, maar BRI gaat door. Zij vanden vandaag achter M.A. uit Nederland op hun weg. BRI was al een uurtje bezig, toen het Nederlandse station inschakelde. Bovenop het BRI signaal en dat is ronduit onbeschoft. BRI had eerst smpo 35333, maar dat werd natuurlijk aanzienlijk minder. MI Amigo kreeg smpo 23222.

Via RADIO MILANO INT. hoorden we RADIO VICTORIA uit Duitsland met matige werken's, hoewel de mensen achter het station wat keihard werken en dat moeten we dus waarderen. De smpo op 7295 kHz. was 25333. (Red. ik kreeg net een bericht uit Duitsland dat Radio Victoria nu in ieder geval in het bezit is van een nieuwe set jingles, dus dat is al een hele stap in de goede richting).

W.B.I. en RADIO DELTA zaten samen op 7322 kHz. en krijgen smpo 45333.

30 OKTOBER 1983:

RADIO KRYPTON op 6262 kHz. met uitstekende programma's krijgt smpo 34223. CAPITAL RADIO uit Ierland op 6268 kHz. doet dat minder met smpo 15131. RADIO DELMARE Belgien krijgt smpo 35333, wat goed te noemen is.

RADIO GEMINI vierde haar zovestte verjaardag en krijgt smpo 35333 voor de uitzending op 6235 kHz.

RADIO DUBLIN was natuurlijk te beluisteren op 6910 kHz. met smpo 24222, wat matig is voor dit station.

RADIO TEXEL is dat Duitse station op 7325 kHz. met smpo 15322.

BRITAIN RADIO INT. nu eens zonder stering van anderen op 6225 kHz. met smpo 45344. De éénmalige terugkeer van RADIO CAROLINE S.W. op 6314 kHz. met smpo 13322. Het Belgische Radio BRIGITTE deed het op 6297 kHz. met smpo 13333. En het Duitse RADIO MADISON op 6306 kHz. bracht het tot smpo 33333.

5 NOVEMBER 1983:

De ontvangsten van vandaag en morgen zijn van de hand van Chris Lotiers. Hij luisterde wel. Wij niet, want we zaten op zaa. Volgende keer gaat Chris ook missie, dus dan zal er iemand anders voor de ontvangsten moeten zorgen, maar dat komt nog wel. VICTORIA op 7295 kHz. via Radio Milano krijgt van Chris smpo 43333. En het tweede station, dat vandaag te beluisteren was heet RADIO EASTCOAST COMMERCIAL. De smpo voor deze plaat is 54434 en de frequentie was 7317 kHz.

6 NOVEMBER 1983:

RADIO VICTORIA natuurlijk weer op 7295 kHz. met smpo 53343, terwijl RADIO MILANO INT. na afloop een eigen programma verzorgde. RADIO 48 werd gehoord maar had last van interferentie. Ook genaog zond het station vanaf dezelfde plek uit als RADIO APOLLO. Apollo had het beste signaal, dat ooit in de U.K. van een plaat werd ontvangen, zo vermelden diverse DX-ers. In de U.K. was de smpo 55555, terwijl men vanaf het vastland ook leuke smpo's kreeg, waarvan 55455 de stechste was. Nu heb ik het wel over de Benelux en Duitsland, in andere, verderof gelegenen landen was het wel iets minder.

RADIO 48 dus beduidend minder in de 48m. band. Smpo 42222.

Dave Scott van Apollo deed weer een programma terwijl ook de medewerkers van Radio 48 voor Apollo wat deden. Radio DELMARE had een programma van Johan Moosbach en kreeg smpo 55444.

12 NOVEMBER 1983:

RADIO VICTORIA zat via Radio Milano op 7295 kHz. en krijgt vandaag smpo 55545, wat erg goed is, maar dat zal wel aan de condities liggen.

13 NOVEMBER 1983:

VICTORIA via RMI op 7295 kHz. krijgt smpo 33233, wat aanzienlijk minder is dan gisteren. RADIO TIME brengt een Victorio-programma, maar wel een eigen produktie en de smpo is 12322 op 7105 kHz.

DUBLIN RADIO op 6910 kHz. brengt het tot smpo 43444. Op 6227 kHz. vinden we RADIO 49 INT. uit R.M.A. Nederland. De smpo is 32423. K.B.C. uit Nederland op 6260 kHz. krijgt smpo 35243.

RADIO LYNDIA uit Schotland zond deze dag ook uit via 7325 kHz. maar werd bijna onmiddellijk uit de lucht gehaald.

20 NOVEMBER 1983:

Via RADIO DELMARE vinden we FRS-H op 6205 kHz. wat goed was voor smpo 45444. Een nieuwe naam, die we hoorden was RADIO BLACK THUNDER die naar hun eigen zeggen uitzonden met 1 kilowatt vermogen. De smpo was 35444.

VICTORIA hoorden we twee keer. Allereerst via RMI op 7295 kHz. met smpo 24222 en op 7105 kHz. met smpo 12111 via RADIO TIME.

27 NOVEMBER 1983:

BRITAIN RADIO INT. was te horen op 6225 kHz. met smpo 44223. ATLANTA RADIO keerde terug via 6290 kHz. en krijgt smpo 45133. Men is bereikbaar via P.O. Box 319, Edenbridge, Kent, U.K.

TELEX Duitsland op 7315 kHz. krijgt smpo 15132. Victoria Duitsland via RMI op 7295 kHz. smpo 15222. Dublin Radio zat ultiereerd op 6910 kHz. met smpo 15322. CHANNEL RADIO komt uit de U.K. binnen op 6257 kHz. en de smpo is 14323. KRYPTON RADIO is te beluisteren via 6262 kHz. en krijgt smpo 34333.

4 DECEMBER 1983:

W.L.S. uit de U.K. op 6225 kHz. met smpo 35233. DELMARE uit België op 6205 kHz. doet het goed en bereikt smpo 45434.

VICTORIA via RMI op 7295 kHz. Smpo: 13222.

Het Belgische station RADIO BRIGITTE op 6298 kHz. met smpo 45222. RADIO KRYPTON op 6262 kHz. met smpo 35333, terwijl men ook op 7110 kHz. doorkomt en smpo 25222 krijgt.

B.B.M.S. is te beluisteren via 7315 kHz. en smpo 35333 is wat zij bereiken.

En als laatste voor vandaag weer een matige ontvangst van WESTSIDE RADIO uit Ierland op 6278 kHz. met smpo 15111.

11 DECEMBER 1983:

VICTORIA weer op 7295 kHz. met 33233. Het Ierse station DUBLIN RADIO werd zeer matig ontvangen op 6910 kHz. en krijgt smpo 32113.

R.H.A. was weer eens een keertje te beluisteren via 7348 kHz. en de ontvangst was één der besten vandaag: smpo 35233. Dan moet er wel aangetekend worden, dat de ontvangst door allerlei atmosferische storingen bemoeilijkt werd.

RADIO KRYPTON uit de U.K. probeerde het ook en op 6262 kHz. krijgen zij smpo 23222.

Ten laatste goed old RADIO APOLLO INT. Zij waren te horen of eigenlijk ook niet, want Dave Scott deed het helemaal alleen, dus moet ik in dit geval 'hij' zeggen. De Internationale programma's konden niet doorgaan door de post in Nederland stakte en daardoor de aanlevering van cassettes onmogelijk was. Dave deed het op 6200 kHz. want altijd op 7330 kHz. is ook niet alles. De Internationale uitzendingen zullen in ieder geval altijd op 7330 kHz. uitgezonden worden en de rest kon verloren. De smpo vandaag was 34233 voor Apollo. Adres: P.O. Box 319, Edenbridge.

Dat was het voor deze keer. Ik heb in diverse bladen de men zijn opgenomen om te schrijven, want dat moet gewoon. Ved rackets en vooral ook ontvangsten.

**VICTORIA,
POSTBUS 19037, 3501 DA UTRECHT**

De naam "Bingo" is afgeleid van de naam van een hardersherd, die woont in een hok achter de zenderkast. Deze hond is de mascotte van het station. De lokatie van Radio Bingo ligt helemaal aan het eind van Roeselare. De omgeving heet Roeselare-Bellem. Het zendhuis staat in een zijstraat langs een gracieus weg. Bingo zendt uit voor Roeselare, Rumbek, Izegem, Lendelede, St. Eloi, Winkel, Ledegem, Rollegem-Kopalle, Moersele, Pesseendale en Costnauwkerke.

WETTELIJK

Het is allemaal begonnen op 9 mei 1982. Destijds startte men op 103,4 MHz. Men heeft een kristalgestuurde zender met een voortreffelijk zuiver signaal. Men was toen echter niet te ontvangen in het centrum van Roeselare. Dat had men veel liever dan te gaan uitzenden met een enorm hoog vermogen, wat helemaal niet nodig is. De mensen van Bingo houden enorm rekening met de wettelijke bepalingen. Deze moeten geëerbiedigd worden, vinden de jongens. Daarom werd toen uitgekeken naar een andere frequentie. Die werd gevonden op 102,9 MHz. In aanvang was men te beluisteren op zaterdag van 08.00 tot 24.00 uur, zondag van 08.00 tot 24.00 uur, maandag, dinsdag en donderdag van 16.00 tot 21.00 uur en woensdag van 14.00 tot 21.00 uur. Tenslotte nog op de vrijdag van 14.00 tot 21.00 uur.

SOCIO-CULTUREEL

Vanaf 17 juli 1982 ging men 24 op 24 uur uitzenden. In de programma's is de informatie zeer belangrijk. Bingo wil vooral meewerken aan het socio-culturele leven en de ontspanning. Er zijn twee nieuwsuitzendingen per dag om 11.50 en om 17.50 uur. Deze duren tien minuten. Dit nieuwsbulletin bestaat niet uit het voorlezen van culturele berichtjes, maar uit buitenland-, binnenland-, streknieuws en het weer. Iedere vrijdagmiddag zendt Bingo de top 30 uit.

Het station telt 26 medewerkers, waaronder 8 Nederlanders. Radio Bingo is een radiostation, dat nog steeds groeiende is. Derhalve is het logisch dat er af en toe aan de programma's

geleuteld wordt, hetzij door het invoeren van nieuwe programma's met ook nieuwe medewerkers, hetzij door verplaatsing van bepaalde programma's naar een gunstiger uur.

Op zaterdagavond is het gezellig luisteren. Dan zendt men een klassiek en instrumentaal programma uit. Bullen dit klassiek en instrumentaal programma is er op dinsdagavond een disco-programma, een black & white show met ook ook new wave.

Regelmatig komen er artiesten langs in de studio. Op paaszondag 1983 bijvoorbeeld kwam de Zangeres Zonder Naam langs. Zij gaf een interview tussen 11.00 en 12.00 uur.

NEVENAKTIVITEITEN

Op 9 mei 1983 bestond Bingo één jaar. Toen was er een groot feest in de sporthal in Roeselare. Er was een fantastische vedettenparade met 20 artiesten.

Macht Je Bingo meer willen aantreffen dan alleen op de radio, ga dan eens kijken naar de Bingo's Muziek Express. Radio Bingo geeft ook haar eigen forblad uit, dat "Bingotje" heet.

Radio Bingo
Postbus 60
B-8800 ROESELARE
Tel.: (0932) (0)51-207583

Tekst/foto's: Tom van Dauven

Mast (4 dipolen): afgebroken

In verband met de poststakingen van enige tijd geleden konden bepaalde illustraties niet afgedrukt worden, vandaar nog een kort vervolg op de special van de vorige keer:

STORMSCHADE

Het grote probleem voor Eastwave de laatste maanden was een zware storm een tijdje geleden. Daar hadden heel erg veel radiostations in Nederland en België hinder van. Bij Eastwave is de grote mast afgebroken.

Zes mensen, die met hun auto voorbijreden, vonden dit prachtig, maar de luisteraars (en dat zijn er heel wat) en medewerkers vinden het helemaal niet zo leuk. Daarom worden er regelmatig steunbais gehouden om het geld voor een nieuwe grote mast bij elkaar te verzamelen.

Momenteel staat er een mast van 12 meter hoogte met 6 elementen. De sterkte is afgenomen, maar loch wordt nog een redelijk gebied bestreken.

Met de kerst heeft Radio Eastwave weer erg veel kerstbomen weg mogen geven aan de vele luisteraars. Precies om 24.00 uur op 24 december 1983 is er vanuit de Hamonter kerk een nachtmis uitgezonden.

VERGUNNING

Een week vóór kerst heeft men de papieren binnengekregen voor de goedkeuring van de eerste fase. Daar mogen we erg blij mee zijn, want Eastwave heeft daar recht op. De papieren voor de tweede fase zijn inmiddels ook ontvangen en deze worden zo snel mogelijk teruggestuurd naar het departement in Brussel.

Vanaf deze plaats wens ik Eastwave erg veel succes in de toekomst met het maken van de diverse radioprogramma's.

TOM VAN DAUVEN.

LIDKAART RADIO EASTWAVE

NAAM _____

ADRES _____

PLAATS _____

EASTWAVE RADIO 101 Mhz KANAAL 48
TEL. 09... 31 11 9945

Radio Eastwave, Toomstraat 27, B-3590 HAMONT

VEEL AANDACHT VOOR RADIO SIGNAAL UIT OVERPELT

Dat Radio Signaal veel in de belangstelling staat is een feit. Midden december zijn 2 van de discjockeys, Kurt van Dam en Steven Eerdekenis te beluisteren geweest bij de TROS Top 50. Kurt: "Het was een erg leuke ontvangst en allemaal heel erg los. De sfeer was zeer enthousiast. Wel vinden we het bij Signaal wat studio betreft veel mooier. Hilversum 3 lijkt op een omgebouwd bureau".

De sfeer is daar veel losser als bij Radio Signaal, vertellen de jongens verder. Hier is concurrentie tussen de DJ's, maar dat merk je daar niet. Daar komt bijvoorbeeld Erik de Zwart rustig bij Ferry Maat kijken.

Je bekendheid wordt door zo'n gastoptreden wel even een stuk groter. Steven: "Kennissen in Hasselt hadden geluisterd". Kurt: "Bekendheid wordt veel groter, bijvoorbeeld bij kennissen in Kortrijk". Er wordt veel geluisterd naar de TROS. De twee DJ's zie je nog op nevenstaande foto's.

Tevens is Radio Signaal nog te zien geweest bij de B.R.T. In het programma "Terloops". Dat was maar 1 à 2 minuten. De naam van het station werd helaas niet eens genoemd. Even was de studio in beeld tijdens een non-stop uur. Een operator was druk bezig met een programma voor bedrijven. Daarna kwam voorzitter Toon Geurts van Signaal, die een algemene visie gaf over de vrije radio.

OPROEP i.v.m. RADIO ZUIDERLICHT

Reakties op het bovenstaande artikel en verder alle andere reportages/artikelen door Tom van Dauven kunnen gestuurd worden naar:

POSTBUS 1358,
5602 BJ EINDHOVEN.

Ook via deze postbus zou Tom graag inlichtingen willen ontvangen omtrent een station, dat enige tijd geleden in Antwerpen uitzond onder de naam RADIO ZUIDERLICHT. Het bijzondere van dit station was, dat men uitzendingen verzorgde voor gehandicapten. De medewerkers zelf behoren ook tot die groep. Het station schijnt zelf niet meer te bestaan, maar volgens geruchten zouden ex-medewerkers nu bij Radio STAD Antwerpen werkzaam zijn. Maar het is evengoed mogelijk, dat het station nog wel bestaat en dat het met een klein vermogen uitzendt. Tom van Dauven zou graag een reportage over dit unieke station maken, vandaar zijn verzoek om nadere inlichtingen.

Grensstreekradio's krijgen klappen

Starlight

Paloma
(erkend)

Hierbij een verhaal over de perikelen van de vrije radio's in de grensstrook rond Poppel (onder Tilburg) met foto's van diverse zendmasten.

Ten onrechte werd in het dec./januar. vermeld, dat Radio CONTINU (Postbus 7, Mearle in België) ermee gestopt zou zijn. Dit is niet juist. Radio Continu was sporadisch weer te horen, n.l. op 103,4 MHz, en komt ook in Tilburg nog goed binnen. Radio Continu is overigens gericht op Brado, evenals Radio DELTA (Postbus 3005, Roosendaal), zoals blijkt uit de vele rekamespotjes, op deze commerciële zenders (beiden vanuit België). Radio Delta opereert op 104,8 MHz.

Een ander station uit België dat boven de 104 MHz. werkte, n.l. Radio GERONA aan de Broedsebaan onder Vuustwessel op 107 MHz, [zonder reklame, maar ook in Tilburg nog goed te nemen] werd er na een maand in december door de Belgische RTT uitgehaald. Ook de Belgische reklamezender Radio Vrij, lokalite Meer-Hoogstraten (met meer plaatselijke reklame) is in Tilburg goed te ontvangen op 100,9 MHz., evenals Radio KOSMOS (nonstop muziek zonder reklame) uit dezelfde lokalite op 102,4 MHz.

Op 29 december 1982 viel het doek voor de commerciële zender STARLIGHT bij de grenspost Poppel, op 11 km. afstand van het Tilburgse stadsdu. De Tilburgse eigenaar G.V. hield er om persoonlijke redenen mee op en hing ook zijn (bestuurs-)lidmaatschap van de Vrije Radiovereniging Tilburg aan de wilgen. Aanvenkeltje in augustus 1983 - teek Starlight op 95,1 MHz. (ten onrechte werd 94,8 gezegd) nog een veelbelovend station. De vaderterkte in Tilburgs centrum was zelfs groter dan die van de officiële Nederlandse en Belgische zenders (zandvermogen waarschijnlijk ca. 400 W). De programma's en reclamecampagnes verwaterden na de ingrepen van de Belgische R.T.T. steeds meer; eentonigheid in presentatie en muziekkauze (Engels hitparadewerk) kreeg de overhand. Een van de weinige programma's, die nog fris aunden was dat van Peter Groenendaal, beter bekend als John Inn van de vroegere Radio Telstar. Dat Starlight na de tweede lichte naar de 102 MHz. verhuisde, zonder overleg met collega's heeft de ontvangst van de zender geen goed gedaan.

Dichtbij de grens, in bosachtig gebied ten oosten van Starlight, vindt men de zender DELGANO, 101 MHz. en 100 W., die zich netjes aan de Belgische zandvoorwaarden houdt. De zender, geleverd door het Tilburgse Radionormetje Adri, is onlangs door de RTT goedgekeurd. Delgano is onregelmatig in de lucht (in Tilburg goede ontvangsten).

Het dichtst bij Tilburg, in het Belgische deel van Nicuwerk (het noordelijke slukje België) is de lokalite van het Radionormetje Adri, in samenwerking met Radio MEMPHIS, onregelmatig en afwisselend op 104 MHz. ook weer netjes volgens de Belgische regels, geen reklame. Hun studio is in het noorden door onbekenden teeggeroofd, hetzelfde overkwam Radio TITANIC in Poppel (104,7 MHz. ook uit Tilburg afkomstig).

De trotse antenne van RADIO EDELWEISS aan de Pastoriekamp 35 in Poppel (98,3 MHz. bijna afgekipt in de lucht) moest het eindnover 1983 ontgeten na sabotage van twee tuidraden kwam de top van de antenne omhoog. Ook al omdat eerder de hopende zender van Edelweiss door de RTT was meegenomen, gingen de ultiendingen van dit sta-

tion op een andere lokalite in België weer gewoon door. Edelweiss heeft nog altijd een prima platenprogramma overdag, evenals Radio WOOL TOWN 's avond op dezelfde frequentie.

Aan de weg van Poppel naar Bortle-Nassau vindt men -precies op de grens- Radio DE STILLE GENIETER, vier dagen per week in de lucht op 101 MHz. een station dat zijn naam eer aandoet voor de liefhebbers van de typische vrije-radio-muziek. Ook in Tilburg komt dit station goed binnen, net als PALOMA op 103,3 MHz.

In de omgeving van Tilburg blijft men dus niet verstoken van vrije radio geluiden, ook al is de RCD of en toe oktoef. Dondardagavond voor kerstmis werd de zender HIGHWAY 6101 MHz.] voor het eerst in beslag genomen. Die avond was in Tilburg een platenvergadering, zodat er maar weinig stations oktoef waren en er niet meer slachtoffers vielen. Er zijn nog ved stations met regelmatige muziekprogramma's in Tilburg te horen: BIANCA, RADIO TILBURG, SOUVENIR, GERARDO, EL CANTARO, TENNESSEE, BLAUWE ENGEL, INTERCITY, DOLFIJN, NOOITGEDACHT, CANDELIGHT etc.

Het Tilburgse RADIONORMETJE ADRI heeft -als handelaar- de eerste FM-zender, die in jan. '82 in beslag werd genomen, weer teruggekregen. Untek voor een plaat! Het gebeurde op 8 dec. en Adri was in alle staten. "Ik sta ingechreven als reparateur en handelaar in exportzenders. En volgens de regels mag ik op grond daarvan in het bezit zijn van zendapparatuur, in geen enkele wet straf geschreven dat ik een zender, bestemd voor de handel, niet mag uitlenen", vertelde Adri aan het Nieuwsblad van het Zuiden.

BALTHASAR,
p/c POSTBUS 3165,
5003 DD TILBURG.

HOOFDCOMMISSARIAAT VAN GEMEENTEPOLITIE TILBURG

INBESLAG-/INBEWARINGGENOMEN GOED:

nl. 1 FM. Nederland

inbeslag-/inbewaringgenomen te Tilburg op 16/1-1982

door de hooft van politie Teekers te Tilburg.

bij AA woonde te Tilburg

adres Post 3 Tel. Teluur

wegens/verdacht van / inzake contes

Tilburg, 16/1-1982 De [Signature] van politie vnd.,

NIET-OPENBARE RADIO'S

ALGEMEEN

Mel het verschijnen van FRM in België is ook de Belgische Vrije Radio in dit blad een plaats toebedeeld en terecht. Enkel, die hiervoor tijd noch moeite spaarden ben ik zeer erkentelijk, in het bijzonder Tom van Dauven. Samen met, en/of Tom alleen zijn diverse stations bezocht, o.a. Radio Signaal, Radio Eastwaave en voor het maantnr. Radio Grensland. Ook andere stations mogen eventueel na een uitnodiging op een bezoek rekenen.

Ieder station schijnt uniek te zijn. Terecht: iedere persoon, die er aan meewerkt, is op zich uniek. Het zijn evenwel de aangelegde dossiers, die het unieke van een station blijken te belemmeren. Veel stations verkeren in een lieflijke romance en vrijen er op los: ze denken dingen te doen, te zeggen, ze denken te handelen alsof ze de enige zijn, die zich zo uniek presenteren. Vergeten wordt, dat anderen hen reeds zijn voorgedaan, met dezelfde doelstellingen rondlopen en ga zo maar door.

Toch bestaan er stations, die opvallen zowel door hun diepgang naar de luisteraar als als organisatie met alles daarom heen. Er zijn er ook die zich niet storen aan welke dossiers door hen zelf ingevuld dan ook.

VRIJE RADIO-LOKALE & NIET OPENBARE RADIO

Vrije radio is een begrip geworden. De geheime zenders in oorlogsjaren maakten daar al deel van uit, al hadden ze een andere doelstelling. De laatste decennia echter is het radiomaken ook voor anderen mogelijk geworden, haalbaar en betaalbaar gebleken. Velen spiegelen zich aan de roemruchte tijd der zeezenders alleen al door een naamkeuze als Noordzee, Atlantis, Veronica, Caroline etc.

Ook in België is sprake van Vrije Radio, waarmee Lokale Radio bedoeld wordt. Vrije Radio past in het geheel van de "Aktie Nederland Elter Vrij", op touw gezet door initiatiefnemers van het ter ziele gegane station V.R.O.B. (Vrije Radio Omroep Bude), de springplank voor enige

medewerkers en oprichters van lokale radio aan de andere kant van de grens.

De vrije radio's opereren vanuit de illegaleiteit. Dit blad en de voorghanger (Marex) slaat/stand er vol van. De Belgische benaming "niet-openbare radio (ook wel lokale radio) is van toepassing op stations, die de gelegenheid hebben aangegrepen een legale status te verwerven, een gelegenheid die geboden werd en nog wordt door de gemeenschapsminister van cultuur in België: K.Poma. In de grensgebieden escaleerde dit meestal door pogingen van Nederlanders zich met hun vrije radio in België te laten "nationaliseren" en zich op papier te presenteren als een Belgisch station, dat de Belgische wetgeving en daarbij ook de eisen, die verbod houden met niet-openbare radio, respecteert. De toekomst zal leren of na erkenning van de 720 aanvragen voor niet-openbare radio (lokale radio) -wal nog wel enige tijd zal vergen- de vrije radio een "bestaansrecht" krijgt naast de niet-openbare radio op de manier, zoals dit in Spanje het geval is.

V.Z.W.

Een niet-openbare radio (NOR) dient een V.Z.W. te zijn: een Vereniging Zonder Winstoelmerk; voor Nederland te vergelijken met een Stichting. De VZW geeft inhoud aan de vereniging qua naamgeving, doelstelling, aantal leden (tenminste 3), werkende en niet werkende leden, financiële bijdragen, ledenvergadering en ga zo maar door. Een VZW krijgt na publicatie in de staatscourant een wettelijke grondslag.

Veel stations blijken echter op papier goed georganiseerd te zijn, terwijl de praktijk het tegendeel bewijst. Er is geen controle op het ware gezicht van stations en op hun doen en laten. Het zou omwille van realisatie van de NOR verstandig zijn, dat de heer Poma ook een onderzoek doet naar de praktijk. Een paar voorbeelden m.b.t. de VZW:

a) Een station geeft geen vermelding van haar aantal leden. De belasting zou de betalende leden in haar oogslag verwerken.

b) Enige D.J.'s worden simpel als lid opge-

geven.

c) De verplichte jaarvergadering wordt een gezellige avond en rijkelijk met drank overgoten. De kosten zijn bovendien af te rekenen.

d) Een ander station gebruikt een gemeentelijke bevolkingslijst om leden te merken. Velen weten niet eens, dat ze lid zijn!

e) Een boekhouding is verplicht. Een station presteerde het dit te herschrijven.

f) Uitdreden uit een vereniging staat eenieder vrij. Wat gebeurt er? Het Belgische deel van een bestuur stopt met de technicus uit dit bestuur en geeft hiervan bovendien een schriftelijke bevestiging onder de nog zittende Nederlandse bestuursleden. Deze verzuimen bewust bestuurswisselingen te verwerken. Dourdat deze wijziging niet in de staatscourant wordt geplaatst blijven de vertrekkende bestuursleden omissig aansprakelijk voor een station, waar zij zich niet voor aansprakelijk willen stellen. Tevens blijft de VZW geldig, door de Belgen officieel nog steeds zittend. De verhouding tussen deelnemers in een VZW moet tenminste 3:5 zijn voor de Belgen. Ook de technicus blijft op papier gehandhaafd, zodat de uitzendingen kunnen doorgaan. Een technicus is verplicht!

g) Een algemene ledenvergadering wordt een kinderspel, feestavond, waarop zwart geld wordt verdiend. Een ander station geeft daarvoor een reis weg voor de gelukkige, die een lotterische oplost. Dit terwijl een ander, die al een dergelijke reis gewonnen heeft en heeft teruggeschonken voor een goed doel, zoals gehandicapten, bejaarden etc. nog steeds niet heeft mogen vermenen van de voorzitter en een reisbureau uit Eindhoven, wie de gelukkige is geweest, hoewel dit was toegezegd en beloven omgerekend zijn benoemd.

h) Ook is er een station, dat zijn activiteiten wil delegeren en zo de zware taak van de voorzitter probeert te verlichten. Er wordt van alles in het leven geroepen (zoals lid behoort). De programmaraad echter wordt na een eerste vergadering af door die voorzitter ontbonden en geconfronteerd met andere leden, die een bestuursfunctie willen bezetten. Conclusie: de voorzitter blijft de scepter zwaaien over zijn station.

Dit alles is nog maar een onvolledige greep uit de praktijk. De overheid blijft hier m.b.t. de NOR in gebreke. Wel blijkt, dat er zowel in België als in Nederland vrije radio's zijn, die zich doelbewust ontploegen, zowel in theorie als praktijk, tot een volwaardig station. Ook zijn er NOR's, die niet bij de pakken neerzitten en verder gaan als hun minimale verplichting.

EX-FREELANCE MEDEWERKER
R.R.R. "SCHALUIN". Evt. reacties:
POSTBUS 2130, BUDEL.

FREQUENTIESTABILISATOR

door Anja v.d.Steeg

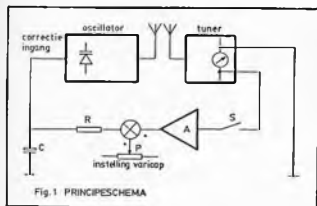

Fig. 1 PRINCIPESHEMA

Als we het een zender de lucht in willen gooien is een eerste vereiste dat het zendersignaal frequentiestabiel is. Voor de luisteraar is er niets zo irritant als steeds de afstemknop van zijn radio te moeten vordraaien om een goede ontvangst te verkrijgen. We kunnen natuurlijk een mooie PLL-zender maken of kopen en hiermee de problemen omzeilen, ware het niet dat deze apparaten vrij duur zijn. Toch moeten we het in deze heck zoeken, maar op een goedkopere manier.

DE PLL

De werking van de PLL (phase locked loop) is grofweg als volgt: we wekken met een vrijlopende oscillator een signaal op. De gemiddelde frequentie en/of fase van dit signaal gaan we vergelijken met een signaal waarvan de frequentie en/of fase exact bekend is. Is er een verschil in frequentie of fase dan wordt de oscillator zodanig bijgesteld tot het verschil nul is of tot nul nabereikt.

DE FREQ. STABILISATOR

We gaan nu een dergelijk iets maken als de PLL. Het principe is als volgt: we wekken met een vrijlopende oscillator een signaal op. We gaan de frequentie van dit signaal meten. Als er een verschil is tussen de frequentie van de oscillator en de ingestelde frequentie (op de frequentiemeter) dan wordt de oscillator zodanig bijgesteld tot het verschil nul is.

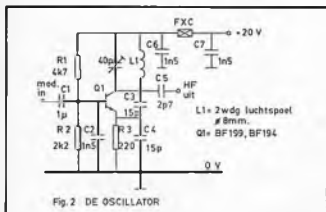

Fig. 2 DE OSCILLATOR

Moeten we alleen nog even zo'n frequentiemeter ergens vandaan zien te halen. De meesten onder ons zullen er wel een hebben, zo'n frequentiemeter die vrij kleine frequentieverschillen kan detecteren, ik bedoel dus: een FM-ontvanger. Wie in het bezit is van een FM-ontvanger met een "balans-afstemmer" is nu een gelukkig mens. Ik bedoel dus zo'n meetertje dat in het midden moet staan wanneer de ontvanger goed is afgestemd (dus één S-meter). Zit zo'n meetertje niet op je radio is dit nog geen ramp, daar kom ik straks wel op terug.

Zien we het al zitten? We nemen een FM-oscillator en zetten parallel aan de frequentiebegrenzendekring een variacop. De variacop stellen we in op een bepaalde spanning. Het signaal dat over de afstemmeter van de radio staat takken we af en versterken we. We tellen die dan op bij de instelspanning van de variacop. Ingevoelighed? Figuur 1 geeft dan misschien wat duidelijkheid.

Het gebruik en de werking is als volgt. Schakelaar S is open. Potmeter P staat in de middenstand. Stem nu de radio af op de gewenste frequentie, stem daarna de oscillator af zodat het signaal op de ontvanger binnenvoert, fijnafstemmen kan met de potmeter. Als er goed is afgestemd staat het afstemmetertje van de ontvanger in het midden, dus de spanning hierover is nul. We sluiten nu schakelaar S. Als het goed is gebeurt er nu niets. Als er vreemde dingen gaan gebeuren moet de + on - van het meetertje omdraaid worden. Stem nu de oscillator door de een of anders oorzaak wil gaan verlopen. Het afstemmetertje van de ontvanger gaat een weinig uitgaan, waardoor aan de ingang van de versterker een spanning komt te staan. Deze spanning wordt aanzienlijk versterkt en daarna aan de variacop aangeboden, zodat de oscillator bijgesteld wordt. We zien dus al dat de versterking van versterker A liefst zo groot mogelijk moet zijn. Hoe hoger de versterking, des te kleiner de fout. De stabiliteit van het systeem wordt dan gelijk aan de stabiliteit van de ontvanger.

Het RC-laagdoorlaatfilter is opgenomen ter verbetering van de stabiliteit van de regellus (vergeet niet dat het loopfilter in een PLL-systeem). De lusversterking moet bij hoge frequenties (in dit geval hoger als zo'n 1 Hz...) afnemen, anders kunnen we vreemde dingen gaan verwachten, zoals oscillaties en aantasting van de modulatie.

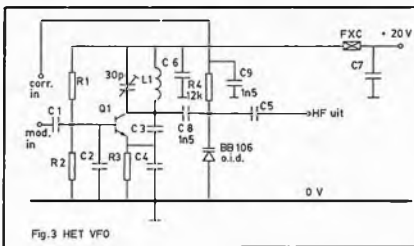

Fig.3 HET VFO

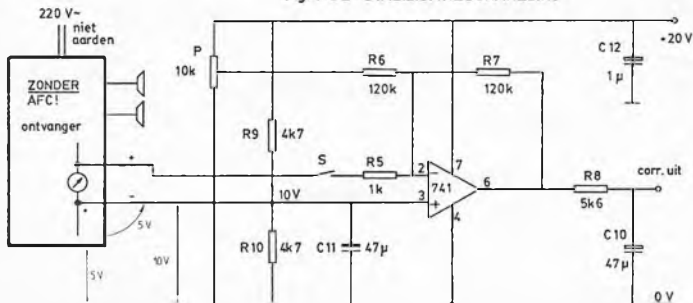
DE PRAKTIJK

Ikzelf ben uitgegaan van een zeer simpele oscillator, zoals geschetst in figuur 2. De modulatie spanning komt gewoon op de basis. Met behulp van een variacop heb ik de frequentie spanningaafhankelijk gemaakt, dit volgens figuur 3. De variacop staat parallel aan de afgestemde kring, de + en - van de voedingspanning is immers door C6 kortgesloten. C8 zorgt ervoor dat de gelijkspanning wordt geblokkeerd. De hoogfrequent uitgangsspanning wordt tegengehouden door R4 en C6. De waarde van de trimmer is teruggebracht tot 10 pF, omdat de capaciteit van de variacop hier nog bijkomt. Met behulp van een gelijkspanning op de correctie-ingang kunnen we de frequentie van de oscillator regelen: hoe hoger de spanning, des te kleiner wordt de capaciteit van de variacop en des te hoger wordt de frequentie.

Ik heb expres een slechte oscillator genomen om te kijken of het geheel ook hiermee goed werkt. De oscillator was ook zó gebouwd dat ik er naar naar hoefde te wijzen en de frequentie behoorlijk te laten schommelen.

Voor het experiment gebruikte ik een ontvanger van Pioneer, type SX-150. De eigenlijke schakeling is getekend in figuur 4. Zeer belangrijk is dat de ontvanger alleen via de twee draadjes van de meter verbonden is met de schakeling, de massa van de ontvanger mag dus niet verbonden worden met de massa van de schakeling! (ook niet via een bandrecorder of randdraad!) Dit is omdat er vaak tussen de massa van de ontvanger en de aansluitingen van de meter een spanning staat (bij de SX-450 is dit 5 V.) Wil men de massa's toch onderling doorverbinden dan moet de spanning van de afstemmeter via een verzwelversterker worden aangesloten. In figuur 5 en figuur 6 staan twee verschillende versies. Naar meestal gebruikt men de ontvanger als modulatiecontrole (en in dit geval dus als stabilisator) en heeft deze dus niet met de massa van het systeem te worden verbonden.

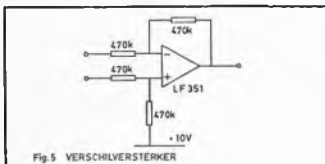
Fig.4 DE STABILISATIESCHAKELING

DE PRESTATIES

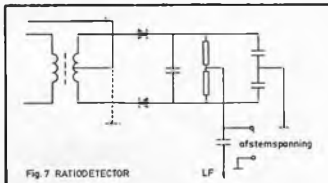
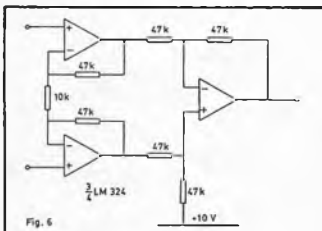
Ik heb het geheel gezet zoals het in de figuren 3 en 4 is getekend. Met de ontvanger en oscillator goed afgestemd en schakelaar 5 open: kwan ik met mijn vingers dicht bij de spoel van de oscillator dan verschuift deze bijna 1% in frequentie. Met schakelaar 5 gesloten kon ik met mijn vingers de spoel raken en verbuigen enz. zonder dat de frequentie noemenswaardig veranderde, het afstemmertje van de ontvanger verschuift niet meer dan 1% uit het midden! Bij normaal gebruik kunnen we dus wel stellen dat zelfs bij toepassing van deze slechte oscillator we het afstemmertje noolt zullen zien bewegen, zelfs niet als er een antenne rechtstreeks aan de uitgang wordt gehangen!

In de praktijk gebruiken we natuurlijk deze oscillator niet, maar we gebruiken degene die we al hadden. Bolderer er een variac op, bouw het schakelingetje en... klaar!

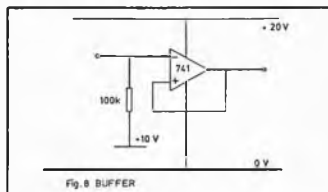

HET AANPASSEN VAN DE ONTVANGER

Ben je niet in het bezit van een ontvanger met zo'n metertje dan kan hier wel een nouw worden aangepast. Maak de ontvanger open en kijk of je op de print iets tegen komt wat eruit ziet als in figuur 7 is getekend. Dit zit helemaal aan het einde van het RF-gedeelte. (Geldt alleen voor de goedkopere ontvangers). In figuur 7 is eveneens aangegeven hoe je het signaal moet aftakken. Om te kijken of je het goede signaal te pakken hebt kun je het beste afstemmen op Milvorsus J

(het is naar voor even...), de twee punten pakken waarvan je denkt dat het de goede zijn en hierover een voltmeter zetten. De spanning moet ongeveer 0 zijn en als je aan de afstempknop draait moet de spanning evenredig toe-/veranderen (+ naar links, - naar rechts, of omgekeerd). Het kan nodig zijn om deze spanning te bufferen. Hoe dit moet is getekend in figuur 8. Bufferen is nodig wanneer de spanning te veel inzakt of wanneer je plots geen geluid meer uit je radio hoort komen als je de boel aanzet. Dit geldt zowel voor radio's met als voor zonder afstemmeter.

De waarden van de componenten in de schakeling zijn geen van allen kritisch. Wel kunnen de resultaten verschillen omdat niet iedereen dezelfde ontvanger en/of oscillator gebruikt. Mochten er onverhoopt problemen ontstaan dan kun je altijd een kaartje sturen, ook als er vragen zijn hoe je de variac in een bepaald type oscillator moet inbouwen. Succes!

NIEUW IN HET FRM:

DE TECHNISCHE VRAAGBAAK

Goed nieuws voor de fans van Anjo v.d. Steeg. Met ingang van deze maand is het mogelijk vragen op technisch gebied in te sturen, welke -voor zover zij daarvoor in aanmerking komen- in de rubriek van Anjo beantwoord zullen worden.

De vragen kunnen gestuurd worden naar:

POSTBUS 357,
4300 AJ VLISSENGEN.

1 Watt FM-zender / 10 Watt linear

door Alfred Debels

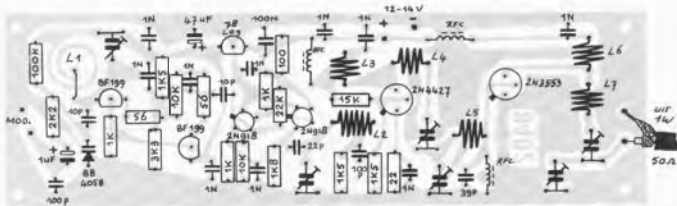
Omdat er nog steeds vraag is naar kleine eenvoudige FM-zenders hier dan het zoveelste ontwerpje. De oscillator is veel gevraagde uit het FRM ergens geplaatst in 1982, gevolgd door het overbekende buffertrapje van de VFO, de PLL enz. met daar weer achter een twee-traps versterker met als eindtor de 2N3553, die de uitgang op 1 W. brengt. Deze ene Watt is voldoende om het 10 Watt linear met de BLY87a aan te sturen. De spanning van de osc. is gestabiliseerd met de 78L09 en bij de print is de spoel getest om de osc. zo stabiel mogelijk te maken. Bij het nabouwen van de schakeling vanaf het schema kan de osc. spoel gemaakt worden van ca. 2 windingen met een doorsnede van 6 mm.

H.F. is nu eenmaal niet eenvoudig en ook deze schakeling zal weer afgeregeld moeten worden. Wanneer alles niet direct werkt, is ook hier weer meetapparatuur nodig; het is nu eenmaal zo!

De 2N3553 moet gekoeld worden met een flinke koelster en de BLY87A moet op een koelblokje gemonteerd worden. De 1 W. zender gebruikt ongeveer 200mA stroom en de eindtrap heeft ca. 1,3 A nodig, zodat voor het geheel een voeding nodig is van 12-14 volt die continue 2 Ampere kan leveren.

Afregelen gebeurt natuurlijk weer met een dummy-load en een SWR-power-meter. Wie geen meetapparatuur heeft kan het beste eerst de trimmers in de middenstand zetten en dan afregelen op max. vermogen bij een zo goed mogelijke staande golf verhouding. Dus niet alleen op max. vermogen afregelen!!! De eidtrap met de BLY heeft een extra filter ter onderdrukking van de harmonischen en de uitgang is beschermd tegen KORTSTONDIGE misaanpassing. Ook bij het geheel ontbreken van de dummy of de antenne gaat de tor niet direct stuk, maar het mag niet te lang duren. De spoelen kunnen het beste om een 6 mm. boortje worden gewikkeld.

Succes met het bouwen.....

SPOELEN 1 Watt FM zender:

L1: 2 windingen Ø 6 mm. (Deze spoel is op de print geëtst ter verhoging van de stabiliteit).

L2: 7 windingen Ø 6 mm.

L3, L4, L5, L6, L7: 4 windingen Ø 6 mm.

Alle spoelen 0,8 mm. verzilverd of vertind koperdraad. Doorsnede is de binnendiameter.

SPOELEN 10 Watt lineair:

L1: 1 winding Ø 6 mm.

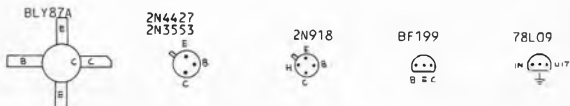
L2: 3 windingen Ø 6 mm.

L3: 5 windingen Ø 6 mm.

L4: 4 windingen Ø 6 mm.

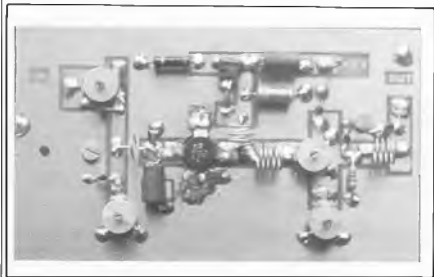
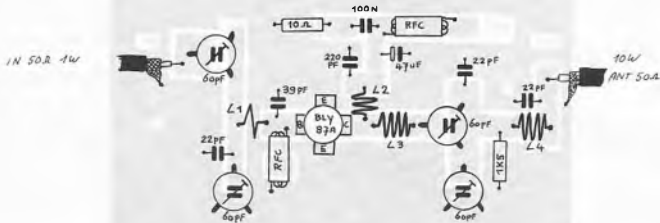
Alle spoelen 1 mm. verzilverd of vertind koperdraad.

De doorsnede is de binnenmaat

TRANSISTOR AANSLUITINGEN:

De transistoren gezien vanaf de ONDERZIJDE, behalve de BLY87A, deze is gezien vanaf de BOVENZIJDE!

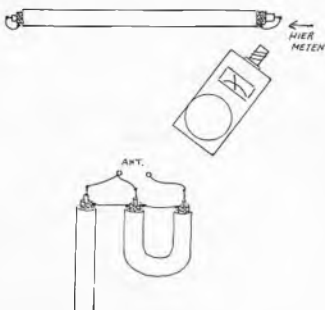

NOGMAALS STEREOMIXER

De balanspotmeter van 50 K Log. moet 50 K Lineair worden. Dit i.v.m. de middenstand van de knop.....

BALUN

Er is de laatste tijd veel in het FRM geschreven over baluns, maar er zijn nog steeds veel vragen van mensen die moeite hebben met het op maat maken van de balun. Als de maat niet meteen juist is moet deze met vaak veel heen en weer keren tussen meter en antenne op de juiste maat worden ingekort. Van een vriend heb ik bijgaande tekeningen gekregen, en dit is een prima manier om in een keer de balun op juiste lengte te krijgen. De coax moet iets te ruim worden genomen en de beide uiteinden worden met een kort stukje draad kort gesloten. Dan met een dipmeter de freq. meten en het zolang inkorten tot de dipmeter de juiste freq. aangeeft. Hierna kan de balun aan de antenne bevestigd worden.

1 Watt fm zender gebouwd en afgeregeld. 6-traps zender zoals in dit nummer beschreven. Slechts enkele testexemplaren voor de publikatie in het FRM ..Fl. 55,00
Idem 10 watt linear.....gemonteerd op koelprofiel.....Fl. 90,00

STEREO-CODER

Print voor de bouw van de kristal-ge-stuurde Stereo-Coder uit FRM 1-1983. Coder met preemphases, 15 Kc filter, 19 Kc filter en 38 Kc filter. De print wordt geleverd met de componenten opstelling en 2 spoelen voor de filters.

PRIJS:.....FL. 22,50

LIMITER/DYNAMIEKKOMPRESSOR.

Print voor de bouw van de limiter uit het FRM van Februari 1983. Zowel microfoon ingang als lijningang met volume-rege-laars, mengversterker en dynamiek rege-laar. De print wordt geleverd met compo-nenten opstelling.

PRIJS:.....FL. 20,00

V.F.O

Vfo uit Sept. 1982. Print voor de bouw van de regelbare 3-meter FM osc. uit het FRM Freq. regeling d.m.v. potmeter op de print. Spoel op de print getst, dus zeer stabi-el. VFO met buffer en breedband eindversterker.

Uitgang c.a. 25 mw. Nog slechts enkele stuks.....Fl. 15,00

OCCASIONOCCASIONOCCASIONOCCASION ...

Camping antenne voor mastbevestiging. FM en TV (VHF en UHF) in kunst-stof behuizing met antenneversterkers, voeding en aansluitkabels. Werkt zowel op 220 volt als op 12 Volt.....Prijs...Fl. 75,00

(Merk SONIM, nieuwprijs Fl. 295,00)

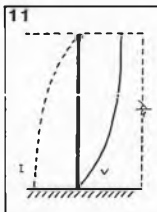

POSTBUS 10252 1001 EG AMSTERDAM
GIRO: 909515 t.n.v. A.DEBELS Tel. 020-320807

Levering uitsluitend bij vooruitbetaling of onder Rembours.
Prijzen incl. B.T.W. en excl. Rembourskosten

Na de feeders: de antennes zelf

DE MARCONI-ANTENNE

FIGUUR 11.

Deze MARCONI-antenne is een kwart golfengete ($1/4$ lnnde) straler. Hij staat vertikaal direkt op aarde en is direkt met de zender verbonden.

FIGUUR 12.

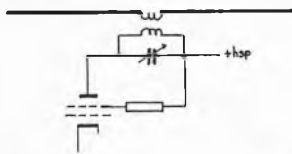
De dipool is een symmetrische antenne. In 12A staat hij horizontaal gepolariseerd opgesteld, maar hij kan ook heel goed vertikaal gepolariseerd worden opgesteld.

Hier vormt zich een stroombulk, terwijl de spanningsbulk zich dan helemaal boven in de antenne vertoort. Bij de middanglofomroepzenders ziet men de antenne heel vaak aldus uitgevoerd. Om de juist aankoppeling met de afnemer van de zender mogelijk te maken is een L-C-kring beneden in de antenne opgenomen. Dit soort antenne wordt ook wel de zelfstralende mast genoemd.

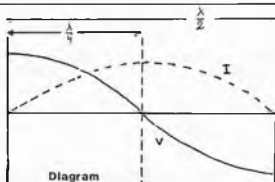
Voor de amateur is dit soort antenne niet zo aantrekkelijk, want de grootste straling vindt beneden plaats - daar waar de grootste stroom loopt - en dat is veelal tussen de omliggende bebouwing in. De straling is achter ook wel licht naar boven gericht en wel in alle richtingen. We spraken bij deze antenne van een rondstraler, waarbij de aarde de rol van tegengestelde speelt. Deze antenne is in wat het uitgangspunt voor de dipool.

DE DIPOOL

De dipoolantenne in zijn eenvoudigste vorm bestaat uit twee draden in elkaars verlengde gespannen van elk een kwart golfengete.

12A

12B

Diagram

Nu we de feeders hebben behandeld, waarmee het mogelijk is om energie vanuit onze zender naar de antenne te transporteren, gaan we de antennes zelf behandelen. Dit doen we in dit deel niet zo uitgebreid.

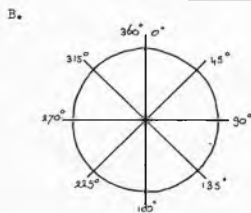
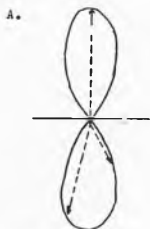
Meestal is het zo, dat er in de regel wel enige afstand bestaat tussen de zender en de antenne. De antenne ligt vaak onmerkbaar hoger. Toch zijn er antennes die onmiddellijk op aarde staan. Dit in de meest lettaflijke zin.

Zo'n antenne is de MARCONI-antenne. Deze antenne is net een kwart golfengete lang en staat vertikaal opgesteld in de grond. (Zie figuur 11). Wanneer deze antenne aangestoten wordt door de zender, dan zal dit helemaal beneden in de antenne geschieden.

Als we deze draden nu in het midden, dus het beginpunt van elke straling, met de zender aanstoten, hebben we een dipoolantenne.

De dipool is een volkomen asymmetrische antennesoort en het verloop van de stroom en de spanning geschiedt volgens het spiegelbeeld van de eerder behandelde Marconi-antenne. Een dipool kunnen we horizontaal en vertikaal opstellen en spreken van resp. een horizontale of verticale polarisatie. Het enige waaraan we met de polarisatie moeten denken is, dat de ontvangstantenne dezelfde polarisatie dient te hebben als die van de zendantenne.

We zien waarschijnlijk weer de overeenkomst met de eerst be-

En een horizontaal gepolariseerde dipool, zoals in 13A een stralingsdiagram is gegeven. In het midden treedt de grootste straling op.

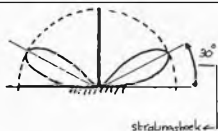
In wezen is deze straling een "omwantselingsfiguur", de in deze opstelling vertikaal op de dipool naar alle richtingen even sterk uitstraalt.

In 13B de "kompassroos", een hulpmiddelje om te weten in welke "stralingshoek" wordt uitgestraald.

FIGUUR 13

Figuur 14

Een weergave van het stralingsdiagram van de MARCONI-antenne van een kwart golfenlange. Ook hier treedt de grootste straling in het midden op. De "omwentelingsfiguur" staat hier horizontaal op het voetpunt van de antenne. De antenne straalt rondom in alle richtingen even sterk uit. De stralingshoek is 30 graden, gerekend vanaf het voetpunt op aarde omhoog.

spreken kwart- en halvegolf feedersystemen, want ook de dipool heeft een werkelijk alonge die wat korter is dan de golfenlange. Voor hogere frequenties, die 3- en de 2 meterbanden scheelt dit 8%.

De werking van de dipool beruht op de aanwezigheid van staande golven, wat bij de feeder een ongewenste eigenschap is. Deze staande golven zijn vereist voor de dipool, net als bij de L-C-systemen. Dit houdt in, dat de afmetingen juist moeten zijn bij deze straler, want alleen dan komen de reflecties op de juiste plaats en zijn de stroom en spanningen van het systeem het grootst. Natuurlijk kunnen we ook op de dipool stroom en spanningen meten op verschillende plaatsen. De impedantie is dan $Z =$ stroom gedeeld door weerstand, ofwel:

$$Z = \frac{E}{I}$$

Aan het eind van de dipool zou het er volgens dit recept zo uitzien:

$$Z = \frac{E}{I} = \text{oneindig groot.}$$

In werkelijkheid is de impedantie van het systeem Z dan de eende niet oneindig groot. In werkelijkheid is de stroom niet helemaal nul, omdat er altijd een capacitieve stroom loopt buitenom, o.v. ten opzichte van aarde. Toch is de impedantie heel hoog en bedraagt aan paar duizend Ohm.

Onze dipool bestaat uit twee staven van een kwart golfenlange. In het midden is hij gekoppeld aan de zendcr. Welnu, in het midden is de impedantie nooit nul, maar 74 Ohm. Met betrekking tot deze open-dipool kunnen we aan de waarde nooit komen. Het is een feit.

We spreken van zwaafel Ohm en kunnen dit vergelijken met de Ohmse waarde van een L-C-kring in serie en in resonantie, waarvan de capacitieve en inductieve reactantie tegen elkaar wegdrukt. Uiteindelijk is ook de dipool een op één bepaalde frequentie afgestemde kring.

De Ohmse waarde van de dipool noemen we hier de stralingsweerstand of R_s . Op deze waarde moeten we de feeder naar onze dipool aanpassen.

We hebben reeds gezegd, dat een dipool horizontaal of verticaal gepolariseerd kan zijn. We moeten er echter ook op rekenen, dat door de aarde steeds een deel van de uitgestraalde energie wordt teruggekaatst. Dit kan op twee manieren.

De teruggekaatste golven zijn in fase of niet in fase met de uitgestraalde golven. Zijn ze in fase, dan wordt de oorspronkelijke golf versterkt. In het andere geval afgezwakt. Deze reflectie heeft echter meer uitwerking, naarmate de dipool lager staat opgesteld. Dit pleit dus voor een hoge opstelling van deze antenne. Het stralingsdiagram van de dipool - de plattegrond van de straling - met daarin voorgesteld (grafisch) de veldsterkte in alle richtingen, is - van opzij gezien - een "acht". De grootste sterkte treedt natuurlijk op in het midden, daar waar de stralen het grootst zijn.

Grafisch zien we deze "acht" in een plat vlak. In werkelijkheid is de straling een "omwentelingsfiguur" naar alle richtingen. Zie figuur 13 A en B.

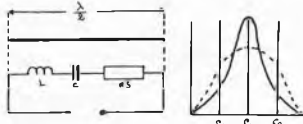
Helaas speelt de aarde, bij vooral lagere frequenties een rol. We denken dan aan golfenlengten van 10, 20, 40 en 80 meter. Als de dipool zich op een halve golfenlange boven de grond bevindt, is de cirkel veranderd in twee schuin omhoog gerichte bundels die een hoek van ongeveer 30 graden maken met het aardoppervlak. Deze bundels noemen we "lobben".

De dipool met twee kwartgolf staven is een halvegolf dipool. Deze halve golf is op zich weer een afgestemde kring en we kunnen hem als zodanig weer op schema zetten, in figuur 15 vinden we dit schema.

We zien hierin een L-C-kring met in serie de R_s , stralingsweerstand. De dipool kring kunnen we, net als iedere L-C-kring minder scherp maken door de C te vergroten en de L dienovereenkomstig te verkleinen.

Met deze gewijzigde L-C-verhouding veranderen we de kwaliteitsfactor van deze afgestemde kring. Deze kwaliteitsfactor noemen we Q.

Figuur 15

Het elektrisch vervangingschema van een halve laboo dipool, gestaat type.

Met een dipool is dit te doen door de buis waarvan hij wordt gemaakt wat dikker uit te voeren. Hiernaast moeten we dan ook de draad dikker uitvoeren - de feeder dus - want ook dan verandert de zelfinductie van deze draad. Deze activiteit noemen we het "verbreiden" van een dipoolantenne. Dit "breed maken" is nodig om de zendfrequentie te kunnen verschuiven zonder dat daarmee de SWR al te zeer gaat verlopen in ongunstige richting door het verlopen van de stralingsweerstand R_s .

RICHTINGEFFEKT VAN DE DIPOOL

De dipool heeft een vrij uitgesproken richtingeffekt. Dit richtingeffekt kunnen we nog eens extra verhoogen door een extra element aan te brengen op een bepaalde afstand van de dipool. Dit element moet bovendien een bepaalde lengte hebben, wil het meer een richtingeffekt inderdaad functioneren. De staaf, die we extra aanbrengen, kunnen we beschouwen als een ontvangstantenne, maar dan wel een, die de energie die hij ontvangt meteen weer uitzendt. We zien, dat het van de afstand en dus van de fase van het gereflecteerde signaal afhangt of het oorspronkelijke signaal versterkt wordt of zwakert. Hetzelfde wat we bij de door de aarde gereflecteerde golven reeds hadden.

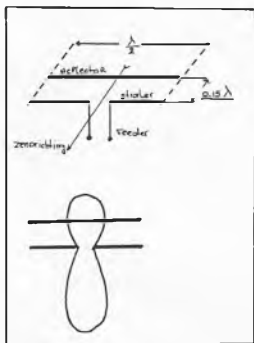
Om nu de dipool richtingeffekt te verschaffen, maken we de hulpstaaf wat langer dan de dipool van de halve golfenlange. De staaf geleeds zich inductief, waardoor de stroom, dus ook het veld iets naaljen op het hoofdveld rond de dipool. Maken we de staaf korter dan een halve golfenlange, dan gedraagt de staaf zich capacitief, dus voorliefend op het hoofdveld.

Gezien vanuit de ontvanger brengen we nu echter de dipool de zogenaamde reflector, de grotere staaf, aan. We maken hem zodanig lang en brengen hem zodanig aan, dat de door hem gereflecteerde golf bij het bereiken van de dipool juist 360 graden gedraaid is van de op dat moment door de dipool geproduceerde golf. Deze golf wordt dan versterkt door de gereflecteerde golf die in feite een periode "achter" is. Dit maken we, weer vanuit de ontvanger gezien, vóór de dipool een staaf. Nu de kortere, de we director noemen. Hier zorgen we ervoor, dat de fase van deze director exact overeenstemt met de fase van het signaal vanuit de dipool op het moment, dat dit signaal de director bereikt.

De director en de reflector noemen we de parallele elementen van een antenne. Het idee geven moeten we aan Beaumont en van Yegh, naar zijn Japanse ontwerper. Soms zien we heel veel directors en één of twee reflectoren. Het berekenen van Beaumont is vrijwel onaanvaardig. Ze worden profondervinderlijk in elkaar geschroefd. Het "gezicht" of de voorkant van zo'n antenne ontvangt maar dan het "achterhoofd" ofwel aan de kant van de reflectoren. De Engelsen noemen dit gezicht het front en dit achterhoofd de back.

Figuur 16

Een reflector achter de dipool en het stralingsdiagram dat dan ontstaat. Deze antenne is dus richtingsgevoelig geworden, voor zowel ontvangen als uitzenden.

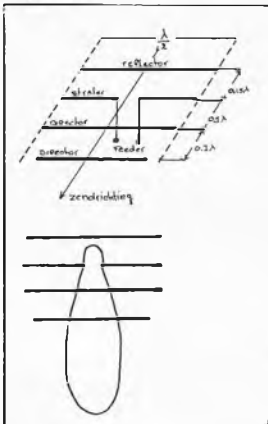

In figuur 16 en 17 staan twee gerichte antennes afgebeeld, met ongeveer de maten van de reflector en de director ten opzichte van de dipool.

Er is ook een verhouding van ontvangst uit de frontrichting en vanuit de rugzijde van een boom. Gohed in overeenstemming noemen de Engelsen deze verhouding de "front-to-back-ratio". Een term, die sindsdien ook in de andere landen is ingeburgerd.

De reflectoren en directors geven een signaalversterking, die 'gain' wordt genoemd. Meestal drukt men de gain uit in decibels versterking dB, waarmee de sterkteverhouding wordt aangegeven.

Figuur 17

Een reflector achter de dipool en director ervoor. Uit het stralingsdiagram, dat dan ontstaat zien we duidelijk, dat deze antenne sterk richtingsgevoelig is. Zelfs zo, dat voor ontvangst, signaal op de achterkant binnenkomen bijna niet meer wordt gepikt.

Willen we de mogelijkheid bezitten om in verschillende richtingen te werken, dan moeten we onze boom draaibaar op de mast opstellen. Een motorje met afstandsbediening maken ons dat gemakkelijk. De motor in een goed weer- en waterdicht kostje op de mast haat een rotor. Je kunt een rotor zelf maken, maar het conbed is tegenwoordig groot. Je kunt je dus afvragen of het werk de moeite loont, wetende dat je rond de Fl. 80,- een redelijke rotor kunt kopen. JAAP & GEERT.

Amateur Schema Service

Schema's kunnen worden aangevraagd in de volgende categorieën:

1. Zenders
2. Ontvangers
3. AF-versterkers
4. Diversen
en nu ook:
5. Meetapparatuur.

Er wordt hard gewerkt aan de aanvulling van lijsten. De "diversen" is na jarenlange verwaarlozing weer in de belangstelling, maar nog niet klaar. Deze categorie werd een hele tijd niet gevraagd, maar in de laatste 4 maanden schijnt de vraag weer toe te nemen. Als dit waar is, doen de amateurs er goed aan steeds te vragen, want dat werkt gunstig op de terugkeer van deze categorie.

Ook nieuw is de uitgave "Antennsystemen II". Dit 22 pagina's tellende boekwerkje is nu opvraagbaar. De lijsten van voorhanden zijnde schema's in bovengenoemde categorieën kunnen gratis worden aangevraagd, mits voorzien van een grote, voldoende gefrankeerde enveloppe voor antwoord. Voor bestellingen van schema's onder de f 15,- worden portokosten in rekening gebracht. Dit ook weer door het meesturen van een grote, voldoende gefrankeerde antwoordenveloppe bij de bestelling.

Het adres voor schriftelijke reaksies op de artikelen van ASSH en voor aanvragen en bestellen van schema's is: POSTBUS 360, 1700 AJ HEERHUGOWAARD.

BELANGRIJKE MEDEDELING: ASSH-AF te Den Helder is opgeheven,

Amstelveenseweg 990
1081 JS Amsterdam
Tel. 020-440125
Postgira: 2473427

**ELECTRONICA
EN AUDIO
PRODUCTIONS**

KWIKDISK

Nu weer volop verkrijgbaar: het snelstartstelsel voor elke draaitafel. Nieuwe versie, dus bromt minder en wordt minder snel warm.

Prijs f 250,-- incl. B.T.W.

MIKE-ARM

Voor de professionals: de extra sterke mike-arm. Geschikt voor microfoons tot maar liefst 500 gram. Beperkt leverbaar.

Prijs f 150,-- incl. B.T.W.

Exclusief voor Nederland: opbergstelsel voor cartridges. Onbeperkt uit te breiden. 6 Carls per opbergstelsel. Prijs per unit f 10,53 incl. B.T.W.

Tevens leveren wij het complete programma FTM NAB-jinglemachines. Prijzen vanaf f 1020,-- incl. B.T.W. Ook verkrijgbaar: diverse merken cartridges.

Gesproken reclames nodig? Geen probleem. Wij maken ze al vanaf f 50,-- en gebruiken uitsluitend professionele stemmen.

BEWAARBAND F.R.M.

Bewaar je F.R.M.'s netjes in deze stevige bewaarband van groene kunststof. Uniek opbergstelsel d.m.v. strips, waar het blad achter geschoven wordt en zonder uit te zakken blijft zitten.

Eén band is voldoende voor een hele jaargang. De banden zijn ook geschikt voor de 2 voorgaande jaargangen. Op de rug transparant vakje, waarin een kaartje kan worden geschoven voor vermelding van jaargang en andere gegevens.

PRIJS: Fl. 19,95

De prijs is inclusief verzend- en verpakingskosten. Bij verzending onder rembours f 6,-- extra rembourskosten.

Bespaar guldens!

Spaar nu portokosten. . . . Bij gelijktijdige bestelling van de bewaarband + oude nummers van het F.R.M. vervallen de portokosten van de bestelde F.R.M.'s.

GIRO : 3538279 t.n.v. FREE RADIO MAGAZINE, POSTBUS 10252, 1001 EG

AMSTERDAM.

STEREO MENGpaneel

Printen voor de bouw van het mengpaneel zoals beschreven in FRM 10-11-12/1983.

De printen zijn geboord. Voor de componenten-opstelling wordt verwezen naar FRM 12-1983. Standaard zijn acht kanalen mogelijk.

MIX-1.....VOORVERSTERKER/TOONREGELING.

Deze print bevat 1 stereo kanaal en wordt geleverd met een voorbedrukt en geboord Frontpaneel en een koperen afdekklaat.

.....Fl. 25,00

MIX-2.....VOORAFLUTSTERING-MIXER/LIJNVERSTERKER/KOPELEFOONVERSTERKER.....

.....Fl. 17,50

MIX-3.....TOTAAL-MIXER/LIJNUITGANG/VU-METERVERSTERKER.

.....Fl. 17,50

MIX-4.....VOEDING/TOONGENERATOR

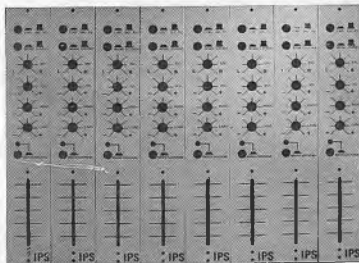
.....Fl. 15,00

KOMPLETE SET VOOR 8 KANALEN:

8 x Mix-1 met frontplaten + 1 x Mix-2 +

1 x Mix-3 + 1 x Mix-4.....Fl. 220,00

Alleen de printen zijn leverbaar. Er zijn geen bouwpakketen of onderdelen leverbaar.

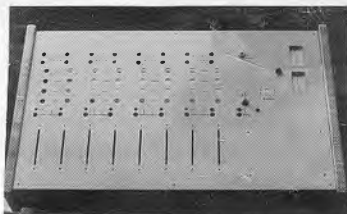
MIXER INBOUWKAST

Voor de mixer is op bestelling een kast leverbaar. Deze kast is alleen verkrijgbaar in een uitvoering voor 8 kanalen. De ombouw is van gelakt hardhout met een bovenplaat en een achterplaat van aluminium. Deze platen zijn geboord, van opkijken voorzien en afgewerkt met een slaglaklaag.

De levertijd is ca. 3 weken.

.....Fl. 195,00

De kleur van de bovenkant is standaard grijs, doch kan in overleg ook in een andere kleur.

1 WATT FM-ZENDER

Print voor de bouw van de 1 watt FM zender uit FRM 2-1984. 2-traps balans osc. met 2-traps buffer en 2-traps versterker. De print is geboord en wordt geleverd met een componentenopstelling voor het bouwen.

.....Fl. 20,00

10 WATT LINEAIR

Print voor de bouw van het 10 watt lineair uit FRM 2-1984 rond de BLY87A. Met componentenopstelling.....Fl. 17,50

Bij bestelling van beide printen ineens.....Fl. 35,00

POSTBUS 10252 1001 EG AMSTERDAM

GIRO: 909515 t.n.v. A.DEBELS

Tel. 020-328087

Levering uitsluitend bij vooruitbetaling of onder Rembours.
Prijzen incl. B.T.W. en excl. Rembourskosten